

ภาพลักษณ์แห่งตน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

นางสาว ณิชภัทร อังคะสุวพลา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4818-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SELF-IMAGE AND ASSOCIATED FACTORS OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS
IN BANGKOK CONGESTED COMMUNITY AREA

MS.Napatr Aungkasuvapala

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4818-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาว ณิชภัทร อังคะสุวพลา
สาขาวิชา	สุขภาพจิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์แพทย์หญิง อูมาพร ตรังคสมบัติ

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงวิวรรณ นีวาตพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิง อูมาพร ตรังคสมบัติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงบุรณี กาญจนถวัลย์)

ณภัทร อังคะสุวพลา : ภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร. (SELF-IMAGE AND ASSOCIATED FACTORS OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN BANGKOK CONGESTED COMMUNITY AREA) อ. ที่ปรึกษา : ศ.พญ.อุมาพร ตรังคสมบัติ, 191 หน้า. ISBN 974-17-4818-3

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ Multi-stage Cluster Sampling ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 589 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามจำนวน 186 ข้อ ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตน และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู สถิติที่ใช้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test F- test Scheffe's method และ Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.4 มีภาพลักษณ์แห่งตนอยู่ในเกณฑ์ปกติ และในรายด้านพบว่า ภาพลักษณ์แห่งตนทั้ง 12 ด้านซึ่งได้แก่ ด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม และด้านอุดมคติ ก็อยู่ในเกณฑ์ปกติเช่นเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยต่างๆที่ศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีภาพลักษณ์แห่งตน ได้แก่ อายุที่น้อยกว่า ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ผลการศึกษาที่อยู่ในระดับสูง สุขภาพที่แข็งแรง จำนวนความสามารถพิเศษที่มีมาก ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว จำนวนกิจกรรมที่ทำและการใช้เวลาร่วมกับสมาชิกในครอบครัวที่มากกว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (p-value <.01) รายได้ของมารดาที่มากกว่า 5,000 บาท ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน การแสดงบทบาทผู้นำกับเพื่อน และกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนที่มีจำนวนมาก (p-value <.05) และเมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าถ้อยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์แห่งตน มี 8 ปัจจัย ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียนของตน ความสัมพันธ์กับบิดา การเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เพศ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับมารดา โดยปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายภาพลักษณ์แห่งตนได้ร้อยละ 35.9

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์..... ลายมือชื่ออนิสิต.....
 สาขาวิชา.....สุขภาพจิต..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา2546

4575376030 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD: SELF-IMAGE / LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS / CONGESTED COMMUNITY

NAPATR AUNGKASUVAPALA : SELF-IMAGE AND ASSOCIATED FACTORS OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN BANGKOK CONGESTED COMMUNITY AREA.

THESIS ADVISOR : PROF. UMAPORN TRANGKASOMBAT,MD; 191 pp. ISBN 974-17-4818-3.

This research entails a time-specific descriptive study to analyze self - image of lower secondary school students in Bangkok congested area and the associated factors. There are 589 subjects randomly selected by using Multi-stage Cluster Sampling. In this study, the instrument was a set of questionnaires which consisted of 186 items about demographic data, self-image, and child rearing. Data was analyzed by SPSS for windows. Statistics utilized consist of mean, percentage, standard deviation, maximum, minimum, t-test, One-way ANOVA, Scheffe's method and Multiple Regression Analysis.

The results of the research indicate that self – image scores of most of the students were at normal level (68.4 percent). T-test and F-test indicated that factors significantly associated with self-image were younger age, high level of education, higher grade point average, school grade satisfaction, good health, high number of talents, good family relationship, high number of activities and time spend with family, democratic style of child rearing ($p < 0.1$), mother's income, good relationship with friends, leadership role among peers and high number of activities and time spend with peers ($p < 0.05$). From Multiple Regression Analysis, it was found that uninvolved parenting, democratic parenting, level of grade point average satisfaction relationship with father, permissive parenting, sex, relationship with friends and relationship with mother could explain the self-image of the subjects with a predictive value of 35.9 percent ($R^2 = 0.359$).

DepartmentPsychiatry.....Student's signature.....

Field of studyMental Health..... .Advisor's signature.....

Academic year 2003

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตา ของศาสตราจารย์แพทย์หญิง อูมาพร ตรังคสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้การอบรมสั่งสอนและให้คำแนะนำ อย่างดียิ่งเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบทุกท่านเป็นอย่างสูง ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงวิวรรธ นินวาทพันธุ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาจารย์แพทย์หญิงบุรณี กาญจนถวัลย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์สุจิต สุวรรณชีพ ที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต อาจารย์กัญญา ภู่วรรณ อาจารย์ 3 ระดับ 8 (หัวหน้าฝ่ายแนะแนวโรงเรียนวัดสังเวช) คุณวนิดา ชนินทยุทธวงศ์ นักจิตวิทยา 8 สำนักพัฒนามกรมสุขภาพจิต และคุณเนาวนิตย์ มุขสมบัติ พยาบาลวิชาชีพ 7 โรงพยาบาลศรีรัษฎาสำหรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์และความช่วยเหลือ อย่างมากมายในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชัยมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดพร้าว ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะลิ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมัชฌันติการาม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเศวตฉัตร อาจารย์ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาจิตเวชศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทวีชาชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงสร้อย วรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ ศุภปีติพร ที่ให้ความกรุณาเสมอมา ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่าน เพื่อนนิสิต สาขาวิชาสุขภาพจิตรุ่นที่ 3 (ภาคนอกเวลาราชการ) ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังที่ดีให้กันเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณปิ่นอนงค์ เครือซ่า สำหรับคำแนะนำ กำลังใจและการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ คุณนภัทรวรรต บัวทอง คุณศรีสอางค์ แยมศิริ และคุณณัฐวรา จันทร์เอี่ยม สำหรับความเป็นเพื่อนที่ดีกำลังใจที่มีให้เสมอ

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบคุณพ่อแม่ที่ได้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดเสมอ และสมาชิกในครอบครัวทุกคนด้วยเช่นกัน

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ปัญหาด้านจริยธรรม	9
อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการศึกษาวิจัยและมาตรการในการแก้ไข	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ภาพลักษณ์แห่งตนและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นและภาพลักษณ์แห่งตน.....	14
ความสำคัญและความสัมพันธ์ของภาพลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่น	15
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแออัด.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
3. วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากร	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	39

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
5. สรุปผลการวิจัย	77
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	98
รายการอ้างอิง	100
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก ตารางผลวิเคราะห์ภาพลักษณ์แห่งตนรายด้าน.....	107
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	171
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	173
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	191

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1	แสดงจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	42
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว	45
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านเพื่อน.....	50
ตารางที่ 4	แสดงค่าคะแนนและภาพลักษณ์แห่งตนในแต่ละด้านและโดยรวมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร.....	52
ตารางที่ 5	แสดงค่าคะแนนภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวม และรายด้าน ที่ปรับค่าคะแนน ให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (T – score)	53
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร	54
ตารางที่ 7	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับ ปัจจัยเพศ ที่ต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบค่าที่ (t- test)	58
ตารางที่ 8	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA	59
ตารางที่ 9	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	61
ตารางที่ 10	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	61
ตารางที่ 11	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	61
ตารางที่ 12	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียนแตกต่างกันของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	62

ตารางที่ 13	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพโดยทั่วไปแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'....	62
ตารางที่ 14	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนของความสามารถพิเศษแตกต่างกันของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	62
ตารางที่ 15	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน เฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยครอบครัวที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา- ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA....	64
ตารางที่ 16	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	67
ตารางที่ 17	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	67
ตารางที่ 18	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	68
ตารางที่ 19	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามารดามีลักษณะความสัมพันธ์แตกต่างกันของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	68
ตารางที่ 20	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับบิดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	69

ตารางที่ 21	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับมารดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'69
ตารางที่ 22	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับพี่น้องแตกต่างกันของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe' 70
ตารางที่ 23	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน โดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'70
ตารางที่ 24	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe' 71
ตารางที่ 25	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe' 71
ตารางที่ 26	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยด้านเพื่อนที่แตกต่างกัน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA 73
ตารางที่ 27	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธี ของ Scheffe' 74

ตารางที่ 28	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธี ของ Scheffe'	75
ตารางที่ 29	แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนแตกต่างกันของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	75
ตารางที่ 30	แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน	76

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“วัยรุ่น” เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่ามาก เพราะวัยรุ่นก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้าที่จะมากำหนดทิศทางและความเป็นไปในอนาคตของสังคมและประเทศชาติต่อไป ปัจจุบันประเทศไทยมีวัยรุ่นที่มีช่วงอายุ 10-19 ปีเป็นจำนวนถึง 9,481,017 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 ของประชากรทั้งประเทศ⁽¹⁾

ช่วง “วัยรุ่น” เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญสำหรับชีวิตของทุกคน คนส่วนใหญ่มักจะเรียกว่าเป็น “ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ” ที่จะก้าวจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่⁽²⁾ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้ง ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สติปัญญา ความคิด และสังคมรอบๆตัวของวัยรุ่น⁽³⁾ เช่น การย้ายโรงเรียนจากชั้นประถมไปสู่ชั้นมัธยม การเรียนที่ยากขึ้น การมีเพื่อนใหม่ ความคาดหวังต่อวัยรุ่นที่มีเพิ่มขึ้น ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวอย่างมาก และสร้างความสับสนในตนเองให้กับวัยรุ่นได้ไม่น้อย ซึ่งความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาตามทีกล่าวนั้นพบได้ชัดเจนในช่วงของวัยรุ่นในระยะต้น

ตามแนวคิดทฤษฎีจิตสังคมของ Erik H. Erikson กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองซึ่งหากพัฒนาได้ไม่ดีก็จะเกิดความสับสนในเอกลักษณ์ของตนเอง (identity VS confusion)⁽⁴⁾ งานหลักที่สำคัญในช่วงวัยนี้คือ การสร้างเอกลักษณ์ของตนเองที่มั่นคง⁽⁵⁾ ซึ่งหมายถึงการแสวงหาตนเองเพื่อรู้จักตนเองในแง่มุมต่างๆ เช่น ความชอบ ความสนใจ ความปรารถนาในชีวิต ปรัชญาในชีวิต อาชีพที่ตนพึงประสงค์ เพื่อนต่างเพศที่ตนคบหาปรารถนาจะเลือกเป็นคู่ชีวิต ความถนัดเฉพาะตน ฯลฯ ขณะเดียวกันก็ต้องผสมผสานลักษณะเฉพาะตนในแง่ต่างๆให้เข้ากับความเป็นจริงของครอบครัว วัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมด้วย⁽⁶⁾ แต่หากไม่สามารถสร้างได้จะทำให้เกิดความสับสนในตนเองและเกิดวิกฤตทางเอกลักษณ์ (identity crisis) สำหรับชีวิต ความสับสนใน “ตนเอง” หรือการมีกรรับรู้ เกี่ยวกับตนเองที่ไม่ดี จะทำให้วัยรุ่นแสดงออกทางพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่นหนีออกจากบ้าน ก่ออาชญากรรม หรือมีอาการทางจิต⁽⁷⁾ จากการศึกษาของสกลด่านภักดี พบว่าเด็กวัยรุ่นร้อยละ 15.6 – 18.7 มีปัญหาทางด้านสุขภาพจิต ซึ่งมีอาการหลักคือ ซึมเศร้า ย้ำคิดย้ำทำและ วิตกกังวล ร้อยละ 6.6 เคยคิดฆ่าตัวตายและ ร้อยละ 6.0 มีปัญหาการใช้สารเสพติด⁽⁸⁾ ซึ่งดวงใจ กสานติกุล⁽³⁾ กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่เป็น

ปัญหา หรือต่อต้านสังคม ในรูปแบบต่างๆ เช่น เกเร ก้าวร้าว ซึมเศร้า แยกตัว ติดสารเสพติด หรือฆ่าตัวตาย คือการมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ

ในอดีต คนส่วนมากมักจะมองว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีปัญหา มาก แม้แต่ผู้ทำงานทางด้านสุขภาพจิตก็เชื่อว่าวัยรุ่น เป็นบุคคลที่ไม่มีความสุข มีภาพลักษณ์ของตนเองไม่ดี มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพ่อแม่ และมีปัญหาทางด้านอารมณ์⁽⁹⁾ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shirley Hartlage และคณะ ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทำงานทางด้านสุขภาพจิตที่มีต่อวัยรุ่นปกติ เปรียบเทียบกับการมองภาพลักษณ์ของตนของวัยรุ่น พบว่า ผู้ทำงานทางด้านนี้มีรูปแบบของความคิดที่เกี่ยวกับวัยรุ่นปกติ ไปในทางที่สอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความปั่นป่วน คือมองว่าเป็นวัยที่มีความสับสนในเรื่องทางเพศ และมองว่า ครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ขัดแย้งกัน แต่ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ของผู้ทำงานทางด้านสุขภาพจิตต่อวัยรุ่นปกติ นั้นคล้ายกับการพรรณนาถึงตนเองของวัยรุ่นที่มีอาการป่วยทางจิต มากกว่าการพรรณนาถึงตนเองของวัยรุ่นปกติ⁽¹⁰⁾ และในทำนองเดียวกัน Offer, Marohn และ Ostrov ศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างวัยรุ่นปกติ วัยรุ่นที่กระทำผิดกฎหมายและวัยรุ่นที่มีปัญหาทางอารมณ์พบว่าวัยรุ่นที่กระทำผิดกฎหมายและวัยรุ่นที่มีปัญหาทางอารมณ์ มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมากกว่าวัยรุ่นปกติ⁽¹¹⁾

แต่ในปัจจุบัน จากงานวิจัยของ Offer และคณะที่ทำการศึกษาวัยรุ่นจำนวนมาก ในหลาย ๆ ประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่แล้ววัยรุ่นจะมองตนเองไปในทางที่ดี มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและเพื่อนฝูง รวมทั้งยอมรับในค่านิยมต่างๆ ของสังคมอีกด้วย มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เป็นปัญหา และส่วนที่เป็นปัญหาก็คือพบว่าไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเติบโตตามปกติของวัยรุ่น⁽¹⁵⁾

สภาพปัญหาของประเทศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องความยากจน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาทางวัฒนธรรม ฯลฯ เป็นผลจากการพัฒนาประเทศในยุคแรกๆ ที่เริ่มจากการมุ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมนุษย์ ปัญหา “ชุมชนแออัด” เป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากชุมชนลักษณะนี้เป็นแหล่งของปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องของคุณภาพชีวิต เช่น ความแออัดยัดเยียดในสถานที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคที่ไม่ทั่วถึง พื้นที่มีสภาพที่ไม่ถูกสุขลักษณะ อันเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย รวมทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คนในชุมชนส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ต้องประกอบ

อาชีพการงานที่มีรายได้ต่ำและไม่มีความมั่นคง⁽¹²⁾ นอกจากนี้ชุมชนแออัดยังเป็นแหล่งที่อาจนำไปสู่การกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงามของประชาชน เช่น ปัญหายาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมต่างๆด้วย^{(13),(14)} ผลจากปัญหาด้านเศรษฐกิจทำให้คนในชุมชนแออัดที่มีครอบครัวจะไม่มีเวลาให้กับครอบครัวได้เต็มที่ เด็กที่เติบโตขึ้นมาท่ามกลางความไม่พร้อมและสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี จะไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการได้เต็มที่เหมือนกับเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีความพร้อมมากกว่า ทำให้เด็กเหล่านี้มีแนวโน้มที่หรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นเด็กที่มีปัญหา ซึ่งอาจแสดงออกมาให้เห็น เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ประกอบอาชญากรรม ติดสารเสพติด หรือกลายเป็นเด็กเก็บตัว เก็บกด ซึมเศร้าหรืออาจทำร้ายตัวเอง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางที่ไม่ดีหรือไม่สามารถปรับตัวได้ ดังที่ ดวงใจ กษานติกุล กล่าวถึง "วัยรุ่นในชุมชนแออัด" ไว้ว่า วัยรุ่นที่ต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ประกอบกับการอยู่ในสภาพที่แออัด ยากจน ขาดแคลน ครอบครัวแตกแยก จะทำให้ผู้ที่อยู่ในสภาพดังกล่าว จะมีอารมณ์หงุดหงิด และเกิดความคับแค้นใจได้ และหากพบว่าวัยรุ่นชอบอยู่คนเดียว แยกตัว ไม่มีเพื่อนสนิท ก็เป็นสาเหตุมาจากการมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ไม่ดี ทำให้ขาดความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งสามารถนำไปสู่การมีอารมณ์เศร้า รู้สึกเป็นปมด้อยถึงขั้นเป็นโรคจิตโรคประสาทได้⁽³⁾

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นระยะต้นในชุมชนแออัดให้ชัดเจนและถูกต้อง โดยจะศึกษาผ่านทางตัวตนของวัยรุ่น ด้วยการให้วัยรุ่นได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง สะท้อนสิ่งที่เป็นตัวตนในด้านต่างๆของ วัยรุ่นออกมาให้คนทั่วไปได้เข้าใจ ในการศึกษา ซึ่งพบว่ายังไม่เคยมีการศึกษาเรื่องนี้มาก่อน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาใน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นช่วงของวัยรุ่นในระยะต้น อันเป็นระยะที่มีความสำคัญและการเปลี่ยนแปลงมากมาย ดัง ที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางให้กับบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับวัยรุ่นในชุมชนแออัด อาทิเช่น ครู หรือเจ้าหน้าที่ในศูนย์เยาวชนต่างๆ ในการทำความเข้าใจและส่งเสริมวัยรุ่นให้มีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดี ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับคนทุกคนในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในอนาคตและเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่
 - ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ลำดับการเกิด ระดับชั้นที่ศึกษา ผลการศึกษา สุขภาพ และความสามารถพิเศษ
 - ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของพ่อแม่ รายได้ของพ่อแม่ ลักษณะของครอบครัว สภาพครอบครัว สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู
 - ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ การมีเพื่อนสนิท ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน กิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับเพื่อน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
 - เพศ
 - อายุ
 - ลำดับการเกิด
 - ระดับชั้นที่ศึกษา
 - ผลการศึกษา
 - สุขภาพ
 - ความสามารถพิเศษ

2. ปัจจัยด้านครอบครัว
 - อาชีพของพ่อแม่
 - รายได้ของครอบครัว
 - ลักษณะของครอบครัว
 - สภาพครอบครัว
 - สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว
 - การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับครอบครัว
 - การอบรมเลี้ยงดู

3. ปัจจัยด้านเพื่อน
 - การมีเพื่อนสนิท
 - ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน
 - กิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับเพื่อน

ตัวแปรตาม

- ภาพลักษณ์แห่งตน
- ด้านสภาวะอารมณ์
 - ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น
 - ด้านสุขภาพจิต
 - ด้านสังคม
 - ด้านครอบครัว
 - ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ
 - ด้านความมั่นใจในตนเอง
 - ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย
 - ด้านเพศ
 - ด้านศีลธรรม
 - ด้านอุดมคติ
 - โดยรวม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัดของจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Cluster Sampling)

2. การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) โดยศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional Study)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ด้าน ได้แก่

- ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ลำดับการเกิด ระดับชั้นที่ศึกษา ผลการศึกษา สุขภาพ และความสามารถพิเศษ

- ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของพ่อแม่ รายได้ของพ่อแม่ ลักษณะของครอบครัว สภาพครอบครัว สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

- ด้านเพื่อน ประกอบด้วย การมีเพื่อนสนิท ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับเพื่อน

3.2 ตัวแปรตามในการศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนในครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวม ซึ่งประกอบด้วยด้านต่างๆทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความ มั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม ด้านอุดมคติ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษ เฉพาะในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัดของจังหวัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงเป็นการศึกษาเพียงบางส่วนของวัยรุ่นระยะต้นในชุมชนแออัด ดังนั้นจะยังคงมีเด็กวัยรุ่นในชุมชนแออัดอีกจำนวนหนึ่งซึ่งอาจไม่ได้เข้ารับการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือได้เข้ารับ

การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ ซึ่งจะไม่ถูกนำเข้ามารวมอยู่ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้

2. การวิเคราะห์ผลในปัจจัยด้านการศึกษามีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางโรงเรียนที่ทางโรงเรียนมีการเปลี่ยนวิธีการคำนวณผลการเรียนใหม่ ทำให้ยังไม่ทราบผลการเรียนของตนในเทอมต้นของปีการศึกษา 2546 ดังนั้นจะมีข้อมูลบางส่วนที่ไม่สามารถนำมาทำการประมวลผลได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาพลักษณ์แห่งตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและทัศนคติทั้งหมด ที่บุคคลมีต่อตนเองในทุกๆด้าน ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลมีระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นไปได้ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 12 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม ด้านอุดมคติ และโดยรวม

2. เขตพื้นที่ชุมชนแออัด หมายถึง เขตพื้นที่ที่มีชุมชนแออัด ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตามคำนิยามของ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชนแออัด” เอาไว้ว่า หมายถึง ชุมชนส่วนใหญ่ที่มีอาคารหนาแน่น ไร้ระเบียบและขาดทรวดทโรม ประชาชนอยู่อย่างแออัด มีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอันอาจเป็นอันตราย ต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยได้ โดยให้ถือเอาเกณฑ์ความหนาแน่นของบ้านเรือนอย่างน้อย 15 หลังคาเรือนต่อพื้นที่หนึ่งไร่เป็น 1 ชุมชน⁽¹⁶⁾ ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (หรือที่คนส่วนใหญ่เรียกว่า โรงเรียน กทม.) ที่มีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3)

ข้อมูลจากการศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชนกรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขตในปี 2544 ของสำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร⁽¹⁶⁾ พบว่าเขตของกรุงเทพมหานครที่มีชุมชนแออัดนั้นมีอยู่ 45 เขต และข้อมูลจากสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร⁽¹⁷⁾ พบว่าโรงเรียนในสังกัดที่มีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3) นั้นมีอยู่ทั้งสิ้น 60 โรงเรียนใน 36 เขต แต่จะพบว่ามียุโรงเรียน 11 โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใน 5 เขต ซึ่งเป็นเขตที่ไม่มีชุมชนแออัดอยู่เลย และในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแต่เฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตที่มีชุมชนแออัดเท่านั้น เพื่อให้ได้ประชากรที่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด ดังนั้นจากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมด

ผู้วิจัยจึงจะทำการศึกษาเฉพาะจากโรงเรียนของสำนักงานการศึกษาทั้งสิ้น 49 โรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในเขตที่มีชุมชนแออัดทั้งสิ้น 31 เขต ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

3. การอบรมเลี้ยงดู⁽¹⁸⁾ หมายถึง สิ่งที่บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งทางการกระทำและทางวาจา ทำให้นักเรียนรับรู้และมีความรู้สึกต่อการกระทำดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรัก ส่งเสริมให้มีอิสระในการคิด ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยตนเอง โดยบิดามารดาให้เหตุผลเมื่อมีการส่งเสริมหรือห้ามมิให้กระทำความผิด มีความเสมอภาคในการปฏิบัติสิ่งต่างๆ
- การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนเมื่อจำเป็น วิพากษ์วิจารณ์ ตำหนิ และลงโทษรุนแรงเมื่อนักเรียนกระทำความผิด
- การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดายอมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่างๆได้ตามปรารถนา โดยไม่ต้องทำตามกฎเกณฑ์ แม้กระทำความผิดก็ไม่ต้องรับโทษ นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าบิดามารดาปล่อยตามใจ และไม่มีภาระให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา
- การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนได้รับการควบคุมพฤติกรรม ความคิด เจตคติ และความรู้สึก โดยบิดามารดาจะคอยออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามเสมอ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกลงโทษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในเขตชุมชนแออัด
2. เป็นแนวทางให้กับบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นทั้งในนอกชุมชนแออัด ได้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ที่อาจสามารถช่วยส่งเสริมให้วัยรุ่นมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางที่ดี
3. เป็นแนวทางในการให้การปรึกษาแนะนำและวางแผนการจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมทางด้านสุขภาพจิตที่เป็นประโยชน์แก่วัยรุ่นทั้งในนอกชุมชนแออัด

4. เป็นแนวทางให้แก่บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ในเชิงป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และ/หรือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กวัยรุ่นทั้งในนอกชุมชนแออัดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ปัญหาด้านจริยธรรม

ไม่มี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิจัย โดยนักเรียนที่ถูกสุ่มเลือกมาถือเป็นตัวแทนของทั้งระดับชั้น ข้อมูลที่ได้จะนำมาทำการวิเคราะห์ในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของแต่ละบุคคลไว้เป็นความลับ และจะเปิดเผยในเฉพาะรูปของการสรุปผลรวมของการวิจัย

อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการทำวิจัยและมาตรการในการแก้ไข

การเก็บข้อมูลในวันและเวลาที่นัดหมายกับทางโรงเรียน อาจมีนักเรียนในห้องที่ถูกสุ่มเลือกให้เป็นตัวอย่างบางคนไม่สามารถตอบแบบทดสอบได้ เนื่องจากขาดเรียนในวันเวลาดังกล่าว หรือไม่สมัครใจเข้าร่วมในงานวิจัย หากพบว่าจำนวนตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมีไม่เพียงพอตามขนาดตัวอย่างที่ต้องการ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลในวันอื่นเพิ่มเติม และหากไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบจากตามที่สุ่มตัวอย่างไว้ ผู้วิจัยจะสุ่มตัวอย่างนักเรียนอื่นเพิ่มเติม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้รวบรวมไว้เป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ความหมายของภาพลักษณ์แห่งตน และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง
2. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น และภาพลักษณ์แห่งตน
3. สรุปความสำคัญและความสัมพันธ์ของภาพลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแออัด
5. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตน

ความหมายของภาพลักษณ์แห่งตน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของภาพลักษณ์แห่งตน

คำว่า ภาพลักษณ์แห่งตนหรืออัตมโนทัศน์หรือที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า self-image หรือ self-concept นั้น มีผู้ให้คำนิยามของภาพลักษณ์แห่งตนเอาไว้หลายอย่าง

Rosenberg ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์แห่งตนไว้ว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนนั้นมาจากสิ่งที่อยู่ภายใน (internal source) และสิ่งที่อยู่ภายนอก (external source) ภาพลักษณ์แห่งตนถูกสร้างขึ้นมาจากการกระทำหรือปฏิกิริยาของผู้อื่นที่มีต่อตน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและบุคลิกลักษณะ และจากการรับรู้ของตนเอง รวมทั้งการประเมินสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น⁽¹⁹⁾

Hurlock กล่าวว่า อัตมโนทัศน์เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ⁽¹⁹⁾

Roger กล่าวว่า self-concept หรือ อัตมโนทัศน์ เป็นภาพของ”ตน” ที่ตนมองว่า”ตน”เป็น คนอย่างไร ซึ่งสิ่งที่ตนเองรับรู้ นั้นอาจจะไม่ตรงกับภาพที่คนอื่นรับรู้ก็ได้⁽¹⁹⁾

Petersen กล่าวว่าการมองตนเอง (self-views) สามารถอธิบายได้หลายวิธี คำว่า อัตมโนทัศน์ (self-concept) กับ ภาพลักษณ์แห่งตน (self-image) อาจใช้สลับกันได้เพื่อจะกล่าวถึง รูปแบบของความคิดและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเองในทุกแง่มุมของชีวิต⁽²⁰⁾

Rosenberg ให้ความหมาย “ภาพแห่งลักษณ์ตน” (self-image) ว่า เป็นความคิดและความรู้สึกโดยรวมทั้งหมดของบุคคลที่กล่าวถึง ตน (self) เสมือนเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นหรือเข้าใจได้⁽²⁰⁾

อุมาพร ตรังคสมบัติ กล่าวว่า “ภาพแห่งลักษณ์ตน” เป็นความคิดที่บุคคลมีต่อ “ตนเอง” ว่าตนเป็นใครหรือเป็นคนอย่างไร ความคิดนี้รวมเอาลักษณะต่างๆ ของตน ทั้งทางกายภาพและทางจิตใจ จุดแข็งและจุดอ่อน ความสามารถ ความเป็นไปได้และความจำกัดของตนเอาไว้ด้วยกัน ภาพลักษณ์แห่งตนประกอบไปด้วยความเชื่อ และทัศนคติทั้งหมดที่มีเกี่ยวกับตนเอง⁽²¹⁾

วันเพ็ญ บุญประกอบ กล่าวว่า ภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเอง (Self-image) และการรับรู้ตนเอง (Self-concept) ขึ้นกับความคิดรวบยอด (Cognitive) ร่วมกับปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการสะท้อนกลับ (feedback) ด้วยคำพูด ท่าทีของผู้อื่นที่มีต่อตนตรงๆ⁽⁴⁾

อรอนงค์ นิยมธรรม ได้สรุป อัตมโนทัศน์ โดยว่า เป็นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดเป็นความเชื่อ และทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะของตนเอง โดยอัตมโนทัศน์จะเป็นแกนกลางของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆ หรือเป็นแกนกลางของแบบแผนบุคลิกภาพของบุคคล⁽²²⁾

“Self – image” หรือ ภาพลักษณ์แห่งตน แตกต่างจาก คำว่า “Self – esteem” หรือ ความนับถือตนเอง อุมาพร ตรังคสมบัติ ได้ให้ความหมาย Self – esteem ว่า หมายถึง ความคิดของบุคคลเกี่ยวกับ “ตน” ว่าเป็นคนที่มีคุณค่า มีความหมายและมีประสิทธิภาพเพียงใด ความนับถือตนเองเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมองตนเองและประเมินตนเองว่าเป็นอย่างไร ตามปกติเมื่อคนเรามองตนเองจะมองเห็นสองภาพคือ ภาพในอุดมคติที่เราใฝ่ฝันอยากจะเป็น และภาพตัวเราในความเป็นจริง หากภาพในความเป็นจริงนั้นใกล้เคียงกับภาพในอุดมคติ จะทำให้มีความรู้สึกดีกับตนเอง มีความนับถือ ตนเองสูง แต่หากภาพทั้งสองแตกต่างกันมาก ก็จะทำให้มีความรู้สึกแย่และมีความนับถือตนเองต่ำ⁽²¹⁾

Abramowitz RH et al. กล่าวถึง self-image และ self-esteem ว่า self-esteem เป็นการวัดการยอมรับตนเองโดยรวมที่มีลักษณะเป็นแบบมิติเดียว (Unidimensional) ในขณะที่ self-image มีลักษณะเป็นหลายมิติ (Multidimensional) ที่จริงแล้ว self-image ก็ไม่ได้ถึงแตกต่างกับ self-esteem อย่างชัดเจน เพียงแต่ self-image ให้รายละเอียดและการประเมินที่เฉพาะเจาะจงในการมองตนเองของแต่ละบุคคลในแง่มุมต่างๆของชีวิตได้มากกว่าเท่านั้น⁽¹⁹⁾

Coombs กล่าวถึง ความคิดที่เกี่ยวข้องกับ “ตน” เกิดขึ้นจากการผ่านการเรียนรู้ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือจากความเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยตั้งแต่ในวัยเด็ก การพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตน สามารถพัฒนาไปได้ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เป็นกระบวนการการพัฒนาที่มีความต่อเนื่อง เป็นระบบและเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปจนถึงอนาคต⁽¹⁹⁾

อภิฤดี พานทอง กล่าวว่า ภาพลักษณ์แห่งตนหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในทุกๆด้าน ซึ่งแสดงเป็นพฤติกรรมต่างๆเป็นผลมาจากประสบการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างตนและสิ่งแวดล้อม ภาพลักษณ์ของตนของแต่ละบุคคลอาจมีทั้งทางบวกและทางลบ⁽²³⁾

จากแนวคิดทั้งหมด สรุปได้ว่า ภาพลักษณ์แห่งตนหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในทุกด้าน เป็นการมองตนเองในภาพรวมว่าตนเองเป็นคนอย่างไร โดยมีองค์ประกอบมาจากสิ่งที่อยู่ภายในและภายนอกตน ซึ่งจะแสดงออกมาให้เห็นได้เป็นพฤติกรรมต่างๆ อันเป็นผลมาจากประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลมีระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถเป็นไปได้อย่างดีและไม่ดี

แนวคิดเกี่ยวกับ “ตน” (Self) และ “ภาพลักษณ์แห่งตน”

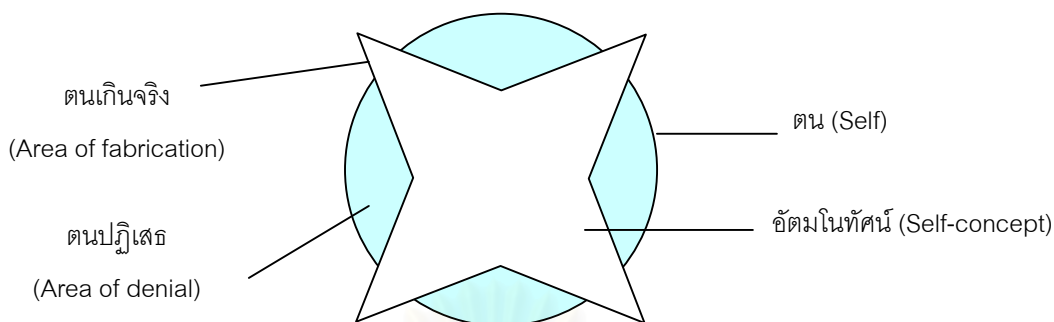
Self-concept⁽²⁴⁾ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพของคน ซึ่งหมายรวมถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง พัฒนามาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้ อันเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลตอบสนองความต้องการของตน ทำให้บุคคลจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามวิธีการที่คิดว่าเหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ขณะเดียวกันบุคคลก็ต้องประเมินผลจากการกระทำของตนเองเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดมโนภาพหรือภาพลักษณ์แห่งตน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองตามสภาพที่เป็นจริง (Real Self) เป็นความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติต่อตนเองว่า ตนคือใคร ตนเป็นคนอย่างไรในสภาพที่เป็นจริง
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองโดยการคิดหรือประเมินตนเองว่า คนที่อยู่ร่วมกับตนเอง ตนอย่างไร ประเมินค่าตนมากน้อยเพียงใด (Self Evaluation)
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในอุดมคติ (Self Ideal) หมายถึง ภาพที่ตนเองอยากเห็นตนเองเป็นหรือความอยากจะเป็น ซึ่งแต่ละบุคคลมีระดับความทะเยอทะยานไม่เท่ากัน ภาพที่ตนเองอยากเห็นตนเองเป็นนั้นจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด จะมีความสัมพันธ์กับความสามารถต่าง ๆ และโอกาสของบุคคลนั้น

“อัตมโนทัศน์” หรือ self-concept ⁽²⁵⁾ นั้นมีนักจิตวิทยาหลายคน ได้ให้ความหมายไว้ เช่น Boyd McCandless 1961 กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ คือความนึกคิดเกี่ยวกับตน ที่รวมเอาประสบการณ์ต่างๆของตนทั้งที่เป็นประสบการณ์ส่วนตัว และประสบการณ์ที่เกิดจากการเป็นสมาชิกของสังคม

Arthur Jersild 1968 กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ ปฏิรูปจากสิ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของมนุษย์ ตั้งแต่พันธุกรรมจนถึงกฎต่างๆของสังคม ตลอดจนบุคคลที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพล (Significant persons) ต่อการพัฒนาตนของมนุษย์ เป็นมโนทัศน์ที่มนุษย์รู้จักตนด้วยตัวของเขาเอง

John McDavid และ Herbert Harari 1969 ได้ให้คำจำกัดความว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง การจัดระเบียบของโครงสร้างปัญญา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่บุคคลมองเห็นตนเองซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นความจริงและตรงกับตนเองเสมอไป McDavid และ Harari ใช้ Cheeseburger diagram (ภาพที่ 1) ในการอธิบายความสำคัญของตน และ อัตมโนทัศน์ โดยอธิบายว่า ส่วนที่เป็นก้อนเนื้อกลมนั้นคือ “ตน” ส่วนเนยแข็งที่อยู่บนเนื้อคือ “อัตมโนทัศน์” จากภาพจะเห็นว่า ส่วนหนึ่งของตนและอัตมโนทัศน์จะซ้อนทับกัน จะมีส่วนที่เป็นตนบางส่วนที่ไม่ได้อยู่ใน อัตมโนทัศน์ เรียกว่าส่วน ตนปฏิเสธ (Area of denial) คือส่วนตนที่ไม่ได้ถูกรับรู้โดยอัตมโนทัศน์ หรืออาจกล่าวว่าเป็นตนที่แท้จริงซึ่งจิตมองไม่เห็น ประสาทการรับรู้ไม่รับรู้ จึงไม่อยู่ในความคิด ในทำนองเดียวกันจะมีส่วนที่เป็นอัตมโนทัศน์บางส่วนที่เกินหรือเลยออกมาจากตน เรียกว่า ตนเกินจริง (Area of fabrication) หมายถึง สิ่งที่ตนคิดรวบยอดเกี่ยวกับตน แต่ไม่ได้เป็นในความเป็นจริงในตนที่แท้จริง

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงตน และอัตมโนทัศน์

(McDavid & Harari, 1968 Cheeseburger diagram)⁽²⁵⁾

จากการให้ความหมายและคำอธิบายข้างต้น จึงชี้ให้เห็นได้ว่า ตน และอัตมโนทัศน์ไม่ใช่สิ่งเดียวกันเสียทีเดียว แต่ที่ว่า หากบุคคลสามารถมีตนและอัตมโนทัศน์ที่ใกล้เคียงกันหรือซ้อนทับกันมาก ก็จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี⁽²⁵⁾

แนวคิดเชิงปฏิสัมพันธ์

Cooley และ Mead นักคิดในแนวคิดเชิงปฏิสัมพันธ์ อธิบายถึงความสำคัญของอัตมโนทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมไว้ว่า อัตมโนทัศน์เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่บุคคลเติบโตขึ้นมา บุคคลจะรู้จักตนเองว่าเป็นอย่างไร และตอบสนองต่อตนเองในลักษณะเดียวกันกับที่ผู้อื่นมองและตอบสนองต่อตัวเขา บุคคลจะใส่ใจและพยายามคาดคะเนปฏิกริยาของผู้อื่นเพื่อจะที่จะตอบสนองให้เหมาะสม ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นจึงมีที่มาจากอิทธิพลของบุคคลรอบๆตัวที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยและพัฒนาเป็นทัศนคติที่มีต่อตนเองขึ้นมา⁽²⁶⁾

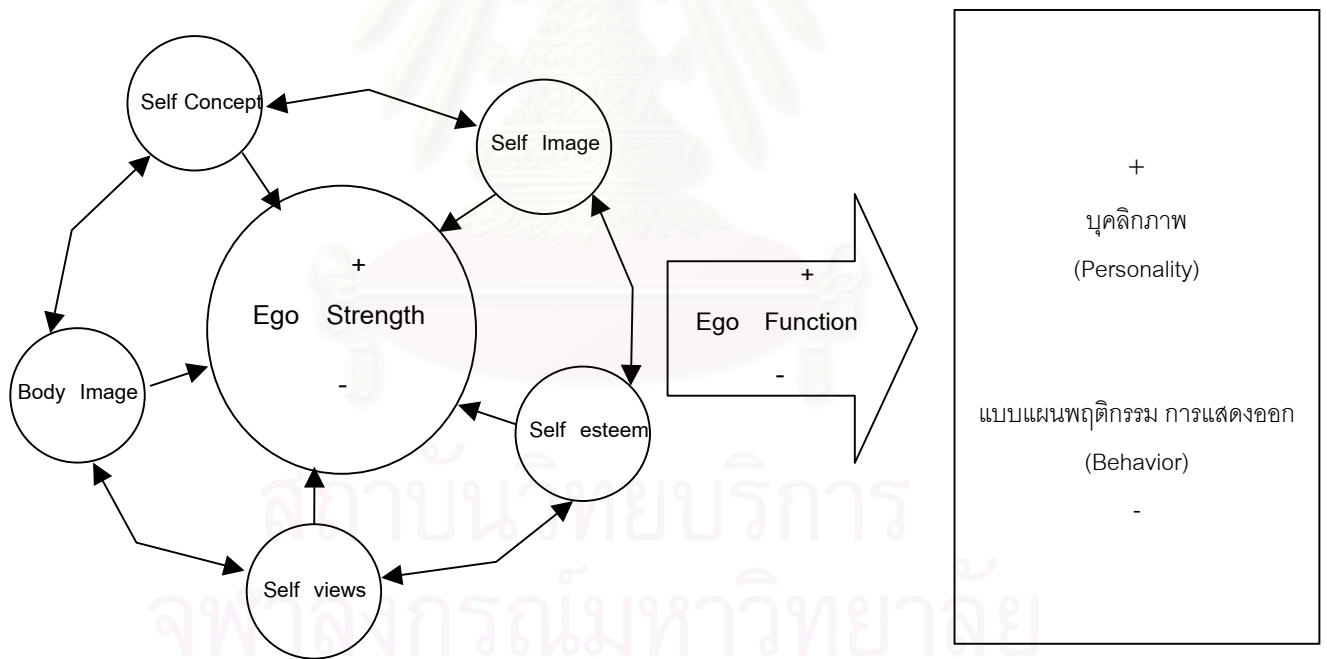
แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น และภาพลักษณ์แห่งตนของ

G.S. Hall (1904) กล่าวถึง “วัยรุ่น” ว่าเป็นวัยแห่ง “ความคลั่งและความเครียด” (Storm and Stress) เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเวลาแห่งความเจ็บปวดสำหรับวัยรุ่นทุกคน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ตามด้วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความรู้สึกภายในจิตใจ⁽³⁾

Coleman L.C. กล่าวถึงการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนไว้ว่า แม้ว่าการพัฒนาดังกล่าวจะเริ่มมีขึ้นมาตั้งแต่วัยเด็กและต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต แต่พบว่าในช่วง “วัยรุ่น” จะมีความซับซ้อนและยุ่งยากมากกว่าการพัฒนาในช่วงอื่นๆ ด้วยเหตุผลหลายประการกล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่รวดเร็วและมากมาย การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ ความคิดและสติปัญญาที่พัฒนาซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความต้องการเป็นอิสระทางด้านอารมณ์และสามารถตัดสินใจด้วยตนเองในเรื่องต่างๆ เช่น การเลือกแนวอาชีพที่ตนถนัด ค่านิยมที่ยึดถือ พฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกและการเลือกคบเพื่อน รวมทั้งการมีบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นด้วย⁽²⁷⁾

ความสำคัญและความสัมพันธ์ของภาพลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่น

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง อาจสรุปความสัมพันธ์และความสำคัญในเรื่องของภาพลักษณ์แห่งตนได้ ตามแผนภูมิ ดังนี้

โดยทั่วไป บุคคลส่วนมากยังไม่เข้าใจ หรือสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างคำเหล่านี้ได้ กล่าวคือ self concept ,self image ,self esteem ,body image ,self views คำเหล่านี้แม้จะมีความแตกต่างกัน แต่ก็มีความสัมพันธ์กันอยู่ ซึ่งอาจอธิบายได้ ดังนี้

Self-views เป็นการมองตนเอง ซึ่งสามารถมองได้ 2 ภาพ คือ เป็นภาพตนเองในอุดมคติ กับภาพตนเองในความเป็นจริง การมองตนเองทำให้เกิดการรับรู้ตนเอง และทำให้เกิด self image กับ Self concept

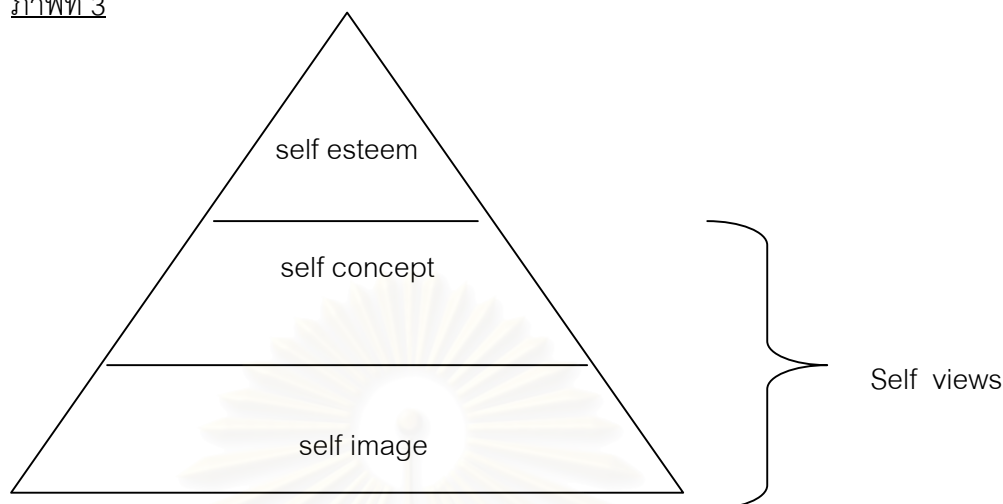
Self-image คือ การมองตนเองว่าเป็นอย่างไร ในแต่ละด้าน ทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นหลายมิติ (Multidimensional) เป็นผลที่เกิดจากประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลมีกับสิ่งแวดล้อม เป็นไปได้ทั้งในทิศทางที่ดีและไม่มี เป็นสิ่งที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ เป็นขั้นตอน และส่งผลยังอนาคตต่อไป ในส่วนของbody image นั้น เป็นภาพลักษณ์แห่งตนในด้านกายภาพ เป็นการรับรู้เกี่ยวกับร่างกายและการทำหน้าที่ของร่างกาย

Self concept คือ ความสามารถในการมองและรับรู้ตนเอง ในความคิดรวบยอดว่าตนเป็นคนอย่างไร แต่สิ่งที่ตนมองนั้นอาจจะไม่ตรงกับภาพที่ผู้อื่นรับรู้ก็ได้ ซึ่งจะประกอบด้วย ตนเองที่แท้จริงแต่จิตมองไม่เห็น และตนเกินจริง ทั้งยังสามารถมองเห็นตนเองว่าแตกต่างหรือคล้ายกับคนอื่นอย่างไร หรือที่เรียกว่าเอกลักษณ์แห่งตน(Identity) หากบุคคลไม่สามารถรับรู้ได้ว่าตนเป็นคนอย่างไร หาเอกลักษณ์ของตนเองไม่เจอ ก็จะทำให้ขาดทิศทางหรือจุดมุ่งหมายในชีวิต ความเป็นตัวของตัวเอง

Self esteem คือ ความคิดของบุคคลที่เกี่ยวกับตนว่าเป็นคนมีคุณค่า มีความหมาย มีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นผลให้บุคคลเกิดความนับถือตนเอง ซึ่งจะเกิดได้จากบุคคลนั้นจะต้องมองตนเองและประเมินตนเอง อาจกล่าวได้ว่า self esteem เป็นเรื่องของนามธรรม คือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินคุณค่า แล้วเกิดการยอมรับในตนเอง และยังเป็นความต้องการของมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่งโดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นดังที่มาสโลว์ได้กล่าวไว้ในเรื่องลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์⁽²⁴⁾

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า self image และ self concept เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่หล่อหลอมให้บุคคลเกิด self esteem หากมีพื้นฐานที่ไม่ดีย่อมส่งผลให้ self esteem ก็จะต่ำไปด้วย (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3

เมื่อ Self esteem ดีหรือมีอยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่สูงมากหรือต่ำเกินไป จะส่งผลกระทบต่อหรือมีความสัมพันธ์กับ ego strange ของคนเรา ego ที่เข้มแข็งก็จะมีการทำหน้าที่ (ego function) ของตนได้ดี มีความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ มีเกราะป้องกันตนเองจากสิ่งไม่ดี มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต มีการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับตัวได้ดี แยกแยะที่เป็นจริงและไม่เป็นจริงได้ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญ ตรงที่หล่อหลอมให้เกิดบุคลิกภาพและพฤติกรรม การแสดงออกของบุคคลว่าจะไปในทิศทางใด หากกล่าวถึงความต้องการที่ทำให้บุคคลเกิดความเป็นสุขตามแนวคิดของมาสโลว์⁽²⁴⁾ การที่บุคคลมี self esteem มีความนับถือและภาคภูมิใจในตนเอง รู้ว่าตนมีคุณค่า ย่อมเกิดความสุขในจิตใจ ในทางตรงข้ามถ้ามี self esteem ต่ำ มี ego อ่อนแอและทำหน้าที่ได้ไม่ดี บุคคลนั้นก็จะมีความสุขในจิตใจ ไม่มีความสุขสงบ ก่อให้เกิดพยาธิสภาพทางจิตได้ เช่น ภาวะซึมเศร้า

หากจะกล่าวถึงความสำคัญของภาพลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่น อธิบายได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงมากมาย ต้องปรับตัวอย่างมาก เป็นวัยที่แสวงหาการยอมรับจากผู้อื่นและขณะเดียวกันก็แสวงหาความเป็นตนเองด้วย เมื่อมองพัฒนาการของ self ในวัยรุ่นตามที่ทฤษฎีจิตสังคมของ อีริคสันได้กล่าวว่า self ของคนเราจะเกิดได้จาก 2 ทาง คือ self ที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น พ่อแม่ ขาดิตระกูล ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น และ self ที่เกิดจากปัจจัยภายในหรือตนเองสร้างขึ้น เช่น การประสบความสำเร็จในการเรียน การงาน เป็นต้น self ภายนอกนี้เป็นสิ่งที่สูญเสียได้ง่ายมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ถูกเอาไปผูกติดอยู่กับบุคคลอื่น ซึ่งในวัยเด็ก self จะถูกผูกติดหรือยึดติดอยู่กับปัจจัยภายนอกโดยเฉพาะพ่อแม่ แต่เมื่อเติบโตมาเป็นวัยรุ่นก็มีความต้องการที่จะ

เป็นอิสระหรือต้องการแยก self ออกจากพ่อแม่ มาหาความเป็นตนเอง ความมีคุณค่า เอกลักษณ์ของตนเอง ไปสู่การยอมรับตนเอง หากเด็กในวัยนี้รับรู้ตนไปในทางลบ คือ มี self image ไม่ดี หรือไม่มี self concept จะส่งผลให้ self esteem ต่ำ ego ย่อมอ่อนแอ เด็กขาดเกราะป้องกันตนเองจากสิ่งไม่ดี อาจกระทำสิ่งต่างๆตามความต้องการของตน(id)โดยขาดความยับยั้งชั่งใจ ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นอันธพาล ตั้งกลุ่มเป็นแก๊งค์มั่วซุมเพื่อแสวงหาการยอมรับจากภายนอกในทางที่ไม่เหมาะสม เป็นปัญหาสังคมต่อไป ในทางตรงข้าม ถ้าทุกอย่างมีพัฒนาการมาด้วยดี เด็กจะมีพลังในการสร้างสรรค์และดำเนินชีวิตที่ดี เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

แนวคิดของชุมชนแออัด

สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชนแออัด” เอาไว้ว่า หมายถึง ชุมชนส่วนใหญ่ที่มีอาคารหนาแน่น ไร้ระเบียบและขาดทรวดทโรม ประชาชนอยู่อย่างแออัด มีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอันอาจเป็นอันตราย ต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยได้ โดยให้ถือเอาเกณฑ์ความหนาแน่นของบ้านเรือนอย่างน้อย 15 หลังคาเรือนต่อพื้นที่หนึ่งไร่เป็น 1 ชุมชน⁽¹⁶⁾

การศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชนของกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขตในปี 2544 พบว่ามีชุมชนทั้งสิ้น 1,604 ชุมชน ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ประเภทได้แก่ ชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง เคหะชุมชน หมู่บ้านจัดสรร และชุมชนเมือง ในจำนวนชุมชนทั้งหมด ชุมชนแออัดมีจำนวนมากที่สุดคือ 796 ชุมชน มีประชากรทั้งสิ้น 760,819 คน สำหรับเขตที่มีชุมชนแออัดอยู่นั้นมีทั้งสิ้น 45 เขต มีเพียง 5 เขตเท่านั้นที่ไม่มีชุมชนแออัด อันได้แก่ เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตทวีวัฒนา และเขตบางบอน⁽¹⁶⁾

คุณทศทิพย์ พานิชภัคดีและคณะ กล่าวถึงสภาพโดยรวมของชุมชนแออัด ว่าเป็นพื้นที่แหล่งเสื่อมโทรม ที่มีทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม การขาดแคลนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ อาคารบ้านเรือนขาดความเป็นระเบียบและมีความหนาแน่นมากเกินปกติและขาดกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดิน ในด้านสุขภาพอนามัยและสังคมก็พบว่า ชาวชุมชนมีปัญหาทางด้านสุขภาพ มีปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด การศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ด้านเศรษฐกิจก็มีรายได้ต่ำและไม่มีความมั่นคงในงานอาชีพ⁽¹²⁾

คนในชุมชนแออัดส่วนมากมีการศึกษาที่ไม่สูงเนื่องจากต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว จากการศึกษาของเพ็ญศรี พิชัยสนิทและคณะ พบว่า พ่อแม่ที่มีการศึกษา

สูงมีการปฏิบัติหน้าที่ ในการอบรมดูแลและเลี้ยงดูบุตรได้ดีมากกว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาต่ำ⁽²⁸⁾ เพราะการที่มีการศึกษาต่ำทำให้ต้องประกอบอาชีพที่ไม่ได้อาศัยทักษะมากนัก ดังนั้นรายได้ที่ได้ก็จะไม่มากนัก ครอบครัวที่มีฐานะยากจนทำให้คนที่ เป็นพ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อทำมาหากินให้พอเลี้ยงปากท้อง เป็นเหตุให้รู้สึกเหน็ดเหนื่อย อารมณ์ขุ่นมัว บรรยากาศในครอบครัวเต็มไปด้วย ความขัดแย้ง ไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก⁽²⁸⁾

สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อลักษณะโครงสร้างของครอบครัวไทยที่แต่เดิมมีลักษณะเป็นแบบครอบครัวขยาย ปัจจุบันพบว่าขนาดของครอบครัวมีแนวโน้ม เป็นครัวเรือนที่เล็กลง มีลักษณะแบบครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียงพ่อแม่และลูกมากขึ้น⁽⁸⁾ เด็กในครอบครัวจะขาดการดูแลเอาใจใส่เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่บีบรัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนแออัดที่ครอบครัวส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจมาก ทำให้พ่อแม่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ กับการไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ยิ่งทำให้มีเวลาสนใจดูแลบุตรลดลงไปอีก ซึ่งเสี่ยงต่อ การที่เด็กจะเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิตได้ง่าย โดยเฉพาะเด็กในช่วงวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ นิลวรรณ ศิริอังกุล อ้างถึงงานวิจัยของ Murray 1974 ซึ่งได้ทำการศึกษากลุ่มเด็กชาวสก๊อตในชุมชนแออัด พบว่า เด็กเหล่านั้นค่อนข้างก้าวร้าว หุนหันพลันแล่น และมีอาการของโรคประสาท⁽²⁹⁾

โสภณ พรโชคชัย⁽³⁰⁾ กล่าวถึง สภาวะทางอารมณ์ของผู้ที่อาศัยในชุมชนแออัดหรือสลัมว่า ด้วยสภาวะที่บีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางสังคมและกายภาพของชุมชน ก่อให้เกิด ความกดดันทางด้านจิตใจซึ่งมักมีการแสดงออกคือ

1. ก้าวร้าวรุนแรง ซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้ในการปรับตัวกับความกดดัน ความแค้นเคือง ขาดแคลน
2. พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม (social deviation) เช่น ติดเหล้า ติดยา ติดการพนัน เป็นวิธีในการหลีกเลี่ยงปัญหา โดยไม่พยายามเผชิญหน้ากับปัญหา
3. ลักษณะสองด้านของการเผชิญปัญหาคือ การยื่นหยัดต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด กับ ความเขยิบรอกอยความช่วยเหลือจากญาติมิตร ซึ่งมีสาเหตุมาจากสภาวะที่ไม่มั่นคง และปัญหาครอบครัว

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตน

เพศและอายุกับภาพลักษณ์แห่งตน

Offer D. และคณะ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่ที่ศึกษาสามารถปรับตัวได้ดี มีความสุขกับความสัมพันธ์ที่ดีที่มีต่อครอบครัวและเพื่อน และยอมรับในค่านิยมของสังคม นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ของวัยรุ่นนั้น ไม่มีความแตกต่างกันในระหว่างอายุ แต่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่าเด็กผู้หญิงมีความรู้สึกไปในทางลบเกี่ยวกับอารมณ์ของตนมากกว่าเด็กผู้ชาย และยังพบว่าความแตกต่างทางเพศยังมีบทบาทสำคัญต่อความรู้สึกต่อรูปร่างของตน ทศนคติเรื่องเพศ และความปรารถนาด้านวิชาชีพ⁽¹⁵⁾

Seginer R. และ Flum H. ศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชาวยิว 772 คนในโรงเรียนมัธยมที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปีในประเทศอิสราเอล โดยใช้แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนสำหรับวัยรุ่นของ Offer D. ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาฮีบรู ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นชาวอิสราเอลส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 70 สามารถปรับตัวได้และมีความสุข แต่ก็พบว่าวัยรุ่นบางส่วนที่มีปัญหา นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างกันของภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างเพศชายและหญิง พบว่าวัยรุ่นผู้ชายมีภาพลักษณ์แห่งตนไปในทางบวกมากกว่าวัยรุ่นผู้หญิง และในความแตกต่างด้านอายุ พบว่ามีความแตกต่างกันในระหว่างเพศชายมากกว่าหญิงด้วย⁽³¹⁾

Simmons และ Rosenberg ศึกษาแง่มุมต่างๆเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตน ซึ่งได้แก่ การศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความกังวลเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตน และความมั่นคงของภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น พบว่าช่วงอายุระหว่าง 12-14 ปี อึดมโนทัศน์จะมีความไม่แน่นอน เมื่อศึกษาเทียบกับวัยรุ่นที่มีอายุ 15 ขึ้นไป และเด็กระยะก่อนวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นระยะต้นมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ กังวลเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตนมาก และรู้สึกไม่มั่นคงในภาพลักษณ์แห่งตนมากกว่า นอกจากนี้ยังกล่าวไว้ว่า ความแตกต่างที่เกิดขึ้นในระหว่างระยะก่อนวัยรุ่นและช่วงวัยรุ่นระยะต้นแม้จะดูเล็กน้อยแต่ก็มีความสำคัญมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดของภาพลักษณ์แห่งตนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นวัยรุ่นมากกว่าในช่วงระยะเวลาที่เป็นวัยรุ่น⁽³²⁾

ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตน

Linhanna Borhan ศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นชาวมาเลเซียเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยใช้แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนของออฟเฟอร์ พบว่าภาพลักษณ์แห่งตนมีความ

สัมพันธ์กับผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญและพบว่าในภาพรวม เด็กวัยรุ่นผู้ชายมีภาพลักษณ์แห่งตนดีกว่าวัยรุ่นผู้หญิง⁽³³⁾

นิจวรรณ ท่างาม ศึกษาอัตมโนทัศน์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดเชียงราย พบว่า อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงมีคะแนนอัตมโนทัศน์สูงกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ⁽³⁴⁾

ลำดับการเกิดกับภาพลักษณ์แห่งตน

ในการศึกษาให้เข้าใจภาพลักษณ์แห่งตนของมนุษย์นั้น เรื่องลำดับที่เกิดก็มีความสำคัญไม่น้อย ซึ่งแอดเลอร์(Adler)⁽²⁴⁾ มีแนวคิดว่าเด็กแม่จะเติบโตในครอบครัวเดียวกันมีสิ่งแวดล้อมหลายๆอย่างเกือบเหมือนกัน เช่น ความจน ความรวย รูปร่าง อายุของพ่อแม่ สภาพบ้านเรือน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ แต่พวกเขาพี่น้อง จะอยู่ในตำแหน่งของการเกิดไม่เหมือนกัน เขามีความแตกต่างทางสังคมครอบครัวมาตั้งแต่เล็กจนโต พ่อแม่ย่อมปฏิบัติต่อความต้องการของลูกแต่ละคนไม่เหมือนกัน สำหรับลำดับที่เกิด อาจแบ่งได้ ดังนี้

ลูกคนโต(First Born Child) ตามสภาพความเป็นจริงแล้วลูกคนโตจะได้รับความสนใจจากคนในครอบครัวเป็นอย่างมากตั้งแต่แรกเกิด แต่พอมีน้องความสนใจอาจถูกลดลงไปเพราะมีน้องมาช่วยแบ่งความรักจากครอบครัวไป ซึ่งในความเป็นจริงแล้วพ่อแม่ไม่ได้ทอดทิ้งลูกคนโต แต่เนื่องจากลูกคนโตพอจะช่วยเหลือตนเองได้แล้วจึงหันไปเอาใจใส่คนเล็กที่ยังช่วยตนเองไม่ได้ แต่เขายังไม่เข้าใจเพราะยังเล็กเกินไป การปรับความรู้สึกนี้ยังยากเกินไปสำหรับเด็กเล็กๆ ซึ่งสภาพการเช่นนี้จะเห็นชัดเจนมากกับครอบครัวที่ไม่ได้ศึกษาหาความรู้ทางด้านจิตวิทยา ซึ่งมีนักจิตวิทยาได้ศึกษาแนวโน้มของสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของลูกคนโตพอสรุปได้ ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา (IQ) มีแนวโน้มว่าจะต่ำกว่าคนถัดๆมา เพราะเหตุ 3 ประการ คือ พ่อแม่ขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเนื่องจากเป็นครั้งแรก เกิดค่อนข้างยากกว่าคนอื่น และไม่มีพี่มาคอยกระตุ้นไม่ว่าจะเป็นการเล่นหรือการเรียน
2. ความเป็นคนมีพรสวรรค์ (Gift Child) เป็นคนคิดด้วยเหตุด้วยผล แต่ถ้าขาดความสนใจก็จะเป็นเด็กที่เห็นแก่ตัว มักจะคอยสร้างความยุ่งยากอยู่เสมอ
3. การมีความรู้สึกก้าวร้าว และมีความเก็บกด
4. มีลักษณะตามใจผู้อื่น ยอมให้
5. ขอความช่วยเหลือง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีความกระวนกระวายใจ

ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ ก็มีอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลในด้าน ความเชื่อ ทศนคติ ความคิดรวมเกี่ยวกับลักษณะต่างๆ ของตน ทั้งทางกายภาพ และจิตใจ จุดแข็ง จุดอ่อน ความสามารถ เหล่านี้ล้วนหล่อหลอมให้เกิดภาพลักษณ์แห่งตน

ลูกคนกลาง บางครั้งถูกเรียกว่า “Wednesday Child” ลูกคนกลางมักปรับตัวยาก และถ้าปรับตัวไม่ได้ก็จะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในที่สุด จากการศึกษาพอสรุปได้ว่าลูกคนกลางจะมีแนวโน้มค่อนข้างเพิกเฉย บางครั้งก็สับสนแต่จะไม่ก้าวร้าวเหมือนคนโตและขาดสติได้ง่ายๆ ชอบอยู่กับเพื่อนเพราะในบ้านเขาจะถูกมองข้ามเสมอ เขาต้องการความรักจากพ่อแม่จึงอาจมีปัญหา

ลูกคนสุดท้อง (Youngest Child) การเกิดของลูกคนเล็กไม่ค่อยมีอะไรทำทนาย ในช่วยแรก จะไม่ได้รับการต้อนรับ แต่จะได้รับความรักมากขึ้นในภายหลังอย่างไม่มีวันสิ้นสุด คือ ไม่มีใครแย่งหรือแทรกแซง จากการทำไม่ค่อยได้รับการทำทนายนี้เอง พอเขาโตขึ้นจึงแสดงออกจึงแสดงออกชัดเจนสิ่งที่ขาดไปตั้งแต่เล็กๆ แต่ความรัก ความสนใจ ลูกคนเล็กยังคงปรารถนามากกว่าคนอื่นๆ แม้จะเติบโตขึ้นมาแล้วก็ตาม อีกส่วนหนึ่งที่ลูกคนเล็กมีอยู่มากก็คือ จิตใจที่แข็งขันมีความเชื่อมั่นตนเองสูง ต้องการก้าวไกลกว่าผู้อื่น แต่จะมีการมองโลกในแง่ดี⁽²⁴⁾

นอกจากนี้ การเป็นลูกคนที่เท่าไรในครอบครัวย่อมส่งผลต่อการดูแลเอาใจใส่ของพ่อแม่หรือบุคคลรอบๆ ตัวเด็กแตกต่างกันไป ดังนั้นการที่เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่แตกต่างกันก็น่าจะส่งผลต่อการรับรู้ต่อตนเองและการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนด้วย มีงานวิจัยหลายชิ้นในการทบทวนวรรณกรรมของกาญจนา แก้วเย็น ที่ศึกษาเกี่ยวกับลำดับการเกิด ซึ่งกาญจนา แก้วเย็นได้สรุปเอาไว้ว่า ลูกคนโตมักได้รับการเอาใจใส่ดูแลมาก เนื่องจากเป็นลูกคนแรกในครอบครัว และเมื่อมีน้องจะเกิดความรู้สึกต่อต้าน ต่อสู้เพื่อแย่งชิงความรัก ทำให้มีพฤติกรรมที่ดื้อดึงหรือทำตัวให้เด็กกว่าวัยเพื่อเรียกร้องความสนใจ หากสามารถปรับตัวได้จะมีลักษณะของความ เป็นผู้นำ ยุติธรรมและมีความสามารถสูงแต่หากมีประสบการณ์ที่ไม่ดีอาจมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนหรือมีสุขภาพจิตที่ไม่ดีได้ ลูกคนกลางจะได้รับการเลี้ยงดูที่ผ่อนคลายเป็นพิเศษและไม่วิตกกังวลมาเนื่องจากพ่อแม่เคยเลี้ยงดูมาแล้ว ทำให้ลูกคนกลางมีลักษณะที่รักสนุก และชอบแข่งขันโดยไม่เคร่งเครียดเท่ากับลูกคนแรก แต่เมื่อน้อง พ่อแม่จะให้ความสนใจกับน้องมากกว่า อาจทำให้ลูกคนกลางไม่ได้รับความใส่ใจมากเท่าที่ต้องการและอาจกลายเป็นเด็กเกเรได้ ส่วนลูกคนสุดท้องมักจะได้รับความสะดวกเป็นพิเศษจากคนทั้งครอบครัว ทำให้มักมองว่าตนเองเป็นคนสำคัญ แต่มักจะมีลักษณะขาดความเชื่อมั่นและต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นเสมอ แต่จากการผลจากการศึกษา

วิจัยของกาญจนา แก้วเย็นเองกลับพบว่าลำดับการเกิดไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญต่ออัตรามโนทัศน์⁽³⁵⁾

สุขภาพกับภาพลักษณ์แห่งตน

Boeger A. และ Seiffge-Krenke I ศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านร่างกายของวัยรุ่นที่มีสุขภาพดีกับวัยรุ่นที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังโรคเบาหวาน พบว่า กลุ่มที่มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรังมีภาพลักษณ์ทางด้านร่างกายที่ไม่ดี⁽³⁶⁾ ผลการศึกษาเป็นไปในทำนองเดียวกับการศึกษาของ Bogan AM และคณะที่ศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของผู้ที่ได้รับความกระทบกระเทือนทางสมอง 31 คน โดยใช้แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนของออฟเฟอร์ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าคะแนนภาพลักษณ์แห่งตนของผู้ที่ได้รับความกระทบกระเทือนดังกล่าวต่ำกว่าเกณฑ์ปกติในด้านความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการกระทบกระเทือนทางสมองทำให้เกิดข้อจำกัดต่างๆมากมายในการดำเนินชีวิต แต่ส่วนใหญ่กลับพบว่ามีคะแนนสูงอย่างมีนัยสำคัญในด้านการทำหน้าที่ทางสังคมซึ่งสอดคล้องกับการมีทัศนคติที่ดีกับการมีชีวิตรอยู่⁽³⁷⁾

ความสามารถพิเศษกับภาพลักษณ์แห่งตน

การที่บุคคลมีความสามารถพิเศษ อาทิเช่นทักษะทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างเสริมเสริมสุนทรียภาพ จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการมีสุขภาพร่างกายและและจิตใจที่ดี⁽³⁸⁾ การมีกิจกรรมเสริมทางด้านกีฬาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเพื่อนที่เล่นร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้จักปรับตัว การแสดงออกที่เหมาะสมอันจะเป็นประสบการณ์ให้มีอัตรามโนทัศน์ในทางที่ดี⁽³⁹⁾

Overbaugh K.A. กล่าวว่าเป็นที่รู้กันว่าประโยชน์จากกีฬา ส่งผลต่อการพัฒนาทั้งร่างกาย ต่อสังคมและต่อภาพลักษณ์แห่งตนด้วย⁽⁴⁰⁾ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.Maureen Weiss พบว่า กีฬามีผลอย่างมากต่อการพัฒนาทางสังคมและจิตใจของเด็ก โดยจะเพิ่มระดับความนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นและแรงจูงใจให้กับเด็ก พบว่าเด็กที่เล่นกีฬาเก่งหรือ มีประสบการณ์ที่ดีในการเล่นกีฬาจะมีแรงจูงใจสูงที่จะทำอะไรให้สำเร็จ และมีความวิตกกังวลน้อยกว่า⁽⁴¹⁾

แต่จากการศึกษาของ Whalen S. และ Csikzentmihaly M. เปรียบเทียบภาพลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่นที่มีความสามารถพิเศษ ใน 5 ด้านอันได้แก่ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี กีฬา และศิลปะ กับภาพลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่นทั่วไปในเมืองชิคาโก โดยใช้แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนของออฟเฟอร์ พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีความสามารถพิเศษมีภาพลักษณ์

แห่งตนและความนับถือตนเองที่ไม่แตกต่างจากไปจากเด็กวันรุ่นทั่วไปที่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย และพบ การมีความสามารถพิเศษไม่ได้มีส่วนทำให้การทำหน้าที่ของ“ตน”มีมากกว่า⁽⁴²⁾

สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับภาพลักษณ์แห่งตน

Harris SD. 1961 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับสถาน ภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในทางที่ดีมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัว ชั้นต่ำ⁽⁴³⁾

อรุณศรี อนันตรศิริชัย ศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและเด็กที่ไม่มีปัญหา พบว่าเด็กที่หนีเรียน และมีพฤติกรรมก้าวร้าวมีพ่อแม่ส่วนใหญ่ทำงานรับจ้างที่ใช้เวลาและแรงงาน มาก⁽⁴⁴⁾

สภาพครอบครัวกับภาพลักษณ์แห่งตน

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อบุคคลในการหล่อหลอมบุคลิกภาพที่เริ่มตั้ง แต่ในวัยเด็กเป็นต้นมา และจะมีความสำคัญอย่างมากในช่วงวัยรุ่นที่จะมีการสร้างเอกลักษณ์แห่ง ตน วัยนี้เป็นวัยที่อ่อนไหวง่ายและต้องการความปลอดภัย หากพบว่าครอบครัวขาดเสถียรภาพ มี ปัญหาบ้านแตก ขาดการเอาใจใส่จากพ่อแม่ อาจจะทำให้เด็กมีพฤติกรรม ความคิดหรือการแสดง ออกที่ผิดไปจากที่สังคมปรารถนา

ศิริพร หลิมศิริวงษ์ กล่าวถึงสภาพครอบครัวที่บิดามารดาจากกันด้วยการหย่าร้างหรือแยก กันอยู่ หรือมีคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น เด็กจะมีความหวาดกลัว วิดกกังวลรุนแรงและมีความก้าวร้าว จะทำให้มีปัญหาทางด้านจิตใจและจะเป็นสาเหตุให้เด็กมีการ ปรับตัว ที่ผิดปกติ และมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้ง่าย⁽⁴⁵⁾

การศึกษาของตรีบุษ ธงไชย เกี่ยวกับปัญหาความเครียดภายในครอบครัวและวิธีจัดการ กับปัญหาของวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงดูเพียงคนเดียว และครอบครัวปกติ ในนัก เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพฯ พบว่า วัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงดูเพียง คนเดียว มีความเครียดในระดับสูงร้อยละ 27.8 และพบว่ามีความเครียดมากกว่าวัยรุ่นในครอบครัวปกติอีกด้วย⁽⁴⁶⁾

การอบรมเลี้ยงดูกับภาพลักษณ์แห่งตน

ความเป็นตัวของตัวเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นพัฒนาการที่มีผลมาจากการเลี้ยงดู กันตวรรณ มีสมสาร สรุปร จากการศึกษาของ Stienberg et al.1989 และ Shapiro 1997 ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่นและให้การสนับสนุนส่งผลให้วัยรุ่นยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง ควบคุมพฤติกรรมของตนได้ดี มีทัศนคติและความเชื่อมั่นต่อความสำเร็จของตนเอง ส่วนการเลี้ยงดูแบบให้อำนาจควบคุม และมีกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดให้เด็กเชื่อฟังโดยไม่มีข้อขัดแย้งและคาดหวังในตัวเด็กสูง ส่งผลให้เด็กมีอาการวิตกกังวล ขาดความมั่นใจ มองโลกแง่ร้าย ปรับตัวในสังคมได้ลำบาก และเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ⁽⁴⁷⁾

Dunlop และคณะ ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างภาพลักษณ์แห่งตน โครงสร้างของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก และปัจจัยด้านเพศของวัยรุ่นและพ่อแม่ที่เลี้ยงดู โดยศึกษาในครอบครัวที่หย่าร้าง 37 ครอบครัว และครอบครัวที่สมบุรณ์ 41 ครอบครัว ในประเทศออสเตรเลีย ตั้งแต่ในปี 1981-1982 จนกระทั่งปี 1991 พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่เป็นแบบมีความห่วงใยมาก แต่ไม่ควบคุมมากจนเกินไปทำให้วัยรุ่นมีภาพลักษณ์แห่งตนดีกว่าในรูปแบบอื่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าว ไม่มีความแตกต่างกันในลักษณะโครงสร้างของครอบครัวและทางด้านเพศ⁽⁴⁸⁾

Offer D., Ostrov E., และ Howard K.I. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นและการรับรู้ของพ่อแม่ที่มีต่อลูกวัยรุ่นในครอบครัว 106 ครอบครัวในชิคาโก เมื่อปี 1981 โดยมีสมมติฐานที่ว่าพ่อแม่ น่าจะมีความคิดเห็นที่ตรงกับวัยรุ่นในเรื่องการมองตนเอง และความสอดคล้องดังกล่าว น่าจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก ผลการศึกษาพบว่าพ่อแม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์แห่งตนของลูกวัยรุ่นอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบว่าความปรองดองดีระหว่างพ่อแม่และแม่ยังมีความสัมพันธ์กับการพรรณนาถึงครอบครัวของตนในทางบวกของวัยรุ่น การมีทัศนคติทางบวกต่อเป้าหมายด้านวิชาชีพและการศึกษา และพบว่า การสื่อสารระหว่างพ่อแม่และลูกมีความสัมพันธ์อย่างมากกับคุณภาพของภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นอีกด้วย⁽⁴⁹⁾

นุชลดา โรจนประภาพรรณ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁽⁵⁰⁾

การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของเด็ก เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะช่วยพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ ความคิด สติปัญญา และพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ถ้าหากพ่อแม่รู้จักอบรมและเลี้ยงดูลูกอย่างถูกต้องเหมาะสม เด็กก็จะเติบโตเป็นคนที่มีความมั่นใจ มีความเชื่อมั่น และภาคภูมิใจในตนเอง ในทางตรงข้ามหากพ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างไม่ถูกต้อง อาทิพ่อแม่ละเลย ไม่ดูแลเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก หรือพ่อแม่เข้มงวดและบังคับให้ลูกประพฤติปฏิบัติตามที่ตนต้องการมากเกินไป ก็อาจทำให้เด็กกลายเป็นคนที่ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าตัดสินใจ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะทำให้เด็กขาดความมั่นใจ ไม่เชื่อมั่นในตนเองและมีความภาคภูมิใจในตน⁽⁵¹⁾

Ross Campbell กล่าวถึง การพัฒนาด้านสติปัญญาจากวัยหนึ่งสู่อีกหนึ่ง เป็นเรื่องสำคัญปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดมากที่สุดว่าเด็กมีพัฒนาการด้านความคิดในแต่ละวัยได้ดีเพียงใดก็คือระดับของอารมณ์ที่เขาได้รับการเลี้ยงดู เมื่อวัยรุ่นได้รับความรักที่ปราศจากเงื่อนไขมากเกินไป เขาก็จะพัฒนาด้านสติปัญญาได้ดีเพียงนั้น เมื่อลูกรู้สึกว่าได้รับความรักมากเท่าใด เขาก็ยังมีความสามารถในการเรียนรู้ รู้จักคิดอย่างกระฉับกระเฉงและอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เมื่อวัยรุ่นรู้สึกว่าจะได้รับความรักความเอาใจใส่น้อยเท่าใดความคิดของเขาก็จะแย่งลงเท่านั้น⁽⁵²⁾

วิธีการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลอย่างมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่เน้นการรับผิดชอบร่วมกันของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูและการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และมีความรับผิดชอบนั้น นับว่าเป็นวิธีการที่จะเอื้อต่อการพัฒนาเด็กได้ดีที่สุด ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดูในแบบบังคับก้าวร้าวเกินไปหรือแบบตามใจลูกจนเกินไปหรือผสมทั้งสองแบบ มักจะเติบโตเป็นบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะตนขาดโอกาสฝึกฝนใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง เด็กที่ถูกบังคับมากจะเชื่อฟังง่ายและยอมแพ้อะไรต่าง ๆ ได้ง่ายมีปมด้อยง่ายขาดพลังใจที่จะต่อสู้หรือเรียนรู้ในสิ่งที่ยาก ส่วนเด็กที่ถูกตามใจจนเหลือเกินจะเป็นบุคคลที่เอาแต่ใจตนเอง ไม่ค่อยฟังเหตุผล ไม่สนใจความรู้สึกนึกคิดของคนอื่น ไม่มีการรู้คิดแบบสร้างสรรค์⁽⁵³⁾

เนื่องจากเด็กต้องอาศัยการเลี้ยงดูของผู้ใหญ่เป็นเวลานานหลายปี จึงจะสามารถช่วยตนเองและพึ่งตนเองได้ ฉะนั้นการเลี้ยงดูและการอบรมเด็กจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการที่จะทำให้เด็ก

มีสุขภาพกายและใจดีเต็มที่ตามศักยภาพ (maximum potential) ของเด็กแต่ละคน การที่จะเป็นเช่นนี้ได้ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กต้องสามารถเลี้ยงดูและอบรมเด็กได้อย่างเหมาะสมโดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือหรือจากผู้รู้⁽⁵³⁾

จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพล หรือมีความสัมพันธ์กับ ความเป็นตัวของตัวเอง การเห็นคุณค่าและความภาคภูมิใจในตนเอง พัฒนาการทางด้านสติปัญญา พัฒนาการของบุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาในครั้งนี้

สัมพันธ์ภาพของสมาชิกในครอบครัวกับภาพลักษณ์แห่งตน

บรรยากาศในครอบครัวนั้น เด็กที่เติบโตภายในครอบครัวที่พ่อแม่ลูกรักใคร่ห่วงใยดีต่อกัน มีการปฏิบัติกันอย่างเหมาะสม คือ พ่อแม่ทำหน้าที่สมบทบาทของพ่อแม่ สามารถเป็นตัวอย่างที่ดี ลูกก็จะได้เรียนรู้บทบาทของตนเองอย่างเหมาะสมจากการแนะนำของพ่อแม่ ทำให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่บุคลิกภาพเหมาะสม ในทางตรงข้าม ถ้าเด็กเติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่ลูกขาดความปรองดอง รักใคร่ เด็กก็จะมีปัญหาทางบุคลิกภาพ เช่น เก็บความรู้สึก อารมณ์ในทางลบไว้ ทำให้เป็นเด็กขาดมนุษยสัมพันธ์ มีบุคลิกภาพที่หวาดระแวงไม่เป็นที่ชื่นชมต่อผู้พบเห็น⁽⁵³⁾

สาวิตรี ทยานศิลป์ ศึกษาถึงอิทธิพลของความสัมพันธ์และความเข้าใจกันภายในครอบครัวที่มีต่อระดับความภาคภูมิใจในตนเองที่ผ่านมานั้น พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล กล่าวคือบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัวที่สมาชิกให้ความรักความเอาใจใส่ต่อกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีทัศนคติต่อกันในทางที่ดี และมีการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว แนวโน้มที่บุคคลนั้นจะมีระดับความภาคภูมิใจในตนเองสูงก็จะเพิ่มมากขึ้น⁽⁵¹⁾

นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างตัววัยรุ่นกับพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแล้ว ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ก็มีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะครอบครัวที่มีพ่อและแม่อยู่ด้วยกันนั้น บุตรจะได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักมากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่หย่าขาดจากกันหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต นอกจากนั้นเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยกมักจะได้รู้เห็นถึงความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาทของพ่อแม่ เป็นเหตุให้เด็กรู้สึกไม่สบายใจ เครียด หงุดหงิด อารมณ์เสียขาดความมั่นใจและสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเองไปในที่สุด⁽⁵³⁾

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญที่สุด ในการปรับปรุงพฤติกรรมและสภาวะ อารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ พัฒนาการต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ต่าง ๆ ของบุคคลจะมีจุดเริ่มต้นมาจากในครอบครัว ถ้าบุคคลได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมาอย่างดีเขาก็สามารถพัฒนาบุคลิกภาพของเขาเองได้โดยเรียบร้อยและราบรื่น แต่ถ้าเขาประสบปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บุคลิกภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์ของเขาย่อมที่จะได้รับการกระทบกระเทือนตามไปด้วย เมื่อบุคคลย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรวัยรุ่นกับบิดามารดานั้นจะแปรสภาพต่าง ๆ ไปจากวัยเด็ก ถ้าบิดามารดา กับบุตรวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันไม่เข้าใจกัน วัยรุ่นย่อมต้องหาที่พึ่งหรือแสวงหากลุ่มเพื่อนที่มีความเข้าใจ ซึ่งหากคบเพื่อนที่ดีก็สามารถที่จะสร้างเสริมความแข็งแกร่งทางอารมณ์ได้ แต่หากเลือกคบเพื่อนผิดก็อาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ กับวัยรุ่น เช่น ยาเสพติด การเที่ยวเตร่เถลไถล หรือ หนีออกจากบ้าน เป็นต้น⁽⁵⁴⁾

ณัฐกมล ชาญสาธิตพร และคณะ ศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้นรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ เด็กวัยรุ่นตอนต้น จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 ในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 192 คน พบว่าการที่เด็กวัยรุ่นมีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวสูงจะเห็นคุณค่าในตนเองสูงด้วยในทำนองเดียวกันถ้าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวต่ำก็จะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำด้วย⁽⁵⁵⁾

ลักษณะของครอบครัวกับภาพลักษณ์แห่งตน⁽⁵⁶⁾

สถาบันครอบครัวจึงยิ่งมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก และถ้าครอบครัวมีประเด็นการหย่าร้างมาก่อนอาจมีผลต่อบุตรกับการพัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่น ซึ่งจากการศึกษาของ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2529: 131) พบว่าผลจากการหย่าร้างของพ่อแม่ เด็กจะเกิดปมด้อยเมื่อออกไปติดต่อกับสังคมภายนอก ทำให้เด็กนำเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับเพื่อนที่มีพ่อแม่ จึงอาจทำให้เด็กปรับพฤติกรรมของตนออกมาในรูปของการเก็บตัว โทก ก้าวร้าว วิตกกังวล ซึมเศร้า รู้สึกเกลียดพ่อหรือแม่ หรืออีกหาเพื่อนที่มีพ่อแม่พร้อมหน้า เมื่อเติบโตขึ้น และสอดคล้องกับวิจิตรา วสุวานิช (2524:31) กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวหย่าร้างต่อการพัฒนาพฤติกรรมวัยรุ่นไว้ว่า การหย่าร้างของพ่อแม่มักเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาการทางด้านจิตใจของวัยรุ่นมากที่สุด วัยรุ่นจะรู้สึกว่าเขาไม่มั่นใจตนเอง ไม่อยากอยู่บ้าน ชอบไปเล่นกับเพื่อนมากกว่า บางคนอาจเก็บตัวซึมเศร้า บางรายอาจจะกลายเป็นเด็กก้าวร้าวชอบรุกรานผู้อื่น มีความคิดตัดสินใจและมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจะเห็นได้ว่าการหย่าร้างของบิดามารดามีผลต่อสภาพจิตใจของวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นจะอยู่ในช่วง

ของการปรับตัวทางสังคมเพื่อค้นหาตัวเอง ที่จะเป็นผู้ใหญ่ต่อไปจึงจำเป็นที่จะมีการพัฒนาจิตใจที่เป็นไปตามขั้นตอนของการพัฒนาสภาพจิตใจของวัยรุ่น

วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวหย่าร้างนั้น T.Berry กล่าวว่า เขารู้สึกว่าครอบครัวสามารถช่วยเหลือเด็กได้อย่างแน่นอน ขณะเดียวกันเราสามารถเรียนรู้จากเด็กว่าเขาารู้สึกอย่างไรกับการสูญเสียครอบครัวที่สมบูรณ์ เนื่องจากพ่อแม่เขาต้องหย่าร้างกัน (T.Berry Brazelton, 1988 อ้างถึงใน Jill Kremenetz, 1988) อย่างไรก็ตาม การหย่าร้างมักจะต้องพบกับภาวะเจ็บปวดและมีผลต่อทุกคนที่เกี่ยวข้องรวมถึงวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต มักจะประสบปัญหาทางด้านการปรับตัวในช่วงวัยรุ่น แล้วยังประสบปัญหาทางด้านจิตใจที่มาจากครอบครัวต้องหย่าร้างกันอีกด้วย

เพื่อนกับภาพลักษณ์แห่งตน

วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการแสวงหาตัวตนที่แท้จริงผ่านทางการเปลี่ยนแปลงจากตัวแบบตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม ซึ่ง Erikson ได้อธิบายลักษณะความขัดแย้งทางจิตใจของวัยรุ่นว่าตรงกับลักษณะ "Identity and Identity diffusion" โดยมีกลุ่มบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของวัยรุ่นคือ กลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพื่อนต่างกลุ่ม ผู้ที่ได้รับความนับถือว่าเป็นแบบฉบับ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2531 : 52-53) ดังนั้นการละทิ้งภาพของตนเองจากความเป็นเด็ก เพื่อเข้าถึงภาพตนเองที่เป็นผู้ใหญ่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการสะท้อนภาพจากกลุ่มอ้างอิง (Reference group) ที่สำคัญในวัยนี้คือกลุ่มเพื่อนดังนั้นภาพที่เพื่อนสนิทมองนักศึกษาซึ่งเป็นวัยรุ่นจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการเกิดอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาเอง⁽⁵⁷⁾

ณัฐกมล ชาญสาธิตพร และคณะ ศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้นรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 192 คน พบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยพบว่าวัยรุ่นที่มีการยอมรับจากเพื่อนมากจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองมากด้วย⁽⁵⁵⁾

นอร์แมน เอ็ดวาร์ด กรอนลันด์ กล่าวว่า นักเรียนที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้ หรือมีสภาพทางสังคมมิติต่ำจากแบบทดสอบสังคมมิติจะมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีอาการต่อต้านอย่างเด่นชัดขาดความพอเหมาะพอดี ทั้งทางร่างกาย และทางสังคม แสดงให้เห็นความไม่คงที่ทางอารมณ์เปรียบเทียบตัวเองอย่างไม่เป็นที่พึงพอใจกับผู้อื่น และแสดงให้เห็นการขาดทักษะในทางสังคม จึง

มักประมาณค่าตัวเองตั้งเองต่ำกว่าปกติ และเด็กนักเรียนที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้กับอัตมโนทัศน์ เด็กนักเรียนที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้มักจะมองตัวเองในด้านไม่ดี มีอัตมโนทัศน์ในทางที่ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง⁽⁵⁸⁾

วัยรุ่นระยะต้น มักจะคลุกคลีกับเพื่อนเพศเดียวกัน วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ต้องการทำให้เหมือนเพื่อน ลอกเลียนลักษณะไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ทรงผม ภาษา หรือท่าทาง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ

ดังนั้นลักษณะของเพื่อนที่วัยรุ่นคบ บอกถึงความรู้สึกหรือภาพพจน์ต่อตนเอง เพราะวัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนที่คล้าย ๆ ตัวเอง การคบเพื่อนจะทำให้วัยรุ่นมีลักษณะดังนี้ เด็กเรียนดีก็จะอยู่ในกลุ่มเรียนดีด้วยกัน หรือเด็กที่เรียนอ่อนก็จับกลุ่มในพวกเรียนไม่ดี การคบเพื่อนจะทำให้วัยรุ่น มีลักษณะ

- เริ่มเรียนรู้ที่จะคำนึงถึงความรู้สึกความต้องการของผู้อื่น ซึ่งแสดงถึงการเรียนรู้วุฒิภาวะทางอารมณ์
- เรียนรู้การวางตัวในบทบาทที่เหมาะสมกับเพศของตน ช่วยให้เขารู้สึกมั่นคง ในความเป็นชายหรือเป็นหญิงของตัวเอง ไม่ประหม่าและอึดอัดหรือปรับตัวไม่ได้เมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อนต่างเพศ
- เรียนรู้บทบาท หรือสถานะของเขาในสังคม เช่น เป็นผู้นำกลุ่ม หรือเป็นผู้ตามหรือมีบทบาท อย่างไร ช่วยให้มีภาคภูมิใจ มั่นใจ และมีความนับถือตนเอง ซึ่งสำคัญยิ่งต่อสุขภาพจิตหรืออนาคตของวัยรุ่น
- หากวัยรุ่นชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว แยกตัวไม่ใส่ใจที่จะมีเพื่อนสนิท อาจเป็น วัยรุ่นที่มีปัญหาขาดทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หรือมีภาพพจน์ของตนเองในทางลบ มีอารมณ์เศร้ามีปมด้อยหรือถึงขั้นเป็น โรคจิตโรคประสาทได้⁽⁵⁹⁾

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional Study)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 – ม. 3) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่มีชุมชนแออัด ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประชากรตัวอย่าง ⁽¹⁷⁾ (Sample Population) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 –ม. 3) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่มีชุมชนแออัด ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยในจังหวัดกรุงเทพมหานครนั้น มีเขตอยู่ 31 เขตที่มีชุมชนแออัดและมีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของสังกัดสำนักงานการศึกษาตั้งอยู่ มีจำนวน โรงเรียนทั้งหมด 49 โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 12,442 คน เป็นนักเรียนเพศหญิงจำนวน 6,295 คน คิดเป็นร้อยละ 50.59 และ นักเรียนเพศชายจำนวน 6,147 คิดเป็นร้อยละ 49.41 คน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 1.02 : 0.98 หรือประมาณ 1 : 1

ตัวอย่าง (Sample) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 – ม. 3) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่มีชุมชนแออัด ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Cluster Sampling)

ขนาดตัวอย่าง (Sample Size) คำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างแบบ Finite Population ของ Taro Yamane ⁽⁶⁰⁾ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ .05 โดยประชากรทั้งหมดมีจำนวน 12,442 คน วิธีการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เกิน 0.05

$$\begin{aligned} \text{การแทนค่าในสูตร } n &= 12442 / [1 + (12442 * 0.05^2)] \\ &= 388 \text{ คน} \end{aligned}$$

เพื่อให้ครอบคลุมความผิดพลาดจากการไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามซึ่ง คาดว่ามีประมาณ 10% ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องใช้คือ 427 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นแรก สุ่มเลือกจาก 31 เขตในกรุงเทพมหานครที่มีชุมชนแออัด และมีโรงเรียนของ สังกัดสำนักงานการศึกษาที่มีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) โดยใช้การ สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากมาทั้งหมด 6 เขต ได้แก่เขต ปทุมวัน เขตลาดพร้าว เขตบางกอกน้อย เขตคลองเตย เขตบางซื่อ และเขตคลองสาน

ขั้นที่สอง สุ่มเลือกโรงเรียนจาก 6 เขตที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 มาเขตละ 1 โรงเรียน โดย การสุ่ม ตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากได้ทั้งหมด 6 โรงเรียน แบ่งจำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่างคิดตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียน ได้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นปีที่ 1-3) ของโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ร.ร.วัดชัยมงคลมีนักเรียนทั้งหมด 189 คน จำนวนนักเรียนที่ต้องการเป็นตัวอย่าง = 54 คน

ร.ร.วัดลาดพร้าวมีนักเรียนทั้งหมด 260 คน จำนวนนักเรียนที่ต้องการเป็นตัวอย่าง = 78 คน

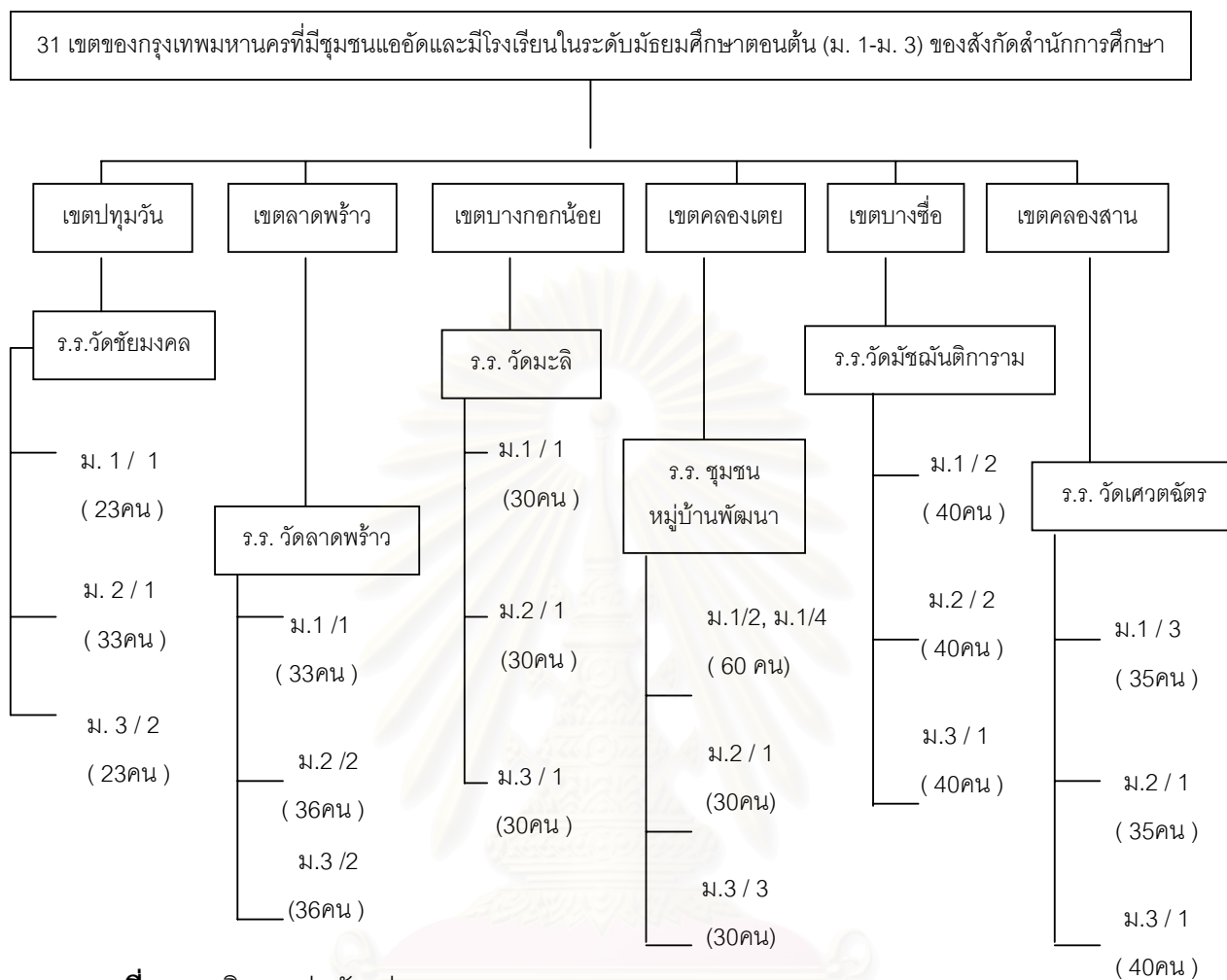
ร.ร.วัดมะลิมีนักเรียนทั้งหมด 169 คน จำนวนนักเรียนที่ต้องการเป็นตัวอย่าง = 48 คน

ร.ร.ชุมชนหมู่บ้านพัฒนามีนักเรียนทั้งหมด 330คน จำนวนนักเรียนที่ต้องการเป็นตัวอย่าง =96 คน

ร.ร.วัดมัชฌันติการามมีนักเรียนทั้งหมด 258 คน จำนวนนักเรียนที่ต้องการเป็นตัวอย่าง = 78 คน

ร.ร.วัดเศวตฉัตรมีนักเรียนทั้งหมด 295 คน จำนวนนักเรียนที่ต้องการเป็นตัวอย่าง = 84 คน

ขั้นที่สาม จำแนกนักเรียนในแต่ละโรงเรียนตามระดับชั้น แบ่งเป็นมัธยมปีที่ 1 มัธยมปีที่ 2 และมัธยมปีที่ 3 แล้วจึง สุ่มห้องเรียนเพื่อให้ครบตามจำนวนขนาดตัวอย่าง จากห้อง เรียนทั้งหมดในแต่ละชั้นของแต่ละโรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก ได้ตัวอย่างทั้งหมด 624 คน (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับการเกิด ระดับชั้นที่ศึกษา ผลการศึกษา สุขภาพ และความสามารถพิเศษ เป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ตอบ และเติมคำในช่องว่างรวม 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านครอบครัวและเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของพ่อแม่ รายได้ของพ่อแม่ ลักษณะของครอบครัว สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ การมีเพื่อนสนิท ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับเพื่อน เป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ตอบ และเติมคำในช่องว่าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม มีทั้งหมด 9 ข้อ ใช้จำนวน ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตน

เครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตนของ Daial Offer ฉบับปรับปรุง 1992 (Offer Self-Image Questionnaire, Revised 1992) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทย โดยอภิตี พานทอง ปี 2542⁽²³⁾ แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนของออฟเฟอร์ได้ถูกสร้างขึ้นในปี 1961-1962 และมีการปรับปรุงเรื่อยมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อวัดทางด้านสุขภาพจิตและการปรับตัวของวัยรุ่น มีการนำไปใช้ศึกษาวิจัยกับวัยรุ่นมากกว่า 20,000 คน ทั้งในอเมริกาและประเทศต่างอีกกว่า 15-ประเทศตั้งแต่ปี 1962 เป็นต้นมา

แบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตนฉบับของอภิตี พานทอง มีลักษณะที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมินตนเอง (self-report) ประกอบไปด้วยข้อความทั้งหมด 130 ข้อที่มีความหมายทั้งในเชิงบวก 59 ข้อ และเชิงลบ 71 ข้อ เพื่อประเมินภาพลักษณ์แห่งตนในด้านต่างๆ 12 ด้าน โดยมีโครงสร้าง วิธีการตอบคำถามและเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

โครงสร้างของแบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนในประกอบด้วย ข้อความที่เกี่ยวกับการมองตนเองในด้านต่างๆ คือ

1. Emotional Tone 10 ข้อ (ข้อที่ 12,23,31,37,43,53, 65,67,99,129) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับระดับความกลมกลืนทางอารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอารมณ์
2. Impulse Control 9 ข้อ (ข้อที่ 1,8,17,33,49,58,68,80,122) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความสามารถในการจัดการกับภาวะความกดดันต่างๆ โดยไม่หันไปสู่การกระทำหรือการแสดงออกที่ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมเพื่อลดความเครียด
3. Mental Health 13 ข้อ (ข้อที่ 2,22,29,35,44,60, 77,92, 95,107,110,125,126) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับสภาพทางอารมณ์ที่ปราศจากกระบวนการคิดที่มีพยาธิสภาพทางจิต

4. Social Functioning 9 ข้อ (ข้อที่ 13,51,61,64,74, 85,87,112,123) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมิตรภาพ
5. Family Functioning 19 ข้อ (ข้อที่ 4,9,15, 21,24,26,50,54,59,63,70,72,84,86, 94, 101,105,111,117) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึกและสัมพันธภาพของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดา และประเมินถึงถึงบรรยากาศทางด้านอารมณ์ภายในครอบครัว
6. Vocational Attitudes 10 ข้อ (ข้อที่ 14,20,36,45,57,62, 69,78, 103,114) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึกมั่นใจในการเรียนรู้ และการวางแผนสำหรับการประกอบอาชีพของวัยรุ่น
7. Self-Confident 10 ข้อ (ข้อที่ 3,19,34,40, 75,102,104,108,127,128) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของวัยรุ่นในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน
8. Self-Reliance 14 ข้อ (ข้อที่ 11,25,38,42,48,52,55,83,88,106,109,113, 120,124) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวของตัวเอง ผู้อื่นและสังคมที่ตนอยู่อาศัย
9. Body Image 9 ข้อ (ข้อที่ 6,27,41,56, 71,81,89,93,98) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับระดับการปรับตัวของวัยรุ่น ที่มีต่อรูปร่างหน้าตาของ ตนเอง
10. Sexuality 11 ข้อ (ข้อที่ 10, 16,28,76,79, 90,96,116,118,121,130) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึก ทศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นที่มีต่อเพศตรงข้าม
11. Ethical Value 10 ข้อ (ข้อที่ 5,30,39,47,66, 73, 82,91,115, 119) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและและการมีคุณธรรม
12. Idealism 6 ข้อ (ข้อที่ 7,18, 32,46,97,100) ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับอุดมคติและความเต็มใจในการช่วยเหลือผู้อื่น

วิธีการตอบแบบสอบถาม

ลักษณะการตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ โดยเลือกตอบเพียงหมายเลขใดหมายเลขหนึ่งในแต่ละข้อ ซึ่งเรียงลำดับตั้งแต่ หมายเลข 6 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด จนถึง หมายเลข 1 หมายถึง ไม่จริงเลย ช่วงคะแนนมีตั้งแต่ 1 – 6 คะแนน และเนื่องจากข้อความที่กำหนดให้นั้นมี 2 ลักษณะ คือ ข้อความที่มีความหมายทางด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนนจึงมีเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นแบ่ง 2 แบบ ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด	ข้อความด้านบวกให้ 6 คะแนน	ข้อความด้านลบให้ 1 คะแนน
เป็นจริง	ข้อความด้านบวกให้ 5 คะแนน	ข้อความด้านลบให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ข้อความด้านบวกให้ 4 คะแนน	ข้อความด้านลบให้ 3 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ข้อความด้านบวกให้ 3 คะแนน	ข้อความด้านลบให้ 4 คะแนน
ไม่จริง	ข้อความด้านบวกให้ 2 คะแนน	ข้อความด้านลบให้ 5 คะแนน
ไม่จริงเลย	ข้อความด้านบวกให้ 1 คะแนน	ข้อความด้านลบให้ 6 คะแนน

การแปลผลภาพรวม

นำคะแนนดิบทุกด้านมารวมกัน ยกเว้นด้านเพศและด้านอุดมคติ เนื่องจากด้านเพศมีการแปลผลที่ต่างไปจากด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะมีความสูงหรือต่ำก็แสดงถึงผลที่ไม่ดีทั้งสิ้น ส่วนด้านอุดมคตินั้นมีจำนวนข้อที่น้อยเกินไปซึ่งจะมีผลต่อการคิดคะแนนในด้านรวม นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าคะแนนมาตรฐาน (Z-score) แล้วจึงนำค่าคะแนนมาตรฐานที่ได้มาแปลงค่าเป็นคะแนน T-score ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 50 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10 ด้วยสูตรการคำนวณ

$$T = 50 + 10Z$$

จากแบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตนทั้งฉบับ คะแนนต่ำหมายถึง มีการมองภาพภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (Negative Self-Image) คะแนนสูงหมายถึง มีการมองภาพภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (Positive Self-Image) ในการแปลผลจากแบบสอบถามนั้น ทำได้โดยการแปลความหมายตามค่าของคะแนนที่แปลงเป็นค่าคะแนน (T - score) ซึ่งมีความหมายดังนี้

1. T-score สูงกว่า 70 หมายถึงมีการปรับตัวดีเป็นพิเศษ (unusually well-adjusted) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก
2. T-score สูงกว่า 60 หมายถึงมีการปรับตัวค่อนข้างดี (quite well-adjusted) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก
3. T-score ตั้งแต่ 40 – 60 หมายถึงการมีภาพลักษณ์แห่งตนอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือปกติ (normal)
4. T-score ต่ำกว่า 40 หมายถึงมีอาจจะปัญหาการปรับตัว (possibly troublesome) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบคะแนนดิบโดยรวมต่ำกว่า 233 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการปรับตัวที่ไม่ดีอย่างมาก (very unmanageable) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก และควรได้รับการพัฒนา ภาพลักษณ์แห่งตน

แบบสอบถามที่แปลเป็นภาษาไทยและปรับปรุงโดย อภิญญา ปานทอง (2542) นั้นได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผ่านการตรวจสอบ

สำนวนภาษาโดยนำไปทดสอบในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 30คน และนำไปตรวจหา Concurrent Validity โดยทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวชิรธรรมสาริตจำนวน 300คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้กลุ่มคะแนนสูงและต่ำร้อยละ 27 พบว่าในทุกข้อควมมีอำนาจการจำแนกสูงค่าอยู่ระหว่าง 1.70 - 12.18 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ใช้การหาความเที่ยงแบบวิธีหาค่าคงที่ภายใน (internal consistency) ด้วยสูตรการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Chronbach ได้ค่า Alpha ทั้งฉบับเท่ากับ .88

แบบสอบถามในส่วนนี้ ได้มีการปรับปรุงภาษาในข้อความบางข้อเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูซึ่ง เนาวนิตย์ มุขสมบัติ⁽¹⁸⁾ ปรับปรุงจาก แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูซึ่งนุชลดา ชาติประภาพรรณ ได้สร้างและพัฒนามาจากแนวคิดของ Schaefer และBecker แบบสอบถามการเลี้ยงดูแบ่งเป็น 4 แบบ คือ แบบที่ 1 (ข้อ 1-10) เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบที่ 2 (ข้อ 11-20) เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบที่ 3 (ข้อ 21-30) เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ แบบที่ 4 (ข้อ 31-40) เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมรวมทั้งหมด 40 ข้อ แบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ทำเป็นประจำ	=	5	คะแนน
ทำบ่อยๆ	=	4	คะแนน
ทำบางครั้ง	=	3	คะแนน
ทำนานๆครั้ง	=	2	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	=	1	คะแนน

การแปลผล

เมื่อรวมคะแนนแล้ว คะแนนรูปแบบการเลี้ยงดูแบบใดมากที่สุด ถือว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามรูปแบบนั้น โดยมีข้อแม้ว่าคะแนนรูปแบบการเลี้ยงดูที่มากที่สุดจะต้องมากกว่าคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอันดับรองลงมาน้อย 5 คะแนน โดยแบบสอบถามการ อบรมเลี้ยงดูของเนาวนิตย์ มุขสมบัติ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และนำไปทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสูตรการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Chronbach ได้ค่าเท่ากับ .79

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย ที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต นักจิตวิทยา 8 สำนักพัฒนากรมสุขภาพจิต และอาจารย์ 3 ระดับ 8 (หัวหน้าฝ่ายแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กทม.) ได้ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยแต่ละข้อใช้เกณฑ์ ผ่าน 2 ใน 3 และหลังจากได้รับการพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดไปทำการทดสอบกับนักเรียนที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนกิงเพชร จังหวัดกรุงเทพฯ ซึ่งไม่ใช่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ใช้วิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) พบว่า แบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตนได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับการเกิด ระดับชั้นที่ศึกษา ผลการศึกษา สุขภาพ และความสามารถพิเศษ
2. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของพ่อแม่ รายได้ของพ่อแม่ ลักษณะของครอบครัว สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู
3. ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ การมีเพื่อนสนิท ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับเพื่อน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมซึ่งประกอบด้วยด้านต่างๆ 12 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้าน

ครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม และด้านอุดมคติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำหนังสือจาก ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนของสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครที่ได้รับการสุ่มให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดชัยมงคล โรงเรียนวัดลาดพร้าว โรงเรียนวัดมะลิ โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา โรงเรียนวัดมัชฌันติการาม โรงเรียนวัดเศวตฉัตร ประสานงานกับทางโรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูลโดยนัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนจนครบตามที่กำหนดด้วยตนเองในทุกโรงเรียน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้นประมาณเวลา 1 เดือน (20 ม.ค. – 17 ก.พ. 2547) ได้ข้อมูลจำนวน 616 ฉบับ พบว่ามีแบบสอบถามจำนวน 27 ฉบับที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์เนื่องจากผู้ตอบไม่ให้ความร่วมมือในการตอบ (Error) ซึ่งจะไม่นำมารวมในการวิเคราะห์ผล ดังนั้นแบบสอบถามที่จะนำมาคำนวณจึงมีทั้งสิ้น 589 ฉบับ

การจัดกระทำข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for window และนำข้อมูลไปอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา

1.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับการเกิด ระดับชั้นที่ศึกษา ผลการศึกษา สุขภาพ และความสามารถพิเศษ ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

1.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของพ่อแม่ รายได้ของพ่อแม่ ลักษณะของครอบครัว สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

1.3 วิเคราะห์ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ การมีเพื่อนสนิท ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน การทำกิจกรรมและการใช้เวลาร่วมกับเพื่อน ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

1.4 วิเคราะห์ภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัดโดยรวมทั้ง 12 ด้าน ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนต่ำสุด(Maximum) ค่าคะแนนสูงสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน

วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตน ด้วยวิธี

2.1 การทดสอบค่าที (t – test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมทั้ง 12 ด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัดของจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยตัวแปรต้นที่แบ่งเป็นสองกลุ่ม

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมทั้ง 12 ด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัดของจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนที่แบ่งมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป

2.3 หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมทั้ง 12 ด้าน จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe'

2.4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยทำนายภาพลักษณ์แห่งตน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาลักษณะแห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไป : จำนวนและค่าร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน ตารางที่ 1 - 3

ส่วนที่ 2 คะแนนภาพลักษณ์แห่งตน ตารางที่ 4 - 6

2.1 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของภาพลักษณ์แห่งตน โดยรวมและรายด้านทั้ง 12 ด้าน ซึ่งจะแสดงค่าคะแนนต่ำสุด (Min) ค่าคะแนนสูงสุด (Max) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)

2.2 แสดงค่าคะแนนมาตรฐาน T- score ของภาพลักษณ์แห่งตน

2.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้านโดยจำแนกตามการแปลผลภาพลักษณ์แห่งตนซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตน

แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน

3.1 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเพื่อน โดยการทดสอบค่าที (t - test) ตารางที่ 7

3.2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเพื่อน โดยการทดสอบด้วยวิธี One-way ANOVA และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe' ตารางที่ 8 - 28

ส่วนที่ 4 แสดงปัจจัยทำนายภาพลักษณ์แห่งตน ตารางที่ 29

ส่วนที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไป

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	244	41.4
หญิง	345	58.6
อายุ		
13 ปีลงมา (13 ปีและต่ำกว่า)	210	35.7
14 ปี	170	28.8
15 ปีขึ้นไป	209	35.5
(Mean= 14.04, S.D.= 1.16, Min=11, Max=18)		
จำนวนพี่น้อง		
1 คน	94	16.0
2 คน	244	41.4
3 คน	137	23.2
4 คนขึ้นไป	114	19.4
ลำดับการเกิด		
ลูกคนเดียว	94	16.0
ลูกคนโต	215	36.5
ลูกคนกลาง	101	17.1
ลูกคนสุดท้อง	179	30.4
ภูมิลำเนาที่เติบโตมา		
กรุงเทพฯ	381	64.7
ต่างจังหวัด	208	35.3
การอยู่อาศัย		
อาศัยอยู่กับพ่อและ/หรือแม่	483	82.0
อาศัยอยู่กับญาติหรือคนรู้จัก	97	16.5
เช่าบ้านหรือหอพักอยู่อาศัยเอง	9	1.5

ตารางที่ 1 (ต่อ)แสดงจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	232	39.4
มัธยมศึกษาปีที่ 2	185	31.4
มัธยมศึกษาปีที่ 3	172	29.2
ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) n = 431		
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 2.00)	84	19.49
ระดับปานกลาง (2.00 – 2.99)	216	50.12
ระดับสูง (3.00 ขึ้นไป)	131	30.39
ความพึงพอใจในผลการเรียน		
พึงพอใจ	310	52.6
ไม่พึงพอใจ	143	24.3
เฉยๆ	136	23.1
สอบตกหรือซ้ำชั้น		
เคย	49	8.3
ไม่เคย	540	91.7
สุขภาพทั่วไป		
แข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วย ไม่มีโรคประจำตัว	358	60.8
เจ็บป่วยเล็กน้อยๆอยู่เสมอ	212	36.0
มีโรคประจำตัว หรือ เจ็บป่วยเรื้อรัง	19	3.2
กิจกรรมในเวลาว่าง *		
กีฬา	368	62.5
ดนตรี	171	29.0
ศิลปะ	123	20.9
อ่านหนังสือ	253	43.0
อื่นๆ	169	28.7

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
การใช้เวลาทำกิจกรรมในเวลาว่าง		
ไม่ทำเลย	5	0.8
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	174	29.5
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง	231	39.2
มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป	179	30.5
ความสามารถพิเศษ *		
ไม่มีความสามารถใดเป็นพิเศษ	60	10.2
กีฬา	320	54.3
ดนตรี	189	32.1
ศิลปะ	151	25.6
การเขียน	103	17.5
อื่นๆ	68	11.5

* ข้อ 13,14 คำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นหญิงคิดเป็นร้อยละ 58.6 ส่วนมากมีอายุ 13 และ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.7 และ 35.5 อายุโดยเฉลี่ยเท่ากับ 14.04 ปี ส่วนใหญ่มีพี่น้อง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 เป็นลูกคนโตมากที่สุดร้อยละ 36.5 ภูมิลำเนาของนักเรียนพบว่าส่วนมากอยู่ในจังหวัดกรุงเทพฯ ร้อยละ 64.7 ปัจจุบันมีนักเรียนอาศัยอยู่กับพ่อและ/หรือแม่ คิดเป็นร้อยละ 82.0

นักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 39.4 ผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.12 รองลงมาอยู่ในระดับสูงและต่ำ ร้อยละ 30.39 และ 19.49 นักเรียนร้อยละ 52.6 พึงพอใจในผลการเรียนของตัวเอง สุขภาพโดยทั่วไปพบว่า ร้อยละ 60.8 มีสุขภาพแข็งแรง นักเรียนส่วนมากใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬาคิดเป็นร้อยละ 62.5 และอ่านหนังสือร้อยละ 43.0 นักเรียนร้อยละ 39.2 โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมในเวลาว่าง สัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.4 และมากกว่าสัปดาห์ละ 5 ครั้งร้อยละ 29.5 ตามลำดับ นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถพิเศษด้านกีฬา คิดเป็นร้อยละ 54.3

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
อาชีพของบิดา		
บิดาเสียชีวิต	33	5.6
รับจ้าง	386	65.5
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	31	5.3
ค้าขาย / ทำธุรกิจ	98	16.6
เกษตรกรรม	10	1.7
ไม่ประกอบอาชีพ	27	4.6
อื่นๆ	4	0.7
อาชีพของมารดา		
มารดาเสียชีวิต	13	2.2
รับจ้าง	340	57.7
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	12	2.0
ค้าขาย / ทำธุรกิจ	143	24.3
เกษตรกรรม	11	1.9
ไม่ประกอบอาชีพ	69	11.7
อื่นๆ	1	0.2
รายได้ต่อเดือนของบิดา		
บิดาเสียชีวิต	33	5.6
ไม่มีรายได้	22	3.7
ต่ำกว่า 1,000 บาท	13	2.3
1,000 – 5,000	162	27.5
5,001 – 8,000	112	19.0
8,001 – 10,000	39	6.6
10,000 บาทขึ้นไป	35	5.9
มีรายได้ไม่แน่นอน	173	29.4

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือนของมารดา		
มารดาเสียชีวิต	13	2.2
ไม่มีรายได้	64	10.9
ต่ำกว่า 1,000 บาท	27	4.6
1,000 – 5,000	198	33.6
5,001 – 8,000	100	17.0
8,001 – 10,000	22	3.7
10,000 บาทขึ้นไป	13	2.2
มีรายได้ไม่แน่นอน	152	25.8
ลักษณะของครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	314	53.3
ครอบครัวขยาย	86	14.6
ครอบครัวที่มีพ่อ / แม่คนเดียว	110	18.7
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่	20	3.4
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ	59	10.0
สภาพครอบครัว		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	358	60.8
บิดามารดาแยกกันอยู่ แต่ไม่ได้หย่าร้าง	86	14.6
บิดามารดาหย่าร้าง	46	7.8
บิดา/มารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแต่งงานใหม่	38	6.5
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	55	9.3
บิดาและมารดาถึงแก่กรรมทั้งคู่	6	1.0
ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา		
N/A (เช่น บิดา/มารดาเสียชีวิต)	41	7.0
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	199	33.8
ทะเลาะกันบ้างเป็นบางครั้ง	323	54.8
ทะเลาะกันเป็นประจำ	26	4.4

ตารางที่2(ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับบิดา		
N/A (เช่น บิดาเสียชีวิต)	33	5.6
สนิทสนมดี พูดคุยปรึกษาได้เสมอ	236	40.1
สนิทสนมพอสมควร พูดคุยกันได้	224	38.0
ไม่สนิทกัน แต่ไม่ถึงกับไม่เอาใจใส่	65	11.0
ไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจกัน	21	3.6
ขัดแย้งและทะเลาะกันเป็นประจำ	10	1.7
ความสัมพันธ์กับมารดา		
N/A (เช่น มารดาเสียชีวิต)	13	2.2
สนิทสนมดี พูดคุยปรึกษาได้เสมอ	387	65.7
สนิทสนมพอสมควร พูดคุยกันได้	146	24.8
ไม่สนิทกัน แต่ไม่ถึงกับไม่เอาใจใส่	27	4.6
ไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจกัน	6	1.0
ขัดแย้งและทะเลาะกันเป็นประจำ	10	1.7
ความสัมพันธ์ระหว่างกับพี่น้อง		
ไม่มีพี่น้อง	96	16.0
สนิทสนมดี พูดคุยปรึกษาได้เสมอ	238	40.4
สนิทสนมพอสมควร พูดคุยกันได้	178	30.5
ไม่สนิทกัน	22	3.8
ต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกัน	13	2.2
ขัดแย้งและทะเลาะกันเป็นประจำ	42	7.1
เมื่อนักเรียนมีปัญหาขอคำปรึกษาจาก *		
คนในครอบครัว	428	72.7
ญาติที่สนิทกัน	100	17.0
บุคคลนอกครอบครัว	237	40.2
คิดเอง ไม่ขอคำปรึกษาจากใครเลย	105	17.8

ตารางที่ 2(ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
กิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว *		
ออกกำลังกาย	84	14.3
เล่นกีฬา	99	16.8
เล่นดนตรี	35	5.9
รับประทานอาหารร่วมกัน	432	73.3
ทำงานบ้าน	248	42.1
กิจกรรมทางศาสนา	104	17.7
ไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยว	292	49.6
ไปเดินช้อปปิ้ง	175	29.7
เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว		
ไม่ทำเลย	34	5.8
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	264	44.8
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง	132	22.4
มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป	159	27.0
ระดับความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว		
มาก	276	46.9
ปานกลาง	278	47.1
น้อย	27	4.6
ไม่เลย	8	1.4
การอบรมเลี้ยงดู		
แบบประชาธิปไตย	306	52.0
แบบปล่อยปละละเลย	82	13.9
แบบรักตามใจ	38	6.4
แบบใช้อำนาจควบคุม	163	27.7

* ข้อ 10,11 คำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 2 พบว่า บิดาและมารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้างคิดเป็น ร้อยละ 65.5 และ 57.7 โดยบิดาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่แน่นอน ร้อยละ 29.4 รองลงมา มีราย

ได้ตั้งแต่ 1,000-5,000บาท ร้อยละ 27.5 ส่วนรายได้ของมารดาพบว่าโดยรวมมีรายได้ตั้งแต่ 1,000-5,000 คิดเป็นร้อยละ 33.6 และมีรายได้ไม่แน่นอน ร้อยละ 25.8

พบว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 53.3 เป็นครอบครัวเดี่ยว สภาพของครอบครัวของนักเรียนโดยรวมพบว่า ร้อยละ 60.8 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 14.6 บิดามารดาแยกกันอยู่ อีกร้อยละ 24.6 เป็นครอบครัวที่ย่ำร้าง แต่งงานใหม่หรือบิดามารดาคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนเสียชีวิต

ความสัมพันธ์ของครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่บิดามารดาทะเลาะกันกันบ้างเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาเข้ากันได้ดีร้อยละ 33.8 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบิดาและนักเรียนกับมารดาส่วนใหญ่สนิทสนมดี คิดเป็นร้อยละ 40.1และร้อยละ 65.5 และสนิทสนมพอสมควร พูดคุยกันได้ ร้อยละ 38.0 และ 24.8 ตามลำดับ ความสัมพันธ์กับพี่น้องโดยส่วนมากสนิทสนมดี คิดเป็นร้อยละ 40.4 เมื่อเกิดปัญหาพบว่านักเรียนขอคำปรึกษาจากสมาชิกในครอบครัวคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 72.7

การทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวส่วนมากพบว่าร้อยละ 73.3 รับประทานอาหารร่วมกันรองลงมาได้แก่ การไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยวและการทำงานบ้าน คิดเป็นร้อยละ 49.6 และ 42.1 ตามลำดับ ระยะเวลาต่อสัปดาห์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวสูงที่สุดคือสัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.8 และพบว่าทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจปานกลางและพึงพอใจมากคิดเป็นร้อยละ 47.2 และ 46.9 ตามลำดับ การอบรมเลี้ยงดูเป็นแบบประชาธิปไตยมากที่สุด ร้อยละ 52.0 รองลงมาเป็นแบบใช้อำนาจควบคุม แบบปล่อยปละละเลย และ แบบรักตามใจ คิดเป็นร้อยละ 27.7 13.9 และ 6.4 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ปัจจัยด้านเพื่อน ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านเพื่อน

ปัจจัยด้านเพื่อน	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
การมีเพื่อนสนิท		
มี	585	99.3
ไม่มี	4	0.7
จำนวนเพื่อนสนิท		
1 - 3	139	23.8
4 - 6	194	33.2
7 - 9	115	19.5
10 คนขึ้นไป	108	18.5
ไม่ระบุจำนวน	29	5.0
(Mean= 6.26)		
วัยของเพื่อนสนิท		
วัยเดียวกัน	538	91.3
อายุมากกว่า	33	5.6
อายุน้อยกว่า	18	3.1
ลักษณะนิสัยของเพื่อน *		
เรียบร้อย	114	19.4
สนุกสนานร่าเริง	511	86.8
ไม่มีนิสัยเกเร	62	10.5
เกเรบ้างเป็นบางครั้ง	259	44
มีนิสัยเกเรมาก	12	2.0
ความสัมพันธ์โดยรวมกับเพื่อน		
สนิทสนมกันดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	241	40.9
สนิทพอสมควร ทะเลาะกันบางครั้ง	339	57.5
ทะเลาะกับเพื่อนเป็นประจำ	9	1.5

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามปัจจัยด้านเพื่อน

ปัจจัยด้านเพื่อน	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
การแสดงบทบาทกับเพื่อน		
ผู้นำ	54	9.1
ผู้ตาม	57	9.7
ผลัดกันเป็นผู้นำและผู้ตาม	478	81.2
ความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อนักเรียน		
ชอบ	353	60.0
ไม่ชอบ	6	1.0
เฉยๆ	230	39.0
กิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน *		
เล่นกีฬา	423	71.8
ออกกำลังกาย	184	31.2
เล่นดนตรี	178	30.2
จับกลุ่มคุยกัน	515	87.4
ชอบปิ้ง	240	40.7
ไปเที่ยวตามสถานบันเทิง	150	25.5
เที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยว	120	20.4
อื่นๆ	42	7.1
เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน		
ไม่ทำเลย	10	1.7
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	157	26.7
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง	144	23.9
มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป	281	47.7
ระดับความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน		
มาก	411	69.8
ปานกลาง	169	28.7
น้อย	9	1.3
ไม่เลย	1	0.2

* ข้อ 4,8 คำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนร้อยละ 99.3 มีเพื่อนสนิท โดยส่วนมากมีเพื่อนสนิทประมาณ 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมา 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 เพื่อนสนิทของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ไวยว้ยเดียวกันร้อยละ 91.3 ลักษณะนิสัยของเพื่อนในความเห็นของนักเรียนโดยรวมมีนิสัยสนุกสนานร่าเริง ร้อยละ 86.8 ความสัมพันธ์กับเพื่อนส่วนใหญ่สนิทสนมพอสมควรและทะเลาะกันเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.5 นักเรียนส่วนใหญ่ผลัดกันแสดงบทบาทเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามร้อยละ 81.2 นักเรียนร้อยละ 66.0 รู้สึกว่าเพื่อนชอบตน มีเพียงร้อยละ 1 ที่คิดว่าเพื่อนไม่ชอบตน การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน พบว่าร้อยละ 87.4 จับกลุ่มคุยกัน ร้อยละ 71.8 เล่นกีฬาด้วยกัน นักเรียนส่วนมากใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์คิดเป็นร้อยละ 47.7 และพบว่าทำให้เกิดความพึงพอใจมากคิดเป็นร้อยละ 47.2

ส่วนที่ 2 ภาพลักษณ์แห่งตน

(2.1) แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของภาพลักษณ์แห่งตน

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนในแต่ละด้านและโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ภาพลักษณ์แห่งตน (n = 589)	Min	Max	Mean	S.D.
โดยรวม	312	586	457.97	44.57
ด้านสภาวะอารมณ์	18	60	40.96	7.78
ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น	13	48	32.51	6.02
ด้านสุขภาพจิต	27	69	48.51	7.29
ด้านสังคม	17	52	36.01	5.33
ด้านครอบครัว	37	105	79.14	10.97
ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	28	60	46.43	5.66
ด้านความมั่นใจในตนเอง	28	54	41.85	4.76
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	36	77	55.72	6.83
ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	9	52	35.76	5.97
ด้านเพศ	12	54	34.40	6.87
ด้านศีลธรรม	19	58	41.11	5.33
ด้านอุดมคติ	12	32	22.70	3.14

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงค่าคะแนนภาพลักษณ์แห่งตนของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม และรายด้าน พบว่านักเรียนมีคะแนนภาพลักษณ์แห่งตนต่ำที่สุด 312 คะแนน สูงที่สุดเท่ากับ 586 คะแนนและโดยเฉลี่ย 457.97

(2.2) แสดงค่าคะแนนมาตรฐาน T – score ของภาพลักษณ์แห่งตน

ตารางที่ 5 แสดงค่าคะแนนภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวม และรายด้าน ที่ปรับค่าคะแนนให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (T – score)

ภาพลักษณ์แห่งตน	จำนวน(คน)	Min	Max	Mean	S.D.
โดยรวม	589	17.25	78.72	50	10
ด้านสภาวะอารมณ์	589	20.50	74.47	50	10
ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น	589	17.62	75.72	50	10
ด้านสุขภาพจิต	589	20.47	78.12	50	10
ด้านสังคม	589	14.31	80.03	50	10
ด้านครอบครัว	589	11.60	73.57	50	10
ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	589	17.46	73.95	50	10
ด้านความมั่นใจในตนเอง	589	20.90	75.52	50	10
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	589	21.11	81.17	50	10
ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	589	5.24	77.21	50	10
ด้านเพศ	589	17.38	78.53	50	10
ด้านศีลธรรม	589	8.53	81.69	50	10
ด้านอุดมคติ	589	15.97	79.60	50	10

การแปลความหมายตามค่าของคะแนนที่แปลงเป็นค่าคะแนนที่ (T – score) มีความหมายดังนี้

1. T-score สูงกว่า 70 หมายถึงมีการปรับตัวดีเป็นพิเศษ (unusually well-adjusted) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก
2. T-score สูงกว่า 60 หมายถึงมีการปรับตัวค่อนข้างดี (quite well-adjusted) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก
3. T-score ตั้งแต่ 40 – 60 หมายถึงการมีภาพลักษณ์แห่งตนอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือปกติ (normal)

4. T-scoreต่ำกว่า 40 หมายถึงมีอาจจะปัญหาการปรับตัว (possibly troublesome) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ

5. T-score ต่ำกว่า 30 หมายถึงมีปัญหาการปรับตัวที่ไม่ดีอย่างมาก (very unmanageable) จัดได้ว่ามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก และควรได้รับการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตน

(2.3) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้านโดย จำแนกตามการแปลผลภาพลักษณ์แห่งตนซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ภาพลักษณ์แห่งตน	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
โดยรวม		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	16	2.7
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	76	12.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	403	68.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	85	14.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	9	1.5
ด้านสภาวะอารมณ์		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	6	1.0
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	88	14.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	397	67.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	77	13.1
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	21	3.6
ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	19	3.2
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	73	12.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	414	70.3
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	68	11.6
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	15	2.5

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ภาพลักษณ์แห่งตน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 589	
ด้านสุขภาพจิต		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	14	2.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	77	13.1
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	401	68.0
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	86	14.6
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	11	1.9
ด้านสังคม		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	19	3.2
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	67	11.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	415	70.5
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	70	11.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	18	3.0
ด้านครอบครัว		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	8	1.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	82	13.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	401	68.1
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	86	14.6
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	12	2.0
ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	7	1.2
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	88	14.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	400	67.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	77	13.1
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	17	2.9

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ภาพลักษณ์แห่งตน	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
ด้านความมั่นใจในตนเอง		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	13	2.2
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	77	13.1
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	395	67.0
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	84	14.3
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	20	3.4
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	20	3.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	79	13.4
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	417	70.8
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	57	9.7
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	16	2.7
ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	11	1.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	77	13.1
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	422	71.6
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	62	10.5
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	17	2.9
ด้านเพศ		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	16	2.7
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	70	11.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	406	68.9
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	89	15.1
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	8	1.4

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ภาพลักษณ์แห่งตน	จำนวน (คน) N = 589	ร้อยละ
ด้านศีลธรรม		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	16	2.7
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	71	12.0
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	425	72.2
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	63	10.7
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	14	2.4
ด้านอุดมคติ		
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกมาก (T > 70)	19	3.2
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก (T > 60)	90	15.3
มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติ (T = 40 – 60)	402	68.3
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ (T < 40)	59	10.0
มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบมาก (T < 30)	19	3.2

จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 68.4 รองลงมา มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบร้อยละ 14.4 และทางบวก ร้อยละ 12.9 ตามลำดับ และพบว่าภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนในรายด้านทั้ง 12 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศอยู่ ศีลธรรม และด้านอุดมคติ อยู่ในเกณฑ์ปกติเช่นเดียวกัน

ส่วนที่3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตน

(3.1) แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเพื่อน โดยการทดสอบค่าที (t – test)

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเพื่อน ที่ต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบค่าที (t- test)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	t	df	P-value
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>ปัจจัยส่วนบุคคล</u> 						
เพศ						
- ชาย	244	460.41	44.71	1.12	587	.265
- หญิง	345	456.25	44.46			

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(3.2) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน โดยการทดสอบด้วยวิธี One-way ANOVA และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

3.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
ปัจจัยอายุ					
▪ ไม่เกิน 13 ปี	210	466.54	41.30	6.58	.001*
▪ อายุ 14 ปี	170	450.88	45.22		
▪ 15 ปีขึ้นไป	209	455.14	46.01		
จำนวนพี่น้อง					
▪ 1 คน	94	462.31	47.82	0.38	.766
▪ 2 คน	244	456.77	44.34		
▪ 3 คน	137	456.90	45.33		
▪ 4 คนขึ้นไป	114	458.26	41.62		
ลำดับการเกิด					
▪ ลูกคนเดียว	94	462.31	47.82	1.00	.394
▪ ลูกคนโต	215	459.17	45.96		
▪ ลูกคนกลาง	101	451.79	38.26		
▪ ลูกคนสุดท้อง	179	457.75	44.41		
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา					
▪ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	232	463.10	42.40	6.20	.002*
▪ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	185	448.57	44.78		
▪ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	172	461.17	45.85		

ตารางที่ 8(ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
ผลการศึกษา (n=431)					
▪ ต่ำ (< 2.00)	84	442.84	38.12	8.50	.000**
▪ ปานกลาง (2.00-2.99)	216	456.24	44.74		
▪ สูง (>3.00)	131	468.30	47.71		
ความพึงพอใจในผลการศึกษา					
▪ พอใจ	310	467.21	45.26	14.79	.000**
▪ ไม่พอใจ	143	448.79	40.85		
▪ เฉยๆ	136	446.58	42.35		
สุขภาพร่างกายโดยทั่วไป					
▪ แข็งแรง	358	462.32	43.46	4.80	.009**
▪ เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ	212	450.45	46.07		
▪ มีโรคประจำตัว/เรื้อรัง	19	459.89	38.87		
จำนวนความสามารถพิเศษ					
▪ ไม่มีความสามารถพิเศษ	60	442.05	42.30	6.20	.000**
▪ 1 ด้าน	301	455.56	41.95		
▪ 2 ด้าน	165	462.02	45.95		
▪ 3 ด้านขึ้นไป	63	474.06	49.57		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

ตารางที่ 9 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

อายุของนักเรียน	Mean	อายุ ไม่เกิน 13 ปี	อายุ 14 ปี	อายุ 15 ปีขึ้นไป
ไม่เกิน 13 ปี	466.54			
อายุ 14 ปี	450.88	15.66*		
15 ปีขึ้นไป	455.14	11.40*	4.26	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 10 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ระดับชั้นเรียน	Mean	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	463.10			
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	448.57	14.53*		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	461.17	1.92	12.61*	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 11 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ผลการเรียน	Mean	ต่ำ (< 2.00)	ปานกลาง (2.00-2.99)	สูง (>3.00)
ต่ำ (< 2.00)	442.84			
ปานกลาง (2.00-2.99)	456.24	13.39		
สูง (>3.00)	468.30	25.46*	12.06	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 12 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ความพึงพอใจในผลการเรียน	Mean	พอใจ	ไม่พอใจ	เฉยๆ
พอใจ	467.21			
ไม่พอใจ	448.79	18.42*		
เฉยๆ	446.58	20.62*	2.21	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 13 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพโดยทั่วไปแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

สุขภาพโดยทั่วไป	Mean	แข็งแรง	เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ	มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง
แข็งแรง	462.32			
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ	450.45	11.87*		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง	459.89	2.42	9.44	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 14 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนของความสามารถพิเศษแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

จำนวนความสามารถพิเศษ	Mean	ไม่มี	1 ด้าน	2 ด้าน	3 ด้านขึ้นไป
ไม่มี	442.05				
1 ด้าน	455.56	13.51			
2 ด้าน	462.02	19.97*	6.46		
3 ด้านขึ้นไป	474.06	32.01*	18.50*	12.04	

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 8 ถึง 14 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ผลการศึกษา ความพึงพอใจในผลการศึกษา สุขภาพโดยทั่วไป และจำนวนความสามารถพิเศษที่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ และเมื่อทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่พบว่า

กลุ่มนักเรียนที่มีอายุไม่เกิน 13 ปี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 14 ปี และกลุ่มนักเรียนที่มีอายุไม่เกิน 13 ปี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในต่ำ

กลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่ไม่พึงพอใจในผลการเรียน และ กลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่รู้สึกเฉยๆกับผลการเรียนของตน

กลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพแข็งแรงมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ

กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนความสามารถพิเศษ 2 ด้านมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่มีความสามารถพิเศษใดๆ และพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนความสามารถพิเศษ 3 ด้านขึ้นไปมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่มีความสามารถพิเศษ และกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนความสามารถพิเศษ 3 ด้านขึ้นไปมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพียงด้านเดียว

ส่วนปัจจัยจำนวนพี่น้อง และลำดับการเกิด พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยครอบครัวที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
ปัจจัยด้านอาชีพบิดา					
▪ รับจ้าง	386	457.77	42.67	0.75	.472
▪ ค้าขาย / ธุรกิจ	98	462.30	44.57		
▪ อื่นๆ	105	454.68	51.10		
ปัจจัยด้านอาชีพมารดา					
▪ รับจ้าง	340	458.78	45.48	4.10	.017*
▪ ค้าขาย / ธุรกิจ	143	463.68	43.98		
▪ อื่นๆ	106	447.67	40.94		
ปัจจัยด้านรายได้บิดา					
▪ ไม่มีรายได้	55	444.16	50.45	2.71	.044*
▪ <= 5,000 บาท	175	455.28	40.77		
▪ > 5,000 บาท	186	461.76	47.19		
▪ มีรายได้ไม่แน่นอน	173	461.01	42.68		
ปัจจัยด้านรายได้มารดา					
▪ ไม่มีรายได้	77	448.84	43.56	3.58	.014*
▪ <= 5,000 บาท	225	457.36	43.48		
▪ > 5,000 บาท	135	467.78	41.79		
▪ มีรายได้ไม่แน่นอน	152	454.79	47.82		

ตารางที่ 15 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยครอบครัวที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
ลักษณะของครอบครัว					
▪ ครอบครัวเดี่ยว	314	458.51	45.59	1.21	.306
▪ ครอบครัวขยาย	86	461.55	42.02		
▪ ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว	110	460.34	42.94		
▪ ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่	20	454.40	33.67		
▪ ครอบครัวที่มีแต่ญาติ	59	446.68	48.31		
สภาพครอบครัว					
▪ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	358	460.29	45.38	1.79	.130
▪ บิดามารดาแยกกันอยู่	86	458.50	44.74		
▪ บิดามารดาหย่าร้าง	46	461.98	37.47		
▪ บิดา/มารดาแต่งงานใหม่	38	448.66	41.33		
▪ บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	61	446.41	45.14		
ความสัมพันธ์ของบิดามารดา					
▪ บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	41	442.17	44.28	7.36	.001**
▪ เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	199	466.67	47.25		
▪ ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ	349	454.87	42.17		
ความสัมพันธ์กับบิดา					
▪ บิดาเสียชีวิต	33	441.21	45.36	9.99	.000**
▪ สนับสนุนดี	263	466.27	44.47		
▪ สนับสนุนพอสมควร	224	461.18	40.97		
▪ ไม่สนับสนุน /ไม่เอาใจใส่	65	435.52	44.08		
▪ และขัดแย้งประจำ	31	436.52	46.17		

ตารางที่ 15 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยครอบครัวที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
ความสัมพันธ์กับมารดา					
▪ มารดาเสียชีวิต	13	440.77	36.16	16.50	.000**
▪ สนิทสนมดี	387	466.35	42.95		
▪ สนิทสนมพอสมควร	146	446.31	41.27		
▪ ไม่สนิทสนม / ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	43	427.37	49.34		
ความสัมพันธ์กับพี่น้อง					
▪ ไม่มีพี่น้อง	96	461.87	47.58	9.31	.000**
▪ สนิทสนมดี	238	464.03	45.47		
▪ สนิทสนมพอสมควร	178	457.99	38.89		
▪ ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่ และขัดแย้งประจำ	77	434.34	43.22		
จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว					
▪ 1 อย่าง	168	452.14	40.77	4.98	.001**
▪ 2 อย่าง	129	448.58	45.31		
▪ 3 อย่าง	96	459.02	46.69		
▪ 4 อย่าง	76	465.20	41.60		
▪ 5 อย่างขึ้นไป	116	470.13	45.46		
การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว					
▪ ไม่ทำเลย	34	440.41	41.57	4.03	.007*
▪ สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	264	454.41	42.83		
▪ สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง	132	460.63	48.74		
▪ มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	159	465.44	43.12		

ตารางที่ 15 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยครอบครัวที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
การอบรมเลี้ยงดู					
▪ แบบประชาธิปไตย	306	471.02	39.77	26.43	.000**
▪ แบบปล่อยปละละเลย	82	428.61	43.20		
▪ แบบรักตามใจ	38	440.63	33.30		
▪ แบบใช้อำนาจควบคุม	163	452.30	46.76		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

ตารางที่ 16 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

อาชีพมารดา	Mean	รับจ้าง	ค้าขาย / ธุรกิจ	อื่นๆ
รับจ้าง	458.78			
ค้าขาย / ธุรกิจ	463.68	4.89		
อื่นๆ	447.67	11.11	16.01*	

* p < 0.05

ตารางที่ 17 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

รายได้ต่อเดือนของบิดา	Mean	ไม่มีรายได้	< 5,000 บาท	=> 5,000 บาท	รายได้ไม่แน่นอน
ไม่มีรายได้	444.16				
<= 5,000 บาท	455.28	11.12			
> 5,000 บาท	461.76	17.59*	6.47		
มีรายได้ไม่แน่นอน	461.01	16.85*	5.72	0.75	

* p < 0.05

ตารางที่ 18 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

รายได้ต่อเดือนของมารดา	Mean	ไม่มีรายได้	< 5,000 บาท	=> 5,000 บาท	รายได้ไม่แน่นอน
ไม่มีรายได้	448.84				
<= 5,000 บาท	457.36	8.51			
> 5,000 บาท	467.78	18.94*	10.42		
มีรายได้ไม่แน่นอน	454.79	5.94	2.58	12.99	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 19 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามารดามีลักษณะความสัมพันธ์แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ความสัมพันธ์บิดามารดา	Mean	บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะ	ทะเลาะกันบ้าง ถึงเป็นประจำ
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	442.17			
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	466.67	24.50*		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ	454.87	12.70	11.80*	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 20 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับบิดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน เขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ความสัมพันธ์กับบิดา	Mean	บิดาเสียชีวิต	สนิทสนมดี	สนิทสนมพอสมควร	ไม่สนิท	ไม่เอาใจใส่ / ชัดแย้งประจำ
บิดาเสียชีวิต	441.21					
สนิทสนมดี	466.27	25.06*				
สนิทสนมพอสมควร	461.18	19.97	5.10			
ไม่สนิทกัน	435.52	5.69	30.75*	25.65*		
ไม่เอาใจใส่ และ ชัดแย้งประจำ	436.52	4.70	29.76*	24.66	0.99	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 21 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับมารดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน เขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ความสัมพันธ์กับมารดา	Mean	มารดาเสียชีวิต	สนิทสนมดี	สนิทสนมพอสมควร	ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และชัดแย้งประจำ
มารดาเสียชีวิต	440.77				
สนิทสนมดี	466.35	22.58			
สนิทสนมพอสมควร	446.31	5.54	20.04*		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และชัดแย้งประจำ	427.37	1340	38.98*	18.94	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 22 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับพี่น้องแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน เขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ความสัมพันธ์กับพี่น้อง	Mean	ไม่มีพี่น้อง	สนิทสนมดี	สนิทสนมพอสมควร	ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่ / ชัดแย้งประจำ
ไม่มีพี่น้อง	461.87				
สนิทสนมดี	464.03	2.16			
สนิทสนมพอสมควร	457.99	3.89	6.04		
ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่ / ชัดแย้งประจำ	434.34	27.54*	29.70*	23.65*	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 23 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	Mean	1 อย่าง	2 อย่าง	3 อย่าง	4 อย่าง	5 อย่างขึ้นไป
1 อย่าง	452.14					
2 อย่าง	448.58	3.55				
3 อย่าง	459.02	6.88	10.44			
4 อย่าง	465.20	13.06	16.61	6.18		
5 อย่างขึ้นไป	470.13	17.99*	21.55*	11.11	4.93	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 24 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	Mean	ไม่ทำเลย	1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์	3 - 5 ครั้งต่อสัปดาห์	> 5 ครั้งต่อสัปดาห์
ไม่ทำเลย	440.41				
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	454.41	14.00			
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง	460.63	20.22	6.22		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	465.44	25.03*	11.03	4.81	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 25 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

การอบรมเลี้ยงดู	Mean	แบบประชาธิปไตย	แบบปล่อยปละละเลย	แบบรักตามใจ	แบบใช้อำนาจควบคุม
แบบประชาธิปไตย	471.02				
แบบปล่อยปละละเลย	428.61	42.41*			
แบบรักตามใจ	440.63	30.38*	12.02		
แบบใช้อำนาจควบคุม	452.30	18.71*	23.69*	11.67	

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 15 - 25 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีปัจจัยที่เกี่ยวกับอาชีพมารดา รายได้บิดา และมารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา และความสัมพันธ์กับพี่น้อง จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว การใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ และ $p < 0.05$ และเมื่อทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่พบว่า

กลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจ มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่รวมอาชีพรับจ้าง

กลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 5,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่บิดาไม่มีรายได้ และกลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนไม่แน่นอนก็มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดาไม่มีรายได้ ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มารดามีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 5,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้

กลุ่มนักเรียนที่บิดามารดาเข้ากันได้ดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต และ กลุ่มนักเรียนที่บิดามารดาเข้ากันได้ดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดามารดาทะเลาะกันบ้างถึงทะเลาะกันประจำ

กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับบิดา ส่วนกลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่บิดาไม่เอาใจใส่และขัดแย้งกันประจำ และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาพอสมควร มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับบิดา

กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับมารดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่สนิทสนมกับมารดาพอสมควร และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับมารดาดีมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับมารดา/ ไม่ได้รับการเอาใจใส่และมีความขัดแย้งกันประจำ

กลุ่มนักเรียนที่ไม่มีพี่น้องมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกลุ่มนักเรียนที่ไม่สนิทสนมกับพี่น้อง/ ต่างคนต่างอยู่และขัดแย้งกันเป็นประจำ และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับพี่น้องดีมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับพี่น้อง/ ต่างคนต่างอยู่และขัดแย้งกันเป็นประจำ ส่วนกลุ่มนักเรียนสนิทสนมกับพี่น้องพอสมควรมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนสนิทสนมกับพี่น้อง/ ต่างคนต่างอยู่และขัดแย้งกันเป็นประจำ

กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 5 อย่างขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกลุ่มที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 1 อย่าง และ กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 5 อย่างขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกลุ่มที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 2 อย่าง

กลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกลุ่มที่ไม่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวเลย

กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่วนกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยก็พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยก็ยังมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ส่วนปัจจัยอาชีพบิดา ลักษณะครอบครัว และสภาพครอบครัว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.3 ปัจจัยด้านเพื่อน

ตารางที่ 26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยด้านเพื่อนที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยด้านเพื่อน	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
จำนวนเพื่อนสนิท (n=556)					
▪ 1 - 3 คน	139	452.79	47.34	1.45	.228
▪ 4 – 5 คน	194	458.24	41.96		
▪ 6 – 9 คน	115	464.23	47.55		
▪ 10 คนขึ้นไป	108	460.23	42.39		
ความสัมพันธ์กับเพื่อน					
▪ สนิทสนมกันดี/ไม่ค่อยทะเลาะกัน	241	463.10	47.20	3.17	.043*
▪ สนิทสนมพอสมควร/ทะเลาะกันบ้าง	339	454.78	42.45		
▪ ทะเลาะกันประจำ	9	440.67	38.71		

ตารางที่ 26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยด้านเพื่อนที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA

ปัจจัยด้านเพื่อน	จำนวน(คน) n = 589	ค่าเฉลี่ย ภาพลักษณ์แห่งตน	S.D.	F	P-value
การแสดงบทบาทกับเพื่อน					
▪ บทบาทผู้นำ	54	466.61	50.04	3.24	.040*
▪ บทบาทผู้ตาม	57	445.67	41.88		
▪ บทบาทผู้นำและผู้ตาม	478	458.46	44.02		
จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน					
▪ 1 อย่าง	101	449.93	39.63	3.65	.013*
▪ 2 อย่าง	141	453.66	43.33		
▪ 3 อย่าง	143	456.91	44.13		
▪ 4 อย่างขึ้นไป	204	465.68	47.10		
การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน					
▪ ≤2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	167	457.47	40.29	0.43	.649
▪ 3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	141	455.37	50.95		
▪ > 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	281	459.58	43.65		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

ตารางที่ 27 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

ความสัมพันธ์กับเพื่อน	Mean	สนิทกันดี	สนิทพอควร/ทะเลาะบ้าง	ทะเลาะกันประจำ
สนิทกันดี	463.10			
สนิทพอควร/ทะเลาะบ้าง	454.78	8.32*		
ทะเลาะกันประจำ	440.67	22.44	14.12	

* p < 0.05

ตารางที่ 28 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

การแสดงบทบาทกับเพื่อน	Mean	บทบาทผู้นำ	บทบาทผู้ตาม	บทบาทผู้นำและผู้ตาม
บทบาทผู้นำ	466.61			
บทบาทผู้ตาม	445.67	20.94*		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม	458.46	8.15	12.80	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 29 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'

จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน	Mean	1 อย่าง	2 อย่าง	3 อย่าง	4 อย่างขึ้นไป
1 อย่าง	449.93				
2 อย่าง	453.66	3.73			
3 อย่าง	456.91	6.98	3.25		
4 อย่างขึ้นไป	465.68	15.75*	12.02	8.77	

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 26 - 29 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีปัจจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน การแสดงบทบาทกับเพื่อน และจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ เมื่อทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่พบว่า

กลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแบบสนิทสนมดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแบบสนิทพอสมควรและทะเลาะกันบ้าง

กลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนเป็นผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนเป็นผู้ตาม

กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน 4 อย่างขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนเพียง 1 อย่าง

ส่วนปัจจัยจำนวนเพื่อนสนิทและระยะเวลาต่อสัปดาห์ในการทำกิจกรรมกับเพื่อน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยทำนายภาพลักษณ์แห่งตน

ตารางที่ 30 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ตัวแปรอิสระ	R	R ²	B	T	Sig
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	.479	.229	-2.061	-9.751	.000**
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	.532	.283	1.561	6.510	.000**
ความพึงพอใจในผลการเรียน	.558	.311	13.858	4.460	.000**
ความสัมพันธ์กับบิดา	.578	.334	14.346	3.696	.000**
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ	.584	.341	-.742	-2.867	.004*
เพศชาย	.591	.349	8.213	2.590	.010*
ความสัมพันธ์กับเพื่อน	.595	.354	6.467	2.077	.038*
ความสัมพันธ์กับมารดา	.599	.359	10.958	2.010	.045*
ค่าคงที่			444.913	36.574	.000**

**p < 0.01 * p < 0.05

จากตารางที่ 30 พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์แห่งตนมี 8 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (มีผลทางลบ) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียน ความสัมพันธ์กับบิดา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (มีผลทางลบ) เพศชาย ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับมารดา โดยร่วมกันอธิบายภาพลักษณ์แห่งตนได้ร้อยละ 35.9 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียน ความสัมพันธ์กับบิดา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เพศชาย ความสัมพันธ์กับเพื่อนและ ความสัมพันธ์กับมารดา ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาพลักษณ์แห่งตนและศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร โดยรูปแบบการศึกษาคือการเป็นกรณีศึกษาเชิงพรรณนาศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional Study) ประชากรเป้าหมาย (Target population) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 – ม. 3) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่มีชุมชนแออัด ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 49 โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 12,442 คน ตัวอย่าง (Sample) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 – ม. 3) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่มีชุมชนแออัด ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Cluster Sampling) จำนวน 6 โรงเรียน แบ่งตามเขตการปกครอง ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 589 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชากร ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเพื่อนและครอบครัว ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตน และ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการยอมรับตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนต่ำสุด ค่าคะแนนสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย $t - test$ และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน $F - test$ และในกรณีที่พบว่าค่าความแปรปรวนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่เพื่อด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับประชากร สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 589 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.6 มีอายุ ไม่เกิน 13 ปีมากที่สุด ร้อยละ 35.7 รองลงมาเป็นนักเรียนอายุ 15 ปีขึ้นไปและ 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.8 และ 35.5 ตามลำดับ ส่วนมากมีพี่น้อง จำนวน 2 คน คิด

เป็นร้อยละ 41.4 ลำดับการเกิดพบว่าโดยส่วนใหญ่นักเรียนเป็นบุตรคนโตคิดเป็นร้อยละ 36.5 ภูมิลำเนาของนักเรียนพบว่าส่วนมากอยู่ในจังหวัดกรุงเทพฯ ร้อยละ 64.7

พบว่านักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อและ/หรือแม่ คิดเป็นร้อยละ 82.0 ระดับชั้นที่ศึกษาพบว่า มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 39.4 รองลงมาเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 31.4 และ 29.2 ตามลำดับ ผลการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.12 ซึ่งนักเรียนส่วนมากพึงพอใจในผลการเรียนของตัวเองคิดเป็นร้อยละ 52.6 สุขภาพโดยทั่วไปพบว่า ร้อยละ 60.8 มีสุขภาพแข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วยและไม่มีโรคประจำตัว การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมพบว่านักเรียนส่วนมากเล่นกีฬามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.5 และอ่านหนังสือร้อยละ 43.0 นักเรียนร้อยละ 39.2 โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ในเวลาว่าง สัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.4 และใช้เวลามากกว่าสัปดาห์ละ 5 ครั้งร้อยละ 29.5 ตามลำดับ นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีความสามารถพิเศษด้านกีฬาคิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมาคือด้านดนตรีและศิลปะ ร้อยละ 32.1 และ 25.6

1.2 ด้านปัจจัยด้านครอบครัว พบว่าบิดาและมารดาของนักเรียนโดยส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 65.5 และ 57.7 โดยบิดาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่แน่นอนคิดเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด ร้อยละ 29.4 รองลงมา มีรายได้ตั้งแต่ 1,000-5,000 บาท ร้อยละ 27.5 ส่วนรายได้ของมารดาพบว่าโดยรวมมีรายได้ตั้งแต่ 1,000-5,000 คิดเป็นร้อยละ 33.6 จากการศึกษาลักษณะของครอบครัว พบว่า ครอบครัวของนักเรียน ร้อยละ 53.3 เป็นครอบครัวเดี่ยว สภาพของครอบครัวของนักเรียนโดยรวมร้อยละ 60.8 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 14.6 บิดามารดาแยกกันอยู่ ที่เหลืออีกร้อยละ 24.6 เป็นครอบครัวที่ย่าร้าง แต่งงานใหม่หรือบิดามารดาคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนเสียชีวิต

ความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียนพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาเป็นแบบทะเลาะกันเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาเข้ากันได้ดีร้อยละ 33.8 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบิดาและมารดาส่วนใหญ่สนิทสนมดี คิดเป็นร้อยละ 40.1 และร้อยละ 65.5 ส่วนที่สนิทสนมพอสมควร พูดคุยกันได้ คิดเป็นร้อยละ 38.0 และ 24.8 ตามลำดับ เช่นเดียวกับความสัมพันธ์กับพี่น้อง พบว่าส่วนมากสนิทสนมกันดี คิดเป็นร้อยละ 40.4 ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาพบว่านักเรียนขอคำปรึกษาจากสมาชิกในครอบครัวคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 72.7

การทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวพบว่าร้อยละ 73.3 รับประทานอาหารร่วมกัน รองลงมาได้แก่ การไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยวและการทำงานบ้าน คิดเป็นร้อยละ 49.6

และ 42.1 ตามลำดับ ส่วนระยะเวลาต่อสัปดาห์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว สูงที่สุดคือสัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.8 และพบว่าการใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจปานกลางและพึงพอใจมากคิดเป็นร้อยละ 47.2 และ 46.9 ตามลำดับ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูพบว่าเป็นแบบประชาธิปไตยมากที่สุด ร้อยละ 52.0 รองลงมาเป็นแบบใช้อำนาจควบคุม ร้อยละ 27.7 แบบปล่อยปละละเลย ร้อยละ 13.9 และแบบรักตามใจ ร้อยละ 6.4

1.3 ด้านปัจจัยด้านเพื่อน พบว่านักเรียนร้อยละ 99.3 มีเพื่อนสนิท ส่วนมากมีเพื่อนสนิท ประมาณ 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมา 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ส่วนใหญ่อยู่ในวัยเดียวกัน ร้อยละ 91.3 ลักษณะนิสัยของเพื่อนในความเห็นของนักเรียนโดยรวมมีลักษณะนิสัยสนุกสนานร่าเริง ร้อยละ 86.8 และเกเรเป็นบางครั้ง ร้อยละ 44.0 ความสัมพันธ์กับเพื่อนส่วนใหญ่เป็นแบบสนิทสนมพอสมควร และทะเลาะกันเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.5 แบบสนิทสนมกันดีไม่ค่อยทะเลาะกัน ร้อยละ 40.9 เวลาอยู่กับเพื่อนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ผลัดกันแสดงบทบาทเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม ร้อยละ 81.2 ที่เหลือ ร้อยละ 18.8 แสดงบทบาทเป็นผู้นำและผู้ตามในสัดส่วนที่เท่าๆกัน คือ ร้อยละ 9.1 และ 9.7 ตามลำดับ นักเรียนร้อยละ 66.0 รู้สึกว่าเพื่อนชอบตน และมีเพียงร้อยละ 1 ที่คิดว่าเพื่อนไม่ชอบตน การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนพบว่า ร้อยละ 87.4 จับกลุ่มคุยกัน และรองลงมา ร้อยละ 71.8 เล่นกีฬาด้วยกัน เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนพบมากที่สุดคือสัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.7 ใกล้เคียงกับการใช้เวลาสัปดาห์ละ 3 – 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.9 และพบว่าการใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนนั้น ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจมากคิดเป็นร้อยละ 69.8

2. ภาพลักษณ์แห่งตน

การศึกษาเรื่องภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนภาพลักษณ์แห่งตน โดยรวมและรายด้านทั้ง 12 ด้านอยู่ในช่วงของเกณฑ์เฉลี่ย (T-score = 40 -60) ร้อยละ 68.4 แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีภาพลักษณ์แห่งตนอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยในภาพรวมมีคะแนน T สูงสุดเท่ากับ 78.68 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 17.41

ส่วนในรายละเอียดแต่ละด้าน (ในตารางภาคผนวก) พบว่านักเรียนส่วนมากมีภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 67.4 รองลงมา มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกและทางลบ ร้อยละ 14.9 และ 13.1 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านการควบคุมความ

หุนหันพลันแล่นอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 70.6 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกและทางลบ ร้อยละ 12.4 และ 11.6 ตามลำดับ ภาพลักษณ์แห่งตนด้านสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 68.0 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบและทางบวก ร้อยละ 14.6 และ 13.1 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านสังคมอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบและทางบวก ร้อยละ 11.9 และ 11.4 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 68.1 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบและทางบวก ร้อยละ 14.6 และ 13.9 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 67.9 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกและทางลบ ร้อยละ 14.9 และ 13.1 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเองอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบและทางบวก คิดเป็นร้อยละ 14.3 และ 13.1 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกและทางลบ ร้อยละ 13.4 และ 9.7 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านภาพลักษณ์ทางร่างกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 71.6 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกและทางลบ ร้อยละ 13.1 และ 10.5 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านเพศอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 68.9 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบและทางบวก คิดเป็นร้อยละ 15.1 และ 11.9 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านศีลธรรมอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 72.2 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกและทางลบคิดเป็นร้อยละ 12.0 และ 10.7 ภาพลักษณ์แห่งตนด้านอุดมคติอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 68.3 รองลงมามีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวกและทางลบคิดเป็นร้อยละ 15.3 และ 10.0 ตามลำดับ

3. ภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของของภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน สรุปได้ว่า

3.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา ผลการศึกษา ความพึงพอใจในผลการศึกษา สุขภาพโดยทั่วไป และจำนวนความสามารถพิเศษที่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่า

กลุ่มนักเรียนที่มีอายุไม่เกิน 13 ปี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 14 ปี และกลุ่มนักเรียนที่มีอายุไม่เกิน 13 ปี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในต่ำ

กลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่พึงพอใจในผลการเรียน และ กลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่รู้สึกเฉยๆกับผลการเรียนของตน

กลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพแข็งแรงมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ

กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนความสามารถพิเศษ 2 ด้านมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่มีความสามารถพิเศษใดๆ และพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนความสามารถพิเศษ 3 ด้านขึ้นไปมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่มีความสามารถพิเศษ และกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนความสามารถพิเศษ 3 ด้านขึ้นไปมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพียงด้านเดียว

ส่วนปัจจัยจำนวนพี่น้อง และลำดับการเกิด พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพมารดา รายได้บิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา และ ความสัมพันธ์กับพี่น้อง จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว การใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ และ $p < 0.01$ โดยพบว่า

กลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจ มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่นๆที่ไม่รวมอาชีพรับจ้าง

กลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 5,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่บิดาไม่มีรายได้ และกลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนไม่แน่นอนก็มี

คะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดาไม่มีรายได้ ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 5,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้

กลุ่มนักเรียนที่บิดามารดาเข้ากันได้ดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต และ กลุ่มนักเรียนที่บิดามารดาเข้ากันได้ดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดามารดาทะเลาะกันบ้างถึงทะเลาะกันประจำ

กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับบิดา ส่วนกลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่บิดาไม่เอาใจใส่และขัดแย้งกันประจำ และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับบิดาพอสมควร มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับบิดา

กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับมารดาดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่สนิทสนมพอสมควร และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับมารดาดีมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับมารดา/ ไม่ได้รับการเอาใจใส่และมีความขัดแย้งกับมารดาประจำ

กลุ่มนักเรียนที่ไม่มีพี่น้องมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่สนิทสนมกับพี่น้อง/ ต่างคนต่างอยู่และขัดแย้งกันเป็นประจำ และ กลุ่มนักเรียนที่สนิทสนมกับพี่น้องดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สนิทสนมกับพี่น้อง/ ต่างคนต่างอยู่และขัดแย้งกันเป็นประจำ ส่วนกลุ่มนักเรียนสนิทสนมกับพี่น้องพอสมควรมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่ไม่สนิทสนมกับพี่น้อง/ ต่างคนต่างอยู่และขัดแย้งกันเป็นประจำ

กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 5 อย่างขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 1 อย่าง และ กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 5 อย่างขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว 2 อย่าง

กลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ไม่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวเลย

กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่วนกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรม

เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยก็พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยก็ยังมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ส่วนปัจจัยอาชีพบิดา ลักษณะครอบครัว และสภาพครอบครัว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ปัจจัยด้านเพื่อน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน การแสดงบทบาทกับเพื่อน และจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ โดยพบว่า

กลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแบบสนิทสนมดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแบบสนิทพอสมควรและทะเลาะกันบ้าง

กลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทเป็นผู้นำกับเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่มีการแสดงบทบาทเป็นผู้ตาม

กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน 4 อย่างขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนเพียง 1 อย่าง

ส่วนปัจจัยจำนวนเพื่อนสนิทและระยะเวลาต่อสัปดาห์ในการทำกิจกรรมกับเพื่อน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัจจัยทำนายภาพลักษณ์แห่งตน

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยทำนายที่มีผลต่อภาพลักษณ์แห่งตน พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์แห่งตนมีทั้งหมด 8 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย(มีผลทางลบ) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียน ความสัมพันธ์กับบิดา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (มีผลทางลบ) เพศชาย ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับมารดา โดยร่วมกันอธิบายภาพลักษณ์แห่งตนได้ร้อยละ 35.9 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดตามลำดับได้แก่ การอบรม

เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียน ความสัมพันธ์กับบิดา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เพศชาย ความสัมพันธ์กับเพื่อนและความสัมพันธ์กับมารดา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาพลักษณ์แห่งตน

ผลจากการศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนมากมีคะแนนภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมและรายด้านทั้ง 12 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ปกติ

ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า แม้ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดโดยทั่วไปจะมีความมีปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจ สวัสดิการทางสังคม การขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค และสาธารณูปโภคที่ไม่พอเพียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขอนามัยและสภาพสังคมที่ไม่ดี เช่น เป็นแหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุมสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ อันจะทำให้ผู้อยู่อาศัยจะต้องดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด โสภณ พรโชคชัย⁽³⁰⁾ กล่าวถึง สภาวะทางอารมณ์ของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดหรือสลัมว่า ด้วยสภาวะที่บีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางสังคมและกายภาพของชุมชน ก่อให้เกิดความกดดันทางด้านจิตใจ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยภายนอก ไม่จำเป็นที่จะต้องทำให้บุคคลที่อยู่ในสภาพดังกล่าวมีความรู้สึกหรือมีการรับรู้ตนเองไปในทางที่ไม่ดี จากผลการศึกษาที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัดส่วนมาก มีภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ปกติหรืออาจกล่าวว่า โดยส่วนใหญ่แล้วไม่มีปัญหาการปรับตัว

ตามแนวคิดของ Rosenberg ที่กล่าวถึงภาพลักษณ์แห่งตนเอาไว้ว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนนั้นมาจากสิ่งที่อยู่ภายใน (internal source) และสิ่งที่อยู่ภายนอก (external source) ภาพลักษณ์แห่งตนถูกสร้างขึ้นมาจากการกระทำหรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือสภาพแวดล้อม ทั้งต่อร่างกาย จิตใจและบุคลิกลักษณะ และจากการรับรู้ของตนเอง รวมทั้งการประเมินสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น⁽¹⁹⁾ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ปัจจัยภายในที่พบได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านการศึกษาได้แก่ ผลการศึกษาและความพึงพอใจในผลการเรียนของตนเอง สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษามากขึ้น ซึ่งการศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการที่จะทำให้บุคคลสามารถประสบความสำเร็จ และก้าวไปสู่สิ่งที่ดีกว่าในอนาคต แม้เด็กจะมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ดี แต่เมื่อมีค่านิยมเกี่ยวกับการ

ศึกษาของสังคมในทางบวกมากขึ้น ก็น่าจะทำให้ครอบครัวและเด็กมีความใส่ใจในการศึกษามากขึ้นเช่น การมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีของเด็กอาจจะไม่จำเป็นต้องมีผลการเรียนสูง แต่สำคัญที่ความพึงพอใจในสิ่งที่ตนทำได้มากกว่า ปัจจัยด้านสุขภาพที่พบว่าโดยทั่วไปแข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วยและไม่มีโรคประจำตัว ซึ่งผลจากการวิจัยที่พบต่างจากที่กฤตพลทิพย์ พานิชภัคดีและคณะกล่าวถึงภาพโดยรวมของชุมชนแออัด ว่าเป็นพื้นที่แหล่งเสื่อมโทรม ที่มีทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม การขาดแคลนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ อาคารบ้านเรือนและ ในด้านสุขอนามัยและสังคมก็พบว่า ชุมชนมีปัญหาทางด้านสุขภาพ⁽¹²⁾ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าปัจจุบันทางกรุงเทพมหานครและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้จัดให้มีการพัฒนาส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยและสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้นซึ่งส่งผลให้ผู้ที่อยู่อาศัยมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และปัจจัยด้านความสามารถพิเศษด้านต่างๆ เช่นด้าน กีฬา ด้านดนตรี ศิลปะและอื่นๆ ซึ่งพบว่าวัยรุ่นปัจจุบันให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆมาก คาดว่าจะได้รับการส่งเสริมจากครอบครัวและครูในโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกความกล้าแสดงออก ให้เด็กมีสังคมที่เปิดกว้าง และเป็นการใช้ความคิดและทักษะต่างๆในทางที่สร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้วัยรุ่นมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีและนำไปสู่การเกิดความภาคภูมิใจในตนเองในที่สุดดังที่พบในกลุ่มตัวอย่างก็เป็นปัจจัยภายในที่น่าจะมีสำคัญต่อภาพลักษณ์แห่งตน

ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัวพบว่า บิดาและมารดาของนักเรียนโดยส่วนมากประกอบอาชีพและมีรายได้จุนเจือครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยรวมเป็นไปในทางที่ดี ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัยว่า เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาจะขอคำปรึกษาจากสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนมาก การทำกิจกรรมและการใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจปานกลางและพึงพอใจมาก ผลจากการศึกษาที่พบว่านักเรียนส่วนมากมีเวลาในการทำกิจกรรมกับครอบครัวค่อนข้างน้อยคือสัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณศรี อนันตรศิริชัย ที่ศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและเด็กที่ไม่มีปัญหาในชั้นเรียนประถมปลาย ที่พบว่าความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่มีฐานะยากจน หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีทำให้คนที่ เป็นพ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหารายมาจุนเจือครอบครัว เป็นเหตุให้รู้สึกเหน็ดเหนื่อย อารมณ์ขุ่นมัว บรรยากาศในครอบครัวเต็มไปด้วยความขัดแย้งไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก⁽⁴⁴⁾ อุมพร ตรังคสมบัติได้กล่าวถึงครอบครัวที่สามีภรรยาทำงานทั้งคู่ (dual-earner family) ว่าครอบครัวลักษณะดังกล่าวมีปัญหาหลายอย่าง ซึ่งปัญหาหนึ่งที่ได้กล่าวถึงคือ การใช้เวลาร่วมกัน พบว่างานมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์และเสถียรภาพของครอบครัว เพราะงานจะเป็นตัวกำหนดเวลาที่สมาชิกจะมีปฏิสัมพันธ์กัน ความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานมีผลให้ปฏิสัมพันธ์เป็นไปในเชิงลบ

และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกันและกันได้⁽⁶¹⁾ และผลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแม่กลุ่มตัวอย่างจะมีกิจกรรมร่วมกับครอบครัวน้อย แต่ก็มีผลทำให้เกิดความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงสูง จึงอาจกล่าวได้ว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากกับเด็กในวัยนี้ ทางด้านปัจจัยด้านเพื่อน ก็พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่มีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีกว่านั้น มีเพื่อนสนิท และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน มีการแสดงบทบาทเป็นผู้นำ รู้สึกว่าเพื่อนชอบตน และมีการทำกิจกรรมและใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากกว่าทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เกิดความพึงพอใจมาก

ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยาตนเอง (Self Psychology) ของโคฮัท⁽⁶³⁾ ที่มองว่าการพัฒนาการของมนุษย์มีสองแบบที่เป็นคู่ขนานกันคือการพัฒนาในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Object relationship) และพัฒนาการความเป็นตนเอง ดังนั้นแม้สภาพแวดล้อมจะไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนในทางที่ดี ก็อาจเป็นเพราะตัวเด็กมีปัจจัยบางอย่างที่อาจเป็นปัจจัยภายในและบุคคลรอบข้างที่เป็นบุคคลสำคัญ ซึ่งสำหรับวัยรุ่นระยะต้น จะพบว่าผู้ที่มีความสำคัญมากได้แก่ พ่อแม่และเพื่อน ซึ่งสามารถมีส่วนช่วยให้เด็กมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ไม่แย่อย่างที่คิด หากจะมองในเรื่อง “Self” ของคนเราจะพบว่า เกิดได้จาก 2 ทาง คือ self ที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น พ่อแม่ ชาติตระกูล สถานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น และ self ที่เกิดจากปัจจัยภายในหรือตนเองสร้างขึ้น เช่น การประสบความสำเร็จหรือในการเรียน การงาน ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองทั้งทางบวกและทางลบ เป็นต้น ซึ่ง self ภายนอกนี้เองจะเป็นสิ่งที่สูญเสียได้ง่ายมากที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่จะถูกเอาไปผูกติดอยู่กับคนอื่น

ปัจจัยต่างๆที่ได้จากการศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่น่าจะส่งผลต่อภาพลักษณ์แห่งตนได้แก่ การที่นักเรียนได้เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งโดยส่วนมากมีผลการเรียนที่อยู่ในระดับปานกลางถึงดี ก่อให้เกิดความพึงพอใจอยู่ในสัดส่วนที่สูง อีกทั้งพบว่ามากกว่าร้อยละ 90 ที่ไม่เคยสอบตกหรือซ้ำชั้นเรียน นอกจากนี้ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีสุขภาพที่แข็งแรงและมีความสามารถทางด้านกีฬา ดนตรีและศิลปะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีส่วนให้นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับในความสามารถหรือศักยภาพของตนเองในระดับหนึ่งและเป็นปัจจัยภายในที่เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มที่ทำการศึกษา ส่วนปัจจัยภายนอกที่ศึกษา พบว่าปัจจัยที่น่าจะเป็นส่วนสำคัญกับภาพลักษณ์แห่งตนที่ปกติของนักเรียน ได้แก่ การที่นักเรียนส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดามารดา บิดามารดาประกอบอาชีพและมีรายได้มาจุนเจือครอบครัว ครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว การใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกัน และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู รวมถึงการมีเพื่อนสนิทซึ่งพบว่ามีผลสำคัญกับช่วงวัยรุ่นอย่างมาก และความสัมพันธ์

กับเพื่อนที่ตรงพอสมควร และการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนในความคิดของตนเอง จากแนวคิดเชิงปฏิสัมพันธ์ของ Cooley และ Mead อาจช่วยในการอธิบายถึง “อัตมโนทัศน์” ว่าเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่บุคคลเติบโตขึ้นมา บุคคลจะรู้จักตนเองว่าเป็นอย่างไร และตอบสนองต่อตนเองในลักษณะเดียวกันกับที่ผู้อื่นมองและตอบสนองต่อตัวเขา บุคคลจะใส่ใจและพยายามคาดคะเนปฏิกริยาของผู้อื่นเพื่อที่จะที่จะตอบสนองให้เหมาะสม ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นจึงมีที่มาจากอิทธิพลของบุคคลรอบๆตัวที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยและพัฒนาเป็นทัศนคติที่มีต่อตนเองขึ้นมา⁽²⁶⁾ ฉะนั้นเมื่ออิทธิพลจากปัจจัยต่างๆของนักเรียนที่ศึกษา มีผลออกมาในทางที่ค่อนข้างดี ก็น่าจะทำให้ภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนออกมาในเกณฑ์ปกติดังปรากฏในผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยทำนายที่มีผลต่อภาพลักษณ์แห่งตน พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์แห่งตนมีทั้งหมด 8 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย(มีผลทางลบ) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียน ความสัมพันธ์กับบิดา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (มีผลทางลบ) เพศชาย ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับมารดา โดยร่วมกันอธิบายภาพลักษณ์แห่งตนได้ร้อยละ 35.9 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดตามลำดับได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียน ความสัมพันธ์กับบิดา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เพศชาย ความสัมพันธ์กับเพื่อนและความสัมพันธ์กับมารดา โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางบวก มี 6 ปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความพึงพอใจในผลการเรียน ความสัมพันธ์กับบิดา เพศชาย ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับมารดา ซึ่งหมายความว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยเหล่านี้เป็นไปในทางที่ดีจะส่งผลให้มีภาพลักษณ์แห่งตนไปในทางที่ดีขึ้นด้วย ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ มี 2 ปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ ซึ่งพบว่าหากกลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมากขึ้นเท่าไรจะยิ่งส่งผลทำให้มีภาพลักษณ์แห่งตนไปในทางที่แย่งลงไปด้วย

ในแง่สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลอาจอธิบายผลจากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่พบว่าส่วนใหญ่มีภาพลักษณ์แห่งตนอยู่ในเกณฑ์ปกติ (Normal level) ได้ว่า เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่ม (specific group) มิใช่การศึกษาในประชากรทั้งหมดของสังคมที่มีความหลากหลาย คณะที่ได้และนำมาจัดกลุ่มจึงเป็นการเปรียบเทียบกันเฉพาะในกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรส่วนใหญ่ของสังคมจึงย่อมถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ปกติในสังคมเฉพาะนั้นๆ อีกทั้งการใช้เกณฑ์การคำนวณคะแนนที่เป็นคะแนนมาตรฐาน (T-score) ซึ่งมีการกระจายตัวของคะแนนแบบพื้นที่ได้โค้งปกติ (Normal Distribution) จึงทำให้ประชากรของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงเกณฑ์ที่ปกติเป็นส่วนมาก ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายทางประชากรมากพอและกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ผลของการศึกษากลุ่มตัวอย่างนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อมีการศึกษาเปรียบเทียบกับประชากรในกลุ่มอื่นๆ ของสังคม

2. ภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนกับปัจจัยต่างๆ พบว่า

2.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

2.1.1 นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนหญิง แต่พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Offer D. และคณะที่ศึกษาวัยรุ่นในอเมริกาในปี 1984 ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่ที่ศึกษาสามารถปรับตัวได้ดี และยังชี้ให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ของวัยรุ่นนั้นมีความแตกต่างกันทางด้านเพศอย่างมีนัยสำคัญ⁽¹⁵⁾ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Seginer R. และ Flum H. ในปี 1987 ที่ศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชายวัย 772 คนในโรงเรียนมัธยมที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปีในประเทศอิสราเอล โดยใช้แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนสำหรับวัยรุ่นของ Offer D. ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นชาวอิสราเอลส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 70 สามารถปรับตัวได้และมีความสุข แต่ก็พบว่าวัยรุ่นบางส่วนที่มีปัญหา และยังชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างกันของภาพลักษณ์แห่งตนระหว่างเพศชายและหญิง โดยพบว่าวัยรุ่นผู้ชายมีภาพลักษณ์แห่งตนไปในทางบวกมากกว่าวัยรุ่นผู้หญิง⁽³²⁾

ผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ว่า สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านบทบาทของผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น ทำให้ไม่ว่าจะเป็นเด็กผู้ชายหรือผู้หญิงในครอบครัวหรือสังคมก็อาจทำให้มีทัศนคติต่อเรื่องเพศของเด็กไม่แตกต่างกัน และจะเห็นได้จากผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่พบว่า ครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีการให้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การที่สมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาที่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสหศึกษาทั้งหมด ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสได้เรียนรู้บทบาททางเพศและการแสดงออกอย่างเหมาะสม รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นไปในทางส่งเสริมการมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดี ก็อาจเป็นปัจจัยที่

ทำให้ผลการศึกษาที่ได้พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนโดยรวมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.1.2 จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุไม่เกิน 13 ปี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 14 ปีและ อายุ 15 ปีขึ้นไปนั้น พบว่าแตกต่างจากงานวิจัยของ Simmons และ Rosenberg ที่ศึกษาแง่มุมต่างๆเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตน ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความกังวลเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตน และความมั่นคงของภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น พบว่าช่วงอายุระหว่าง 12-14 ปี เป็นช่วงที่มีภาพลักษณ์แห่งตนที่ไม่แน่นอน และเมื่อได้ศึกษาเทียบกับวัยรุ่นที่มีอายุ 15 ขึ้นไป และเด็กกระยะก่อนวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นในระยะต้นมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ กังวลเกี่ยวกับภาพลักษณ์แห่งตนมาก และรู้สึกไม่มั่นคงในภาพลักษณ์แห่งตนมากกว่า นอกจากนี้ยังกล่าวไว้ว่า ความแตกต่างที่เกิดขึ้นในระหว่างระยะก่อนวัยรุ่นและช่วงวัยรุ่นระยะต้นแม้จะดูเล็กน้อยแต่ก็มีความสำคัญมาก ซึ่งให้เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดของภาพลักษณ์แห่งตนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงผ่านเข้าสู่การเป็นวัยรุ่นมากกว่าในช่วงระยะเวลาที่เป็นวัยรุ่น⁽³³⁾ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อยในช่วงอายุที่เกี่ยวข้องกับการมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีหรือไม่ดี ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าเนื่องจากลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ช่วงเวลาการเข้าสู่วัยรุ่นของวัยรุ่นของแต่ละประเทศหรือสังคมต่างกัน วัยรุ่นในสังคมไทยส่วนมากจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่จนกว่าจะแต่งงานออกไป ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดกระบวนการการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่นค่อนข้างช้าต่างจากเด็กวัยรุ่นในสังคมประเทศตะวันตกที่สนับสนุนให้เด็กมีหน้าที่รับผิดชอบและพึ่งตนเองตั้งแต่เล็ก จะเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นเร็วกว่า

2.1.3 การศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพี่น้องต่างกันพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยลักษณะใกล้เคียงกันของนุชลดดา โรจนประภาพรณที่พบว่า จำนวนพี่น้องไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมต้น⁽⁵⁰⁾ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนพี่น้องโดยส่วนมาก 2 - 3 คน ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก บิดามารดาสามารถจะดูแลได้อย่างใกล้ชิด อีกทั้งพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการดูแลเอาใจใส่โดยเห็นได้จาก การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนมาก และมีการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะที่มีเหตุผล เป็นผลให้ภาพลักษณ์แห่งตนอยู่ในระดับปกติและไม่มีความแตกต่างกันมากในเรื่องภาพลักษณ์แห่งตน

2.1.4 ปัจจัยด้านลำดับการเกิด พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีเอกัตบุคคล ของอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler's Theory of Individual Psychology) ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีต่อความสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพ โดยกล่าวถึงสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวที่ความสำคัญต่อประสบการณ์ของเด็กแต่ละคนที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน และแนวความคิดที่ว่าแม้เด็กจะเติบโตในครอบครัวเดียวกันมีสิ่งแวดล้อมหลายๆอย่างเกือบเหมือนกัน เช่น ความจน ความรวย รูปร่าง อายุของพ่อแม่ สภาพบ้านเรือน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ แต่พวกเขาไม่ตำแหน่งของการเกิดที่ไม่เหมือนกัน มีความแตกต่างทางสังคมครอบครัวมาตั้งแต่เล็กจนโต พ่อแม่ย่อมปฏิบัติต่อความต้องการของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน⁽²⁴⁾ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าอาจจะส่งผลต่อภาพลักษณ์แห่งตนของเด็ก แต่อย่างไรก็ตามแอดเลอร์เองก็ได้กล่าวถึงลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่และความสัมพันธ์ในครอบครัวว่าเป็นสิ่งที่สำคัญต่อตัวเด็กด้วยเช่นกัน การเลี้ยงดูที่ดีตามที่แอดเลอร์กล่าวไว้คือ การเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง ไม่ช่วยเหลือมากเกินไปแต่ก็ไม่ใช้ทอดทิ้ง มีความเข้าใจเด็กไม่หักหาญ ซึ่งเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในลักษณะนี้จะมีความมองอาจกล้าหาญที่จะเผชิญความจริงสนใจสังคม ไม่เห็นแก่ตัว และใช้สามัญสำนึกในการดำเนินชีวิต⁽²⁴⁾ ซึ่งลักษณะดังกล่าวที่คล้ายคลึงกับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่พบเป็นส่วนมากในนักเรียนที่ทำการศึกษา อีกทั้งการมีความสัมพันธ์ในครอบครัวส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับที่ดี สามารถเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เด็กที่ไม่ว่าจะเกิดอยู่ในลำดับใดในครอบครัวมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ไม่แตกต่างกัน

2.1.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับสูงมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับกลางและระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Linhanna Borhan ศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นชนชาวมาเลเซียกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยใช้แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนของออเฟลอร์ พบว่าภาพลักษณ์แห่งตนมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ⁽³³⁾ และการศึกษาของนิจวรรณ ท่างามที่ ศึกษาอัตมโนทัศน์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดเชียงราย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีอัตมโนทัศน์ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงมีคะแนนอัตมโนทัศน์สูงกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ⁽³⁴⁾ อาจอธิบายได้ว่าในช่วงวัยรุ่นนั้นมีการเรียนรู้และพัฒนาทางสติปัญญามากขึ้น เริ่มมีความเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพัฒนาการตามความรู้ความเข้าใจของเพียเจต์ (Formal

Operational stage) การศึกษาเล่าเรียนเป็นสิ่งที่อาจช่วยเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ การที่เด็กพบว่าตนเองประสบความสำเร็จทางการเรียนก็อาจช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีกับตนเองและมีการมองตนเองไปในทางที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาวิจัยที่พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางที่ดี ถึงแม้ว่านักเรียนจะเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เป็นที่ถูกรับมองว่าเป็นกลุ่มด้อยโอกาสของสังคมแต่ความสามารถทางการศึกษาจะสามารถทดแทนและเป็นไปเพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองและครอบครัวได้ซึ่งจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเองในที่สุด และในทางกลับกัน เมื่อเด็กมีภาพลักษณ์หรือการมองตนเองในทางที่ดีแล้วก็อาจทำให้เด็กมีความพยายามที่จะนำตนเองไปสู่ความสำเร็จที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน

2.1.6 กลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่พึงพอใจในผลการเรียนและกลุ่มนักเรียนที่รู้สึกเฉยๆกับผลการเรียนของตน จากผลการศึกษาที่พบนั้น ไม่ใช่เด็กเรียนทุกคนที่มีผลการเรียนในระดับสูงจะมีความพึงพอใจในผลการเรียนของตน แต่พบว่าบางคนรู้สึกเฉยๆและบางคนไม่พึงพอใจ ในทำนองเดียวกัน นักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับต่ำก็เชื่อว่าจะไม่พึงพอใจกับผลการเรียนของตน แต่พบว่าบางคนรู้สึกพึงพอใจและบางคนรู้สึกเฉยๆ ทั้งนี้พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงที่สุด อาจอธิบายว่าเด็กที่มีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีกว่าอาจมีการยอมรับในความสามารถตามที่เป็นจริงของตนเองมากกว่า ตามที่ John McDavid และ Herbert Harari กล่าวถึง ตน และอัตมโนทัศน์หรือภาพลักษณ์แห่งตนว่าไม่ใช่สิ่งเดียวกันเสียทีเดียว แต่ทว่า หากบุคคลสามารถมีตนและอัตมโนทัศน์หรือภาพลักษณ์แห่งตนที่ใกล้เคียงกันหรือซ้อนทับกันมาก ก็จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี⁽²⁵⁾ ดังนั้นไม่ว่าจะมีผลการเรียนออกมาในลักษณะใดก็สามารถมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางที่ดีได้หากมีความพึงพอใจและยอมรับในสิ่งที่ตนเป็นหรือสามารถทำได้

2.1.7 กลุ่มตัวอย่างที่มีสุขภาพต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสุขภาพแข็งแรงมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอและกลุ่มตัวอย่างที่มีโรคประจำตัวหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง สอดคล้องกับ Coopersmith ที่กล่าวถึงลักษณะทางกายภาพของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นความงามหรือความแข็งแรงของร่างกาย (ข้างใน50) และจากผลการศึกษาของ Boeger A. และ Seiffge-Krenke I ศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านร่างกายของวัยรุ่นที่มีสุขภาพดีกับวัยรุ่นที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังโรคเบาหวาน พบว่า กลุ่มที่มีอาการ

เจ็บป่วยเรื้อรังมีภาพลักษณ์ทางด้านร่างกายที่ไม่ดี⁽³⁶⁾ ซึ่งศึกษาเป็นไปในทำนองเดียวกับการศึกษาของ Bogan AM และคณะที่ศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของผู้ที่ได้รับความกระทบกระเทือนทางสมอง 31 คน โดยใช้แบบวัดภาพลักษณ์แห่งตนของฮอฟเฟอร์ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าคะแนนภาพลักษณ์แห่งตนของผู้ที่ได้รับความกระทบกระเทือนดังกล่าว อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติในด้านความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมีนัยสำคัญ⁽³⁷⁾ อาจสรุปได้ว่าการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนที่ดีในระดับหนึ่ง

2.1.8 กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนความสามารถพิเศษต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนความสามารถพิเศษมากกว่า มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนความสามารถพิเศษน้อยหรือไม่มีเลย จากผลการศึกษาวิจัยพบว่านักเรียนที่ทำการศึกษามีความสามารถพิเศษในด้านกีฬา ดนตรี และศิลปะมากที่สุด สอดคล้องกับ สมบัติ กระจำนงยุทธกล่าวว่าการที่บุคคลมีความสามารถพิเศษ อาทิเช่นทักษะทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างเสริมเสริมสุนทรียภาพ จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการมีสุขภาพร่างกายและและจิตใจที่ดี⁽³⁸⁾ และจากการศึกษาวิจัยของ นุชยา ทองมี พบว่าการมีกิจกรรมเสริมทางด้านกีฬาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักปรับตัวและการแสดงออกที่เหมาะสม อันจะเป็นประสบการณ์ให้มีอัตมโนทัศน์ในทางที่ดี⁽³⁹⁾ นอกจากนี้ Overbaugh K.A. ยังกล่าวว่า เป็นที่รู้กันว่าประโยชน์จากกีฬาส่งผลต่อการพัฒนาด้านร่างกาย สังคม และต่อภาพลักษณ์แห่งตนด้วย⁽⁴⁰⁾ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.Maureen Weiss ที่พบว่า กีฬามีผลอย่างมากต่อการพัฒนาทางสังคมและจิตใจของเด็ก โดยจะเพิ่มระดับความนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นและแรงจูงใจให้กับเด็กพบว่าเด็กที่เล่นกีฬาเก่งหรือ มีประสบการณ์ที่ดีในการเล่นกีฬาจะมีแรงจูงใจสูงที่จะทำอะไรให้สำเร็จ และมีความวิตกกังวลน้อยกว่า⁽⁴¹⁾

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีมารดาประกอบอาชีพต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ โดยพบว่ากลุ่มที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่นๆและไม่ประกอบอาชีพ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดาและมารดามีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดาและมารดามีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 5,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดาและมารดาไม่มีรายได้ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าการมีงานทำของหัวหน้าครอบครัว มีราย

ได้เพื่อใช้จ่ายสำหรับครอบครัวยอมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในทุกสังคม ครอบครัวที่ผิดเคืองทางด้านเศรษฐกิจย่อส่งกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นักเรียนที่บิดามารดาประกอบธุรกิจหรือมีหน้าที่การงานในตำแหน่งที่พอจะทำได้ให้กับครอบครัว ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของสมาชิกในครอบครัว อย่างน้อยอาจไม่ทำให้เกิดความรู้สึกขาดแคลน ในสิ่งของจำเป็น จากผลการศึกษาที่พบว่าการที่บิดามารดาส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ทำธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้มากกว่า 5,000 บาทต่อเดือนมีความเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย สอดคล้องกับ Harris SD. 1961 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นสูงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในทางที่ดีมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ⁽⁴³⁾

จากผลการวิจัยพบว่าครอบครัวส่วนมากมีรายได้อยู่ในช่วง 1,000 – 5,000 บาท ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นรายได้ต่อเดือนที่ไม่สูงนัก นอกจากนี้ยังมีครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนที่ต่ำกว่า 1,000 อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งหากครอบครัวมีปัญหาความผิดเคืองทางด้านเศรษฐกิจ ย่อมมีผลต่อพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม ที่เนื่องมาจากความขาดแคลนในสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตรวมถึงการพัฒนาของวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีการเติบโตทางด้านร่างกายอย่างมาก และพัฒนาการทางจิตใจที่มีความต้องการสิ่งต่างๆ แต่ไม่สามารถจะมีได้ รวมทั้งด้านสังคมที่อาจไม่สามารถเข้ากลุ่มเพื่อนที่มีฐานะที่แตกต่างจากตนมากๆ เพราะมีปมด้อยในใจ⁽⁶²⁾ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยในส่วนอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมและความสามารถในตัวเด็กเอง อาจทำให้เด็กมีความพึงพอใจ และมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางที่ดีได้

2.2.2 การศึกษาปัจจัยเรื่องความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีความสัมพันธ์ต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาเข้ากันได้ดี มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาทะเลาะกันบ้างถึงเป็นประจำและกลุ่มตัวอย่างที่บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต กลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวบิดาต่างหากก็มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สนิทสนมกับสมาชิกในครอบครัวดีมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงที่สุด ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่สำคัญที่สุดของคนทุกคนในทุก

สังคม ที่จะหล่อหลอมให้แต่ละบุคคลมีความเป็น “ตน” ที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีย่อมจะเกี่ยวเนื่องกับการมีภาพลักษณ์แห่งที่ดีในระดับหนึ่ง ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตสังคมของอีริคสัน⁽⁶³⁾ ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในแต่ละช่วงอายุของเด็กว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับสังคมที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วยซึ่ง สำหรับเด็กแล้วครอบครัวเป็นสังคมที่สำคัญที่สุด ดังนั้นหากเด็กอยู่ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและมีทัศนคติที่ดีต่อตัวเด็กก็ย่อมส่งผลให้สามารถพัฒนาความเป็นตนเองได้และนำไปสู่การมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีและความรู้สึกที่มีคุณค่าในตนเองในที่สุด และสอดคล้องกับในงานวิจัยของ รัตใจ เปี้ยแก้ว ที่กล่าวถึงบรรยากาศในครอบครัวว่าเด็กที่เติบโตภายในครอบครัวที่พ่อแม่ลูกรักใคร่ห่วงใยดีต่อกันมีการปฏิบัติกันอย่างเหมาะสม คือพ่อแม่ทำหน้าที่สมบทบาทของพ่อแม่ สามารถเป็นตัวอย่างที่ดี ลูกก็จะได้เรียนรู้บทบาทของตนเองอย่างเหมาะสมจากการแนะนำของพ่อแม่ ทำให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่บุคลิกภาพเหมาะสม ตรงกันข้าม ถ้าเด็กเติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่ลูกขาดความปรองดอง รักใคร่ เด็กก็จะมีปัญหาทางบุคลิกภาพ เช่น เก็บความรู้สึก อารมณ์ในทางลบไว้ ทำให้เป็นเด็กขาดมนุษยสัมพันธ์ มีบุคลิกภาพที่หวาดระแวง ไม่เป็นที่ชื่นชมต่อผู้พบเห็น⁽⁵³⁾ สอดคล้องกับสาวิตรี ทยานศิลป์ ศึกษาถึงอิทธิพลของความสัมพันธ์และความเข้าใจกันภายในครอบครัวที่มีต่อระดับความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจากผลการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณพบว่าความสัมพันธ์กับพ่อแม่ และความใกล้ชิดผูกพันกับครอบครัวมากมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล กล่าวคือบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัวที่สมาชิกให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีทัศนคติต่อกันในทางที่ดี และมีการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว แนวโน้มที่บุคคลนั้นจะมีระดับความภาคภูมิใจในตนเองสูงก็จะเพิ่มมากขึ้น⁽⁵¹⁾

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญที่สุดในการปรับปรุงพฤติกรรมและสภาวะอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ พัฒนาการต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ต่าง ๆ ของบุคคลจะมีจุดเริ่มต้นมาจากในครอบครัว หากบุคคลประสบปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวแล้ว บุคลิกภาพและสภาวะทางอารมณ์ของเขาย่อมกระทบกระเทือนตามไปด้วย⁽⁵⁶⁾ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจะนำไปสู่การมีภาพลักษณ์แห่งตนไปในทางลบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกมล ชาญสาธิตพร และคณะ ศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้นและความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ เด็กวัยรุ่นตอนต้น จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 ในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 192 คน พบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ โดยเมื่อเด็กวัยรุ่นมีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวดีจะเห็นคุณค่าในตนเองสูงด้วยในทำนองเดียวกันถ้าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดีก็จะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำด้วย⁽⁵⁵⁾

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนมากมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงที่สุดและ กลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้เวลาร่วมกับครอบครัวมากกว่า ก็มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่าด้วย อาจอธิบายได้ว่าสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมที่บีบรัดของคนในครอบครัวที่มีฐานะไม่ดี ทำให้คนที่เป็นพ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหารายมาจุนเจือครอบครัว เป็นเหตุให้ไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก⁽³⁰⁾ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีการใช้เวลาร่วมกับสมาชิกในครอบครัวน้อยคือสัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง และตามที่อุมาพร ตรังคสมบัติได้กล่าวถึงครอบครัวที่สามีภรรยาทำงานทั้งคู่ ก็จะมีปัญหาหลายอย่าง ปัญหาหนึ่งที่ได้กล่าวถึงคือการใช้เวลาร่วมกัน พบว่า งานมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์และเสถียรภาพของครอบครัว เพราะงานจะเป็นตัวกำหนดเวลาที่สมาชิกจะมีปฏิสัมพันธ์กัน ความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานมีผลให้ปฏิสัมพันธ์เป็นไปในเชิงลบและไม่สามารถตอบสนองของความต้องการของกันและกันได้⁽⁶¹⁾ ดังนั้นหาก สมาชิกในครอบครัวได้มีการใช้เวลาร่วมกันอย่างเพียงพอส่งผลดีกับทั้งตัวเด็กและลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว จากผลการศึกษาที่พบว่าเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับครอบครัวที่มากกว่า 5 อย่างและจำนวนครั้งต่อสัปดาห์ในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวที่มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์มีความสนใจมีความเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตนในเกณฑ์ที่ดีพอสมควรก็มีสอดคล้องกัน

อย่างไรก็ตามจำนวนกิจกรรมที่ทำและระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวคงไม่สำคัญเท่ากับคุณภาพของการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน แต่เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงประมาถจึงไม่ได้มีการเจาะลึกในเรื่องของคุณภาพในการใช้เวลาร่วมกันซึ่งควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไป

2.2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบรักตามใจ และแบบใช้อำนาจควบคุม สอดคล้องกับงานการศึกษาของ Stienberg et al.1989 และ Shapiro 1997 ที่ทรงค้นพบว่า มีสมมติฐานไว้ พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่นและให้การสนับสนุนส่งผลให้วัยรุ่นยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง ควบคุมพฤติกรรมของตนได้ดี มีทัศนคติและความเชื่อมั่นต่อความสำเร็จของตนเอง⁽⁴⁷⁾ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรชุนมา พุ่มสวัสดิ์ ที่ศึกษาเปรียบเทียบการ

เห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแตกต่างกันตามการรับรู้ของเด็ก พบว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีการเห็นคุณค่าในตัวเองสูงกว่าการเลี้ยงดูแบบอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .01$ ⁽⁶⁴⁾ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตใจ เปี้ยแก้ว ที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่เน้นการรับผิดชอบร่วมกันของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูและการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และมีความรับผิดชอบนั้น นับว่าเป็นวิธีการที่จะเอื้อต่อการพัฒนาเด็กได้ดีที่สุด⁽⁵³⁾

จากการทบทวนวรรณกรรมจะพบว่าครอบครัวของผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดมีแนวโน้มที่จะอบรมเลี้ยงดูลูกแบบปล่อยปละละเลย เนื่องจากไม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่ลูกเพราะต้องทำงานหารายได้จนเจือครอบครัวเป็นสำคัญ แต่จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีมากที่สุด ได้แก่รูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นรูปแบบการเลี้ยงดูอย่างมีเหตุผลและมีอิสระ ที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักคิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง โดยที่พ่อแม่เป็นผู้ให้ความรักและการสนับสนุนที่ดี ซึ่งจะทำให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง และรู้สึกว่าคุณค่า รวมทั้งมีการมองตนเองไปในทางที่ดี

2.3 ปัจจัยด้านเพื่อน

นักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความสนิทสนมกับเพื่อนดีและไม่ค่อยทะเลาะกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทะเลาะกันกับเพื่อนบ้างและทะเลาะกันประจำ และกลุ่มตัวอย่างที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนต่างกัน ก็มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่แสดงบทบาทกับเพื่อนเป็นผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่า กลุ่มที่แสดงบทบาทกับเพื่อนเป็นผู้ตามและเป็นทั้งสองบทบาท นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนมากกว่ามีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนสูงกว่าเช่นกัน ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการแสวงหาตัวตนที่แท้จริงผ่านการเลียนแบบจากตัวแบบ ทั้งนี้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม Erikson ได้อธิบายลักษณะความขัดแย้งทางจิตใจของวัยรุ่นว่าตรงกับลักษณะ "Identity VS Identity diffusion" โดยมีกลุ่มบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของวัยรุ่นนอกจากครอบครัวก็คือ กลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน⁽⁶³⁾ คาทารินา วอลท์เกอร์ และคณะ^(อ้างใน 50) กล่าวว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาของเด็ก เพราะการสนับสนุนทางสังคมสามารถช่วยส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตน

เองในทางบวก ช่วยลดการแยกตัวจากสังคมซึ่งจะก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จากการ
 ศึกษาของภัทรพงศ์ ประกอบผล และสิริพรรณ ศรีมีชัยที่ศึกษาอิทธิพลของบุคคลสำคัญที่มีต่ออัตม
 โนทัศน์ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานครเด็กจะอาศัยการ พบว่าอัตตะการ
 รับรู้จากเพื่อนสนิทสามารถทำนายอัตมโนทัศน์ได้ถึงร้อยละ 71 ที่ระดับนัยสำคัญที่ $p < .01$ กล่าว
 คือภาพที่เพื่อนสนิทมองเห็นคุณค่าในตนเองของตัวบุคคลสำคัญต่อกระบวนการเกิดอัตมโนทัศน์ของ นัก
 ศึกษาเอง⁽⁵⁷⁾ สอดคล้องกับงานวิจัยลักษณะคล้ายกัน ของ ญัฐกมล ชาญสาธิตพร และคณะ
 ที่ศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธ
 ภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น จากกลุ่ม
 ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 ในจังหวัดสระแก้ว พบว่า การได้รับการยอมรับ
 รับจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยพบว่าวัยรุ่นที่มีการยอมรับจากเพื่อน
 มากจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองมากด้วย⁽⁵⁵⁾ สอดคล้องกับงานของ Coopersmith ที่พบว่าสัม
 พันธภาพของเด็กท่ามกลางเพื่อนวัยเดียวกันมีอิทธิพล อย่างมากต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (อ้างใน
⁵⁰⁾ และGarbarino (อ้างในวารุณี จิวหลง) กล่าวว่า การที่วัยรุ่นได้อยู่ในกลุ่มเพื่อนจะช่วยให้สามารถ
 เข้าใจผู้อื่น เข้าใจในความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น เกิดการยอมรับ และมีการพัฒนาภาพ
 ลักษณะแห่งตน สังเกตว่าคนอื่นคิดอย่างไรกับตนหรือตนมีความคิดเกี่ยวกับตนอย่างไร การที่วัยรุ่น
 ประเมินว่าตนเป็นที่ยอมรับหรือไม่ มีความสำคัญอย่างมากกับการเกิดความรู้สึกที่เกี่ยวกับตนเอง
 (Sense of self) และจะเป็นรากฐานของการสร้างเอกลักษณ์ของตน (Self identity)⁽⁶⁵⁾

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าเป็นไปในทำนองเดียวกับงานวิจัยต่างๆที่กล่าวมา
 ทั้งหมดที่พบว่า ปัจจัยต่างๆ เช่น การมีเพื่อนสนิทซึ่งส่วนมากพบว่าอยู่ในวัยเดียวกัน ความ
 สัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ความรู้สึกที่ว่าเพื่อชอบหรือยอมรับตน การใช้เวลาทำกิจกรรมกับเพื่อนมาก
 กว่าสัปดาห์ละ 5 ครั้ง ซึ่งพบว่าทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างมาก มีความเกี่ยวข้องกับการมีภาพ
 ลักษณะแห่งตนในเกณฑ์ปกติ แต่ทั้งนี้ในด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนั้นเป็นไปตามการรับรู้ของ
 ตัวนักเรียนเองซึ่งอาจจะตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ อีกทั้งจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน
 ไม่อาจอธิบายถึงคุณภาพของการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน แต่เนื่องจากข้อจำกัดใน
 เรื่องรูปแบบการศึกษาวิจัยที่เป็นการศึกษาในเชิงประมาณจึงไม่ได้ข้อมูลในส่วนนี้ซึ่งควรมีการ
 ศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ภาพลักษณ์แห่งตนเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่สามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ดังนั้นหน่วยงานและองค์กรต่างๆที่มีหน้าที่ในการดูแลหรือทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น จึงควรจัดให้มีการรณรงค์ส่งเสริมและสร้างเสริมภาพลักษณ์แห่งตนเพื่อให้วัยรุ่นทั้งในและนอกชุมชนแออัด ได้มีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีอยู่เสมอโดยอาศัยปัจจัยที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้และปัจจัยอื่นๆที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการมีภาพลักษณ์แห่งตนในทางที่ดีที่ควรจะศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างทางประชากรมากขึ้น เช่น ศึกษาวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างไป เพื่อให้สามารถสรุปผลการวิจัยที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรในสังคมไทย และเพื่อทราบถึงภาพลักษณ์แห่งตนที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับในกลุ่มสังคมที่มีความหลากหลาย

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ แม้จะพบว่าภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 12 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่จากการศึกษาพบว่ายังคงมี กลุ่มตัวอย่างอยู่ประมาณร้อยละ 16 ที่มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบถึงลบมากที่บ่งบอกถึงการมีปัญหาในเรื่องของการปรับตัว ซึ่งเป็นกลุ่มที่น่าจะติดตามศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ไม่ดี

ในการทำงานเดียวกันแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นชุมชนแออัด แต่ก็พบว่าภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีถึงดีมาก คิดเป็นร้อยละ 15.6 ที่ควรจะศึกษาหาปัจจัยในนักเรียนกลุ่มนี้เพื่อทราบถึงปัจจัยที่จะสามารถเป็นแนวทางในการนำไปวางแผนเพื่อพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนให้ไปในทางที่ดี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้เด็กที่แม่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี สามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมของตนได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมต่างๆ

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านโรงเรียนและความสัมพันธ์กับครูเพิ่มเติม เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ยังต้องศึกษาเล่าเรียน และใช้เวลาส่วนใหญ่ในโรงเรียน โดยจะมีครูเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆของเด็ก ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนด้วย

2.4 ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพในด้านปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษากับครอบครัวและเพื่อน รวมทั้งปัจจัยด้านคุณภาพของการใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งถึงปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์แห่งตน และนำปัจจัยที่พบมาส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดภาพลักษณ์แห่งตนที่ดี และลดหรือขจัดปัจจัยที่ทำให้บุคคลเหล่านี้มีภาพลักษณ์แห่งตนในทางลบ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

1. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. สถิติประชากร จำแนกตามหมวดอายุ พ.ศ. 2543-2545. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: URL: [http:// www.nso.go.th/thai/stat/stat_23/toc_1/1.1.2-3](http://www.nso.go.th/thai/stat/stat_23/toc_1/1.1.2-3) [2546, มี.ย. 19].
2. Offer D, Ostrov E, Howard KI, Atkinson R. The teenage world : Adolescent's self-image in ten countries. 2nd ed. New York: Plenum Publishing, 1989.
3. ดวงใจ กสานติกุล. วัยรุ่น ใน เกษม ต้นติผลลาชีวะ (บรรณาธิการ), ตำราจิตเวชศาสตร์ สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536: 818-51.
4. วันเพ็ญ บุญประกอบ. พัฒนาศิลปะของเด็กและวัยรุ่น. ใน วันดา ปิยะศิลป์, พนม เกตุมาน (บรรณาธิการ), ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น, 2545: 1-31.
5. Maureen K, Dacy J. Adolescent development. 2nd ed. New York: Mc Graw – Hill Education, 1996.
6. Newman BM, Newman PR. Developmental through life: A psychological approach. 5th ed. California: Brooks/Cole, 1991.
7. Kaplan HI, Sadock BJ. Synopsis of Psychiatry: Behavioral Sciences Clinical Psychiatry. 5th ed. Baltimore: Williams & Wilkins, 1988.
8. พรเทพ ศิริวนารังสรรค์. (บรรณาธิการ) . สุขภาพจิตไทย พ.ศ. 2543-2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
9. Offer D, Ostrov E, Howard KI. The mental health professional's concept of the normal adolescent. Achieve General Psychiatry. 1981; 38: 149-52.
10. Hartlage S, Howard KI, Ostrov E. The mental health professional and the normal adolescent. In: Offer D, Ostrov E, Howard K., editors. Patterns of adolescent self-image. San Francisco: Jossey-Bass, 1984.
11. Offer D, Marohn RC, Ostrov E. The psychological world of the juvenile delinquent. New York: Basic Books. [อ้างอิง] Offer D, Ostrov E, Howard KI. Offer self – image questionnaire revised manual. California: Western Psychological Services, 1992.
12. คุณทลทิพย์ พานิชภักดิ์, ฉันทัส เพียรธรรม, ศศิกุล อ่อนเฉลียง, วันเพ็ญ สิริยงสวัสดิ์. แนวทางการจัดการที่อยู่อาศัยแก่ผู้ประสบปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร. ภาควิชาเคหะการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

13. ปิยวรรณ คำพันธ์. ความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อและการรับรู้กับพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในชุมชนแออัด เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิตปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
14. บุญเยี่ยม เหลลาสะอาด. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแออัดกับการพัฒนาเมือง ในเขตพื้นที่ชั้นกลางกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตยานนาวา สาทรและบางคอแหลม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิตปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
15. Offer D, Ostrov E, Howard KI. The self-image of normal adolescents. In: Offer D, Ostrov E, Howard KI, editors. Patterns of adolescent self-image. San Fancisco: Jossey-Bass , 1984.
16. กองวิชาการและแผน สำนักพัฒนาชุมชน กทม. ข้อมูลชุมชนกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาชุมชน, 2544.
17. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. ข้อมูลสถิติปีการศึกษา 2545: นักเรียนมัธยมแยกชายหญิง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://203.144.180.217/office/edud/stat/นักเรียนมัธยม.xls> [2546, ก.ค. 5]
18. เนาวนิตย์ मुखสมบัติ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรม และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนนทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
19. Rosenberg, Hurlcok, Roger, Abramowitz RH et al. และ Coombs [อ้างใน] Bernard Poduska. Understanding psychology and dimensions of adjustment. USA: Library of congress cataloging in publication, 1980.
20. Petersen AC. The development of self-concept in adolescence. In Lynch MD, Norem Hebeisen AA, Gergen KJ, editors. Self-concept: Advance in theory and research. Cambridge, Mass.: Ballinger,1981. Rosenberg M. Conceiving the self. New York: Basic Books,1979. [อ้างใน] Abramowitz RH, PetersenAC, Sch- ulenberg JE. Change in self-image during early adolescence. In: Offer D., Ostrov E., Howard K.I., editors. Patterns of adolescent self-image. San Fancisco: Jossey-Bass, 1984.
21. อุมพร ตรังคสมบัติ. Everest พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง. พิมพ์ครั้งที่1 . กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, 2543.
22. อรอนงค์ นิยมธรรม. การเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ของวัยรุ่นชายรักร่วมเพศกับวัยรุ่นชายรักต่างเพศที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิตปริญญาามหา

- บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
23. อภิฎดี พานทอง. ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวของชูลส์ที่มีต่อการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่นหญิงที่ถูกล่วงเกินทางเพศ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิตปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
 24. ลักขณา สรวิวัฒน์. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2542.
 25. พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. มนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.51. Offer D., Sabshin M. Normality and the life cycle: A critical integration. New York: Basic books, 1984.
 26. Cooley CH. Human nature and the social order. New York: Scribner, 1902. Mead GH. Mind, self, and society. Chicago: University of Chicago Press, 1934. [อ้างใน] กิ่งเพชร ชนะชัยวิบูลวัฒน์. การศึกษาอัตมโนทัศน์ของวัยรุ่นเพศชายที่กระทำผิดในสถานฝึกอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
 27. Coleman L.C, Hendry LB. The nature of adolescence. 3rd ed. New York: Ruotledge, 1999.
 28. เพ็ญศรี พิชัยสนิทและคณะ. การปฏิบัติบทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน. วารสารสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. 27(3): 42-51, 2531. [อ้างใน] จินตนา ตั้งวรพงศ์ชัย และรัชนีบูล เศรษฐภูมิรินทร์. รายงานการวิจัยเรื่อง: บทบาทบิดาในการส่งเสริมสุขภาพจิตบุตรวัยรุ่นในชุมชนแออัด เขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น. (ม.ป.ท.), 2539.
 29. อรุณศรี อนันตรศิริชัย. ภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและเด็กที่ไม่มีปัญหาในชั้นเรียนประถมปลาย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.
 30. นิลวรรณ ศิริอังกุล. สุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
 31. ไสภณ พรโชคชัย. 2528. สำนักวิจัยและปฏิบัติการชุมชนเมือง. [อ้างใน] อคิน รพีพัฒน์. ชุมชนแออัด: องค์ความรู้กับความเป็นจริง กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย, 2542.
 32. Seginer R, Flum H. Israeli Adolescents' self-image profile. Journal of Youth and Adolescence.1987; 16(5):455-72.
 33. Stienberg L. Adolescence. 5th ed. New York: Mc Graw – Hill College, 1999.
 34. Borhan L. Gender difference in the self-image of Malaysian adolescents and its

- relationship to academic achievement. University of Malaya. [Online]. Available from: [URL: http://el.usm.my/academic/sp100/02f3.pdf](http://el.usm.my/academic/sp100/02f3.pdf). [2546, พ.ค. 21]
35. นิจวรรณ ท่างาม. อัตถ์มโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดเชียงราย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.
36. กาญจนา เก้าเจียน. ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและอัตถ์มโนทัศน์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
37. Boeger A., Seiffge-Krenke I. Body image in adolescence: a comparative study of healthy and chronically ill adolescents. *Brain Inj.* [Online]. Available from : [URL: http:// buu.thailis.uni.net.th/medline/detail.nsp](http:// buu.thailis.uni.net.th/medline/detail.nsp) [2546, มี.ย. 10]
38. Bogan AM, Livingston MG, Parry-Jones WL, Buston KM, Wood SF. The experimental impact of head injury on adolescents: individual perspective on long-term outcome. *Brain Inj* 1997 [Online]. Available from: [URL: http://intapp.medscape.com/px/medlineapp/getdoc?searchstring=experimental+head+injury+on+adolescents&searchid=2&have_local_holdings_file=1&ord=1&local_journals_only=0](http://intapp.medscape.com/px/medlineapp/getdoc?searchstring=experimental+head+injury+on+adolescents&searchid=2&have_local_holdings_file=1&ord=1&local_journals_only=0) [2546, มี.ย. 3]
39. สมบัติ กระจ่างยุทธ. การศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาประถมศึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
40. นุชยา ทงมี. ผลของการสอนทักษะกีฬาวอลเลย์บอลที่มีต่ออัตถ์มโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
41. Overbaugh KA. The adolescent athlete. Part I: Preseason preparation and examination. [Online]. Available from : [URL: http:// buu.thailis.uni.net.th/medline/detail.nsp](http:// buu.thailis.uni.net.th/medline/detail.nsp) [2546, มี.ย. 10]
42. Maureen Weiss [อ้างใน] อุมพร ตรังคสมบัติ. สร้าง EQ ให้ลูกคุณ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, 2543.
43. Whalen S, Csikzentmihaly M. A comparison of the self-image of talented teenagers with a normal adolescent population. *Journal of Youth and Adolescence* 1989; 18(2): 131-46.
44. Harris SD. [อ้างใน] ไฉน มีริยะเกิด. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นที่

- มาจากครอบครัวชั้นกลางกับเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
45. ศิริพร หลิมศิริวงษ์. ปัญหาทางครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องมาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
กลาง. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศรีนคร
รินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2511. [อ้างอิง] เกศินี เกิดอนันต์. การศึกษาการอบรมเลี้ยงดู
ของครอบครัวที่มีผู้ปกครองคนเดียว ในกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
46. ตรีนุช ธงไชย. ปัญหาความเครียดภายในครอบครัวและวิถีจัดการกับปัญหาของวัยรุ่นที่อยู่ใน
ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงดูเพียงคนเดียว และครอบครัวปกติ ในนักเรียนมัธยมศึกษาปี
ที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต].
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
47. กันตวรรณ มีสมสาร. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่นที่ได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกัน. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิต
วิทยาพัฒนาการ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
48. Dunlop R, Burus A, Bermingham S. Parent – Child Relation and Adolescent self-
image following divorce: A 10 year study. Journal of Youth and Adolescence
2000; 30(2): 117-34.
49. Offer D, Ostrov E, Howard KI. Family perceptions of adolescent self-image. Journal
of Youth and Adolescence 1982; 11(4): 281-91.
50. นุชลดา โรจนประภาพรธรณ. ความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพในครอบครัวการ
อบรม เลี้ยงดูของบิดามารดา กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ในโรง
เรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. [วิทยา
นิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
51. สาวิตรี ทยานศิลป์. อิทธิพลของครอบครัวต่อความภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น. [วิทยานิพนธ์
ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาประชากรและสังคม]. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
52. Ross CE, Willingan MV. Gender parenthood, and anger. Journal of Marriage and the
Family, 1996; 58: 572-84. [อ้างอิง] เภญจพร ปัญญา ยง, พิสาส์น เตชะเกษม และ เรืองรัตน์ วงศ์
ปราโมทย์. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อ/แม่ผู้ปกครองกับเด็กและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก. สำนัก
งานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มกราคม, 2542.
53. รัตใจ เปี้ยแก้ว. ปัจจัยทางครอบครัวที่มีผลต่อความสามารถทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้น.
[วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2545.

54. สายฝน จันทะพรม. อิทธิพลของครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อความสามารถทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้น. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
55. ณัฐกมล ชาญสาธิตพร, ชัยวัฒน์ วงศชวาษา, ศิริกุล อิศรานุรักษ์. สัมพันธภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อน กับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น. วารสารสาธิตวิจัยสังคม 32(2) (พฤษภาคม-สิงหาคม 2545): 129-38.
56. ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, วิจิตรา วสุวานิช และ T.Berry [อ้างใน] สุรัชย์ วิริยะมนตรี. ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกถึงคุณค่าต่อตนเองของวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
57. ภัทรพงศ์ ประกอบผล และสิริพรรณ ศรีมีชัย. อิทธิพลของบุคคลสำคัญที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารกระแสวัฒนธรรม 1 (มกราคม 243): 66-77.
58. นอร์แมน เอ็ดวาร์ด กรอนลันด์ [อ้างใน] ณรงค์ ฮ่อนาม. การวิจัยการวาดภาพเป็นกลุ่มกับการเปลี่ยนแปลงของอัตมโนทัศน์และการเปลี่ยนแปลงในการปรับตัวด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
59. สุทธิลักษณ์ นาคสุสุข. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ], 2544.
60. บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์, 2545.
61. อุมพร ตรังคสมบัติ. จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, 2544.
62. สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2540
63. จันทิมา องค์โสมชาติ. จิตบำบัดในการปฏิบัติงานจิตเวชทั่วไป. กรุงเทพฯ: ยูเนียน ครีเอชั่น, 2545.
64. อรชума พุ่มสวัสดิ์. การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
65. วารุณี จิวหลง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่นในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกตาราง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางดังต่อไปนี้แสดงถึง

- ผลการทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน กับปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน ด้วย t-test
- ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน และปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน ด้วยวิธี One-way ANOVA

ส่วนที่1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่1 แสดงผลการทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างตัวแปรเพศหญิงและเพศชายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

เพศ	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	t	df	P-value
ชาย (244)	1.ด้านสภาวะอารมณ์	42.00	7.64	2.75	587.00	0.00**
หญิง (345)		40.22	7.81			
ชาย (244)	2.ด้านการควบคุมความ	33.96	6.26	5.04	587.00	0.00**
หญิง (345)	- หุนหันพลันแล่น	31.48	5.64			
ชาย (244)	3.ด้านสุขภาพจิต	49.69	7.54	3.34	587.00	0.00**
หญิง (345)		47.68	6.99			
ชาย (244)	4.ด้านสังคม	36.17	5.43	0.17	587.00	.054
หญิง (345)		35.89	5.25			
ชาย (244)	5.ด้านครอบครัว	78.71	10.54	-0.79	587.00	0.43
หญิง (345)		79.43	11.27			

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงผลการทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างตัวแปรเพศหญิงและเพศชายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

เพศ	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	t	df	P-value
ชาย (244)	6.ด้านสภาวะอารมณ์	42.00	7.64	2.75	587.00	0.00**
หญิง (345)		47.22	5.55			
ชาย (244)	7.ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.57	5.19	-1.2	470.36	0.23
หญิง (345)		42.06	4.43			
ชาย (244)	8.ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.38	6.86	-1.02	587	0.31
หญิง (345)		55.96	6.80			
ชาย (244)	9.ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	36.80	5.76	3.64	587	0.00**
หญิง (345)		35.00	6.02			
ชาย (244)	10.ด้านเพศ	37.11	6.65	8.50	587	0.00**
หญิง (345)		32.49	6.36			
ชาย (244)	11.ด้านศีลธรรม	40.80	5.75	-1.13	447.26	0.26
หญิง (345)		41.32	5.01			
ชาย (244)	12.ด้านอุดมคติ	22.36	3.35	-2.14	482.49	0.03*
หญิง (345)		22.93	2.97			

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ และด้านอุดมคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ซึ่งพบว่าด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย และด้านเพศนักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนหญิง ส่วนด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านอุดมคติพบว่านักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนชาย

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
ภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

อายุ	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่เกิน 13ปี	1.ด้านสภาวะอารมณ์	42.75	6.66	9.10	0.00**
14 ปี		40.25	8.19		
15 ปีขึ้นไป		39.73	8.18		
ไม่เกิน 13ปี	2.ด้านการควบคุมความหุนหัน พลันแล่น	33.28	5.70	3.65	0.03*
14 ปี		31.61	6.16		
15 ปีขึ้นไป		32.45	6.15		
ไม่เกิน 13ปี	3.ด้านสุขภาพจิต	49.91	6.77	6.36	0.00**
14 ปี		48.05	7.15		
15 ปีขึ้นไป		47.49	7.70		
ไม่เกิน 13ปี	4.ด้านสังคม	26.49	5.36	3.35	0.04*
14 ปี		35.14	5.43		
15 ปีขึ้นไป		36.23	5.14		
ไม่เกิน 13ปี	5.ด้านครอบครัว	81.06	9.82	5.07	0.01*
14 ปี		78.07	11.91		
15 ปีขึ้นไป		78.07	11.06		
ไม่เกิน 13ปี	6.ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	47.01	5.34	1.70	0.19
14 ปี		46.13	6.17		
15 ปีขึ้นไป		46.10	5.53		
ไม่เกิน 13ปี	7.ด้านความมั่นใจในตนเอง	42.15	4.97	0.99	0.37
14 ปี		41.46	4.74		
15 ปีขึ้นไป		41.87	4.55		
ไม่เกิน 13ปี	8.ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.52	6.64	2.32	0.10
		55.02	6.91		
		56.49	6.89		

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

อายุ	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่เกิน 13ปี	9.ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	37.06	5.45	8.06	0.00**
14 ปี		35.05	6.10		
15 ปีขึ้นไป		34.99	6.17		
ไม่เกิน 13ปี	10.ด้านเพศ	33.44	7.17	4.98	0.01*
14 ปี		34.21	6.36		
15 ปีขึ้นไป		35.52	6.83		
ไม่เกิน 13ปี	11.ด้านศีลธรรม	41.31	4.99	4.54	0.01*
14 ปี		40.11	5.80		
15 ปีขึ้นไป		41.71	5.17		
ไม่เกิน 13ปี	12.ด้านอุดมคติ	22.70	3.19	0.12	0.89
14 ปี		22.61	3.43		
15 ปีขึ้นไป		22.76	2.85		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ และด้านศีลธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนพี่น้อง	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 คน	1.ด้านสภาวะอารมณ์	42.38	8.25	1.28	0.28
2 คน		40.68	7.87		
3 คน		40.57	8.09		
4 คนขึ้นไป		40.83	6.72		
1 คน	2.ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	32.37	6.19	0.69	0.56
2 คน		32.43	6.14		
3 คน		32.15	5.92		
4 คนขึ้นไป		33.20	5.78		
1 คน	3.ด้านสุขภาพจิต	49.91	7.09	1.42	0.23
2 คน		48.14	7.42		
3 คน		48.40	7.27		
4 คนขึ้นไป		48.27	7.13		
1 คน	4.ด้านสังคม	36.29	4.88	0.45	0.72
2 คน		35.73	5.45		
3 คน		36.31	5.20		
4 คนขึ้นไป		36.01	5.59		
1 คน	5.ด้านครอบครัว	79.39	11.59	0.69	0.56
2 คน		79.17	10.63		
3 คน		78.12	11.76		
4 คนขึ้นไป		80.08	10.20		
1 คน	6.ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	47.07	5.58	0.86	0.46
2 คน		46.59	5.60		
3 คน		46.06	5.61		
4 คนขึ้นไป		46.03	5.93		

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนพี่น้อง	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 คน	7.ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.57	5.19	0.27	0.84
2 คน		41.84	4.72		
3 คน		42.13	4.78		
4 คนขึ้นไป		41.77	4.50		
1 คน	8.ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	56.02	7.04	0.47	0.70
2 คน		55.32	6.45		
3 คน		55.98	7.05		
4 คนขึ้นไป		56.01	7.19		
1 คน	9.ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	36.45	6.20	0.76	0.52
2 คน		35.83	6.02		
3 คน		35.50	5.76		
4 คนขึ้นไป		35.28	5.95		
1 คน	10.ด้านเพศ	35.20	6.73	1.26	0.29
2 คน		33.91	6.90		
3 คน		34.17	6.43		
4 คนขึ้นไป		35.08	7.38		
1 คน	11.ด้านศีลธรรม	40.84	5.79	0.75	0.52
2 คน		41.03	5.04		
3 คน		41.68	5.78		
4 คนขึ้นไป		40.79	4.98		
1 คน	12.ด้านอุดมคติ	22.78	3.13	0.85	0.47
2 คน		22.45	3.16		
3 คน		22.90	3.22		
4 คนขึ้นไป		22.90	3.01		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์
 แห่งตนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน
 เฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ลำดับการเกิด	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ลูกคนเดียว	1.ด้านสภาวะอารมณ์	42.38	8.25	1.52	0.21
ลูกคนโต		40.36	8.47		
ลูกคนกลาง		40.70	6.01		
ลูกคนเล็ก		41.06	7.51		
ลูกคนเดียว	2.ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	32.37	6.19	0.18	0.91
ลูกคนโต		32.32	6.08		
ลูกคนกลาง		32.60	4.89		
ลูกคนเล็ก		32.74	6.47		
ลูกคนเดียว	3.ด้านสุขภาพจิต	49.91	7.09	1.49	0.22
ลูกคนโต		48.44	7.65		
ลูกคนกลาง		47.99	6.55		
ลูกคนเล็ก		48.16	7.29		
ลูกคนเดียว	4.ด้านสังคม	36.29	4.88	0.65	0.58
ลูกคนโต		36.13	5.70		
ลูกคนกลาง		35.47	4.35		
ลูกคนเล็ก		36.08	5.59		
ลูกคนเดียว	5.ด้านครอบครัว	79.39	11.59	0.09	0.97
ลูกคนโต		79.28	11.37		
ลูกคนกลาง		78.67	9.89		
ลูกคนเล็ก		79.09	10.81		
ลูกคนเดียว	6.ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	47.07	5.58	4.10	0.01*
ลูกคนโต		47.17	5.64		
ลูกคนกลาง		45.03	5.84		
ลูกคนเล็ก		46.00	5.48		

ตารางที่ 4 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ลำดับการเกิด	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ลูกคนเดียว	7.ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.57	5.19	0.68	0.56
ลูกคนโต		42.20	4.76		
ลูกคนกลาง		41.52	4.63		
ลูกคนเล็ก		41.76	4.61		
ลูกคนเดียว	8.ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	56.02	7.04	1.08	0.35
ลูกคนโต		56.21	7.01		
ลูกคนกลาง		54.83	6.24		
ลูกคนเล็ก		55.47	6.79		
ลูกคนเดียว	9.ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	36.45	6.20	1.56	0.20
ลูกคนโต		35.72	5.94		
ลูกคนกลาง		34.70	6.14		
ลูกคนเล็ก		35.99	5.78		
ลูกคนเดียว	10.ด้านเพศ	35.20	6.73	0.88	0.45
ลูกคนโต		34.24	6.51		
ลูกคนกลาง		34.81	7.10		
ลูกคนเล็ก		33.93	7.22		
ลูกคนเดียว	11.ด้านศีลธรรม	40.84	5.79	0.98	0.40
ลูกคนโต		41.32	5.42		
ลูกคนกลาง		40.39	4.91		
ลูกคนเล็ก		41.40	5.18		
ลูกคนเดียว	12.ด้านอุดมคติ	22.78	3.13	0.99	0.40
ลูกคนโต		22.78	3.23		
ลูกคนกลาง		23.00	3.28		
ลูกคนเล็ก		22.38	2.96		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์
แห่งตนด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน
เฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ระดับชั้นเรียน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	1.ด้านสภาวะอารมณ์	41.98	7.06	4.06	0.02*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		39.82	8.09		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		40.79	8.22		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	2.ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	33.14	5.76	5.02	0.01*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		31.36	5.94		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		32.88	6.31		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	3.ด้านสุขภาพจิต	49.12	7.13	1.43	0.24
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		47.97	6.95		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		48.26	7.81		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	4.ด้านสังคม	36.16	5.40	1.62	0.20
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		35.44	5.52		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		36.41	4.98		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	5.ด้านครอบครัว	80.09	10.74	2.10	0.12
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		77.88	11.10		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		79.20	11.07		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	6.ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	46.94	5.65	3.21	0.04*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		45.58	5.97		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		46.66	5.26		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	7.ด้านความมั่นใจในตนเอง	42.09	4.86	2.07	0.13
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		41.26	4.84		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		42.16	4.50		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	8.ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.68	6.50	8.71	0.00**
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		54.31	6.97		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		57.29	6.78		

ตารางที่ 5 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ระดับชั้นเรียน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	9.ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	36.76	5.80	5.74	0.00**
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		34.94	5.60		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		35.23	6.40		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	10.ด้านเพศ	33.71	6.88	3.32	0.04*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		34.29	6.59		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		35.47	7.49		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	11.ด้านศีลธรรม	41.13	5.02	8.48	0.00**
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		39.98	5.74		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		42.28	5.05		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	12.ด้านอุดมคติ	22.80	3.29	4.28	0.01*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		22.17	3.23		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		23.12	2.75		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่นด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม และด้านอุดมคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย)	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ต่ำ (< 2.00)	1.ด้านสภาวะอารมณ์	39.90	6.90	0.47	0.63
ปานกลาง (2.00-2.99)		40.62	7.92		
สูง (>3.00)		40.98	8.59		
ต่ำ (< 2.00)	2.ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	32.09	6.05	0.13	0.88
ปานกลาง (2.00-2.99)		32.02	6.45		
สูง (>3.00)		32.37	5.77		
ต่ำ (< 2.00)	3.ด้านสุขภาพจิต	46.87	6.19	2.49	0.08
ปานกลาง (2.00-2.99)		48.70	7.53		
สูง (>3.00)		49.04	7.77		
ต่ำ (< 2.00)	4.ด้านสังคม	34.77	5.04	5.25	0.01*
ปานกลาง (2.00-2.99)		35.94	5.03		
สูง (>3.00)		37.11	5.67		
ต่ำ (< 2.00)	5.ด้านครอบครัว	76.95	10.48	7.73	0.00**
ปานกลาง (2.00-2.99)		78.09	11.20		
สูง (>3.00)		82.21	11.05		
ต่ำ (< 2.00)	6.ด้านทัศนคติ เกี่ยวกับ อาชีพ	44.24	5.23	11.61	0.00**
ปานกลาง (2.00-2.99)		46.26	5.45		
สูง (>3.00)		47.92	5.68		
ต่ำ (< 2.00)	7.ด้านความมั่นใจ ในตนเอง	40.25	4.18	8.59	0.00**
ปานกลาง (2.00-2.99)		41.94	4.72		
สูง (>3.00)		42.89	4.50		
ต่ำ (< 2.00)	8.ด้านความเชื่อมั่น ในตนเอง	52.93	5.57	14.11	0.00**
ปานกลาง (2.00-2.99)		55.88	6.99		
สูง (>3.00)		57.98	7.20		

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย)	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ต่ำ (< 2.00)	9.ด้านภาพลักษณ์	35.49	4.76	0.27	0.77
ปานกลาง (2.00-2.99)	ทางร่างกาย	35.46	6.00		
สูง (>3.00)		35.92	6.56		
ต่ำ (< 2.00)	10.ด้านเพศ	37.23	6.10	12.59	0.00**
ปานกลาง (2.00-2.99)		34.93	6.94		
สูง (>3.00)		32.55	6.88		
ต่ำ (< 2.00)	11.ด้านศีลธรรม	39.34	4.31	6.30	0.00**
ปานกลาง (2.00-2.99)		41.32	5.69		
สูง (>3.00)		41.88	5.06		
ต่ำ (< 2.00)	12.ด้านอุดมคติ	22.90	2.80	1.55	0.21
ปานกลาง (2.00-2.99)		22.49	3.23		
สูง (>3.00)		23.04	3.21		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านเพศ และด้านศีลธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในผลการเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจผลการเรียน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
พึงพอใจ	1.ด้านสภาวะอารมณ์	41.90	7.78	4.92	.000**
ไม่พึงพอใจ		39.86	8.16		
เฉยๆ		39.95	7.14		
พึงพอใจ	2.ด้านการควบคุมความ	33.04	6.04	2.64	.008**
ไม่พึงพอใจ	หุนหันพลันแล่น	31.89	5.73		
เฉยๆ		31.92	6.20		
พึงพอใจ	3.ด้านสุขภาพจิต	49.48	7.39	5.89	.003**
ไม่พึงพอใจ		47.43	7.26		
เฉยๆ		47.43	6.78		
พึงพอใจ	4.ด้านสังคม	36.73	5.30	6.24	.002**
ไม่พึงพอใจ		35.31	5.26		
เฉยๆ		35.09	5.25		
พึงพอใจ	5.ด้านครอบครัว	80.55	10.94	5.56	.004**
ไม่พึงพอใจ		77.57	10.54		
เฉยๆ		77.54	11.13		
พึงพอใจ	6.ด้านทัศนคติ เกี่ยวกับ	47.28	5.47	8.12	.000**
ไม่พึงพอใจ	อาชีพ	45.85	5.41		
เฉยๆ		45.11	6.06		
พึงพอใจ	7.ด้านความมั่นใจ ในตนเอง	42.61	4.56	8.98	.000**
ไม่พึงพอใจ		41.25	4.48		
เฉยๆ		40.75	5.20		
พึงพอใจ	8.ด้านความเชื่อมั่น	57.15	6.87	15.15	.000**
ไม่พึงพอใจ	ในตนเอง	54.22	6.08		
เฉยๆ		54.03	6.77		

ตารางที่ 7 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย)	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
พึงพอใจ	9.ด้านภาพลักษณ์	36.62	6.12	7.17	.001**
ไม่พึงพอใจ	ทางร่างกาย	34.84	5.85		
เฉยๆ		34.70	5.49		
พึงพอใจ	10.ด้านเพศ	33.96	7.18	1.34	.261
ไม่พึงพอใจ		34.92	6.63		
เฉยๆ		34.86	6.34		
พึงพอใจ	11.ด้านศีลธรรม	41.82	5.38	6.35	.002**
ไม่พึงพอใจ		40.55	5.02		
เฉยๆ		40.05	5.33		
พึงพอใจ	12.ด้านอุดมคติ	23.09	3.00	5.49	.004**
ไม่พึงพอใจ		22.36	3.24		
เฉยๆ		22.14	3.26		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านเพศ และด้านศีลธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพโดยทั่วไปแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

สุขภาพทั่วไป	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
แข็งแรง	1.ด้านสภาวะอารมณ์	42.36	7.23	15.71	0.00**
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		38.71	8.16		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		39.53	7.78		
แข็งแรง	2.ด้านการควบคุมความ	33.30	6.01	8.04	0.00**
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ	หุนหันพลันแล่น	31.27	6.03		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		31.69	3.27		
แข็งแรง	3.ด้านสุขภาพจิต	49.43	7.24	7.43	0.00**
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		47.015	7.08		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		47.58	8.02		
แข็งแรง	4.ด้านสังคม	36.10	5.05	0.22	0.80
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		35.90	5.78		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		35.42	4.60		
แข็งแรง	5.ด้านครอบครัว	79.67	11.02	1.23	0.29
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		78.19	10.79		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		79.58	11.95		
แข็งแรง	6.ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.94	5.74	4.44	0.01*
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		47.03	5.49		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		48.95	5.04		
แข็งแรง	7.ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.95	4.78	0.68	0.51
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		41.61	4.78		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		42.74	4.42		
แข็งแรง	8.ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.52	6.55	2.89	0.06
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		55.74	7.21		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		59.37	6.87		

ตารางที่ 8 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพโดยทั่วไปแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

สุขภาพทั่วไป	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
แข็งแรง	9.ด้านภาพลักษณ์	36.92	5.42	18.95	0.00**
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ	ทางร่างกาย	34.01	6.20		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		33.00	7.89		
แข็งแรง	10.ด้านเพศ	35.37	6.89	7.84	0.00**
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		32.94	6.57		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		34.47	7.44		
แข็งแรง	11.ด้านศีลธรรม	41.13	5.28	0.63	0.53
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		40.94	5.44		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		42.37	5.10		
แข็งแรง	12.ด้านอุดมคติ	22.62	3.30	2.01	.013
เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ		22.69	2.86		
มีโรคประจำตัว/ เรื้อรัง		24.10	2.86		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพโดยทั่วไปแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย และด้านเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนของความสามารถพิเศษแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสามารถพิเศษ	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มี	1. ด้านสภาวะอารมณ์	38.58	7.31	2.56	0.05
1 ด้าน		40.98	7.77		
2 ด้าน		41.28	7.71		
3 ด้านขึ้นไป		42.25	8.17		
ไม่มี	2. ด้านการควบคุมความ	31.67	6.49	1.07	0.36
1 ด้าน	หุนหันพลันแล่น	32.51	58.9		
2 ด้าน		32.39	6.26		
3 ด้านขึ้นไป		33.57	5.56		
ไม่มี	3. ด้านสุขภาพจิต	47.12	7.07	0.91	0.44
1 ด้าน		48.62	7.10		
2 ด้าน		48.88	7.23		
3 ด้านขึ้นไป		48.35	8.42		
ไม่มี	4. ด้านสังคม	35.47	5.63	0.81	0.49
1 ด้าน		35.84	5.31		
2 ด้าน		36.23	5.08		
3 ด้านขึ้นไป		36.75	5.74		
ไม่มี	5. ด้านครอบครัว	77.25	11.15	2.97	0.03*
1 ด้าน		78.51	10.34		
2 ด้าน		79.71	11.41		
3 ด้านขึ้นไป		82.41	12.04		
ไม่มี	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.62	5.60	3.93	0.01*
1 ด้าน		45.92	5.41		
2 ด้าน		46.99	5.94		
3 ด้านขึ้นไป		48.22	5.78		

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนของความสามารถพิเศษแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสามารถพิเศษ	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มี	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	40.25	5.42	8.89	0.00**
1 ด้าน		41.33	4.42		
2 ด้าน		42.64	4.87		
3 ด้านขึ้นไป		43.81	45.11		
ไม่มี	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	52.80	6.48	14.89	0.00**
1 ด้าน		54.80	5.84		
2 ด้าน		57.01	7.68		
3 ด้านขึ้นไป		59.51	7.01		
ไม่มี	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	32.75	5.10	6.56	0.00**
1 ด้าน		36.27	5.93		
2 ด้าน		35.52	5.95		
3 ด้านขึ้นไป		36.65	6.24		
ไม่มี	10. ด้านเพศ	32.80	6.08	2.32	0.07
1 ด้าน		34.55	6.87		
2 ด้าน		35.13	7.03		
3 ด้านขึ้นไป		33.30	6.91		
ไม่มี	11. ด้านศีลธรรม	40.55	5.83	2.27	0.08
1 ด้าน		40.77	5.05		
2 ด้าน		41.36	5.64		
3 ด้านขึ้นไป		42.54	5.13		
ไม่มี	12. ด้านอุดมคติ	23.02	2.74	4.55	0.00*
1 ด้าน		22.30	3.14		
2 ด้าน		22.88	3.16		
3 ด้านขึ้นไป		23.78	3.21		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนของความสามารถพิเศษแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย และด้านอุดมคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

อาชีพของบิดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
รับจ้าง	1. ด้านสภาวะอารมณ์	41.07	7.28	1.44	0.24
ค้าขาย / ธุรกิจ		41.67	8.53		
อื่นๆ		39.87	8.86		
รับจ้าง	2. ด้านการควบคุมความ	32.38	5.78	1.35	0.26
ค้าขาย / ธุรกิจ	หุนหันพลันแล่น	33.40	6.12		
อื่นๆ		32.14	6.77		
รับจ้าง	3. ด้านสุขภาพจิต	48.40	6.87	1.33	0.27
ค้าขาย / ธุรกิจ		49.57	7.65		
อื่นๆ		47.99	8.28		
รับจ้าง	4. ด้านสังคม	36.12	5.36	0.19	0.82
ค้าขาย / ธุรกิจ		35.77	5.54		
อื่นๆ		35.91	5.06		
รับจ้าง	5. ด้านครอบครัว	79.42	10.37	2.36	0.09
ค้าขาย / ธุรกิจ		80.16	11.45		
อื่นๆ		77.10	12.27		
รับจ้าง	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	46.35	5.56	0.33	0.72
ค้าขาย / ธุรกิจ		46.87	5.98		
อื่นๆ		46.38	5.79		

ตารางที่ 10 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

อาชีพของบิดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
รับจ้าง	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.75	4.69	0.63	0.53
ค้าขาย / ธุรกิจ		42.36	4.91		
อื่นๆ		41.84	4.92		
รับจ้าง	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.65	6.64	0.10	0.90
ค้าขาย / ธุรกิจ		55.97	6.88		
		55.85	7.58		
รับจ้าง	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	36.68	5.53	0.26	0.77
ค้าขาย / ธุรกิจ		36.15	6.65		
อื่นๆ		35.66	6.95		
รับจ้าง	10. ด้านเพศ	34.47	6.97	0.90	0.91
ค้าขาย / ธุรกิจ		34.40	6.12		
อื่นๆ		34.15	6.10		
รับจ้าง	11. ด้านศีลธรรม	41.02	5.33	0.09	0.90
ค้าขาย / ธุรกิจ		41.13	5.26		
อื่นๆ		41.27	5.36		
รับจ้าง	12. ด้านอุดมคติ	22.70	3.13	0.00	0.99
ค้าขาย / ธุรกิจ		22.69	3.35		
อื่นๆ		22.71	3.07		
รับจ้าง	13. โดยรวม	457.77	42.67	0.75	0.47
ค้าขาย / ธุรกิจ		462.30	44.57		
อื่นๆ		454.68	51.10		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต

ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม ด้านอุดมคติ และโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

อาชีพของมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
รับจ้าง	1. ด้านสภาวะอารมณ์	40.88	7.86	7.25	0.00**
ค้าขาย / ธุรกิจ		42.68	7.18		
อื่นๆ		38.91	7.95		
รับจ้าง	2. ด้านการควบคุมความ	32.39	5.99	3.99	0.02*
ค้าขาย / ธุรกิจ	หุนหันพลันแล่น	33.57	6.14		
อื่นๆ		31.43	5.79		
รับจ้าง	3. ด้านสุขภาพจิต	48.54	7.29	46.0	0.01*
ค้าขาย / ธุรกิจ		49.71	6.95		
อื่นๆ		46.90	7.39		
รับจ้าง	4. ด้านสังคม	35.82	5.24	6.26	0.00**
ค้าขาย / ธุรกิจ		37.28	5.53		
อื่นๆ		35.00	5.07		
รับจ้าง	5. ด้านครอบครัว	79.21	10.95	1.28	0.28
ค้าขาย / ธุรกิจ		79.98	10.59		
อื่นๆ		77.75	11.29		
รับจ้าง	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	46.76	5.72	1.67	0.19
ค้าขาย / ธุรกิจ		46.29	6.00		
อื่นๆ		45.63	4.94		
รับจ้าง	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.85	4.96	0.47	0.62
ค้าขาย / ธุรกิจ		42.15	4.46		
อื่นๆ		41.56	4.54		

ตารางที่ 11 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

อาชีพของมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
รับจ้าง	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.87	7.00	0.45	0.64
ค้าขาย / ธุรกิจ		55.84	7.01		
อื่นๆ		55.17	6.10		
รับจ้าง	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	36.04	6.15	2.62	0.07
ค้าขาย / ธุรกิจ		35.96	5.85		
อื่นๆ		34.56	5.55		
รับจ้าง	10. ด้านเพศ	34.57	7.06	0.92	0.40
ค้าขาย / ธุรกิจ		34.61	7.24		
อื่นๆ		33.58	5.60		
รับจ้าง	11. ด้านศีลธรรม	41.33	5.14	0.89	0.41
ค้าขาย / ธุรกิจ		40.73	5.74		
อื่นๆ		40.75	5.30		
รับจ้าง	12. ด้านอุดมคติ	22.68	3.22	0.46	0.63
ค้าขาย / ธุรกิจ		22.55	3.07		
อื่นๆ		22.93	3.04		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

รายได้ต่อเดือนของบิดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มีรายได้	1. ด้านสภาวะอารมณ์	38.35	8.70	3.17	0.02*
<= 5,000 บาท		40.50	7.72		
> 5,000 บาท		41.86	7.86		
มีรายได้ไม่แน่นอน		41.28	7.35		
ไม่มีรายได้	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	31.07	6.03	1.18	0.32
<= 5,000 บาท		32.56	5.76		
> 5,000 บาท		32.63	6.24		
มีรายได้ไม่แน่นอน		32.77	6.04		
ไม่มีรายได้	3. ด้านสุขภาพจิต	46.42	9.15	1.89	0.13
<= 5,000 บาท		48.57	6.74		
> 5,000 บาท		49.10	7.34		
มีรายได้ไม่แน่นอน		48.52	7.00		
ไม่มีรายได้	4. ด้านสังคม	35.20	4.58	0.85	0.47
<= 5,000 บาท		35.98	5.04		
> 5,000 บาท		35.91	5.45		
มีรายได้ไม่แน่นอน					
ไม่มีรายได้	5. ด้านครอบครัว	74.76	12.99	3.80	0.01*
<= 5,000 บาท		78.71	11.23		
> 5,000 บาท		80.14	10.71		
มีรายได้ไม่แน่นอน		79.86	9.85		
ไม่มีรายได้	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.65	6.08	1.85	0.14
<= 5,000 บาท		45.90	5.53		
> 5,000 บาท		46.50	5.83		
มีรายได้ไม่แน่นอน		47.17	5.45		

ตารางที่ 12 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

รายได้ต่อเดือนของบิดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มีรายได้	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.61	4.32	0.58	0.63
<= 5,000 บาท		41.53	4.63		
> 5,000 บาท		42.11	4.91		
มีรายได้ไม่แน่นอน		42.04	4.88		
ไม่มีรายได้	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.87	7.28	0.83	0.48
<= 5,000 บาท		55.06	6.42		
> 5,000 บาท		56.05	7.38		
มีรายได้ไม่แน่นอน		56.02	6.52		
ไม่มีรายได้	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	34.35	6.47	1.47	0.22
<= 5,000 บาท		36.04	5.96		
> 5,000 บาท		36.14	5.81		
มีรายได้ไม่แน่นอน		35.5	6.02		
ไม่มีรายได้	10. ด้านเพศ	34.56	5.88	0.33	0.80
<= 5,000 บาท		34.09	6.61		
> 5,000 บาท		34.77	7.14		
มีรายได้ไม่แน่นอน		34.27	7.15		
ไม่มีรายได้	11. ด้านศีลธรรม	40.65	5.31	0.44	0.72
<= 5,000 บาท		40.82	5.20		
> 5,000 บาท		41.20	5.12		
มีรายได้ไม่แน่นอน		41.36	5.66		
ไม่มีรายได้	12. ด้านอุดมคติ	23.04	2.96	0.55	0.64
<= 5,000 บาท		22.86	3.15		
> 5,000 บาท		22.56	3.20		
มีรายได้ไม่แน่นอน		22.58	3.17		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์และด้านครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มารดาที่มีรายได้แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

รายได้ต่อเดือนของมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มีรายได้	1. ด้านสภาวะอารมณ์	39.06	7.76	3.83	0.01*
<= 5,000 บาท		40.61	7.96		
> 5,000 บาท		42.66	7.33		
มีรายได้ไม่แน่นอน		40.94	7.76		
ไม่มีรายได้	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	31.73	5.75	0.86	0.46
<= 5,000 บาท		32.68	5.85		
> 5,000 บาท		32.96	5.61		
มีรายได้ไม่แน่นอน		32.23	6.73		
ไม่มีรายได้	3. ด้านสุขภาพจิต	46.96	7.28	1.64	.018
<= 5,000 บาท		48.75	7.56		
> 5,000 บาท		49.18	7.05		
มีรายได้ไม่แน่นอน		48.41	6.98		
ไม่มีรายได้	4. ด้านสังคม	34.97	5.50	1.52	0.21
<= 5,000 บาท		36.06	5.00		
> 5,000 บาท		36.60	5.49		
มีรายได้ไม่แน่นอน		36.01	5.75		
ไม่มีรายได้	5. ด้านครอบครัว	78.39	12.011	0.71	0.55
<= 5,000 บาท		79.10	10.71		
> 5,000 บาท		80.25	9.58		
มีรายได้ไม่แน่นอน		78.58	11.81		

ตารางที่ 13 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

รายได้ต่อเดือนของมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มีรายได้	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.95	5.03	2.53	0.06
<= 5,000 บาท		45.17	5.67		
> 5,000 บาท		47.61	5.19		
มีรายได้ไม่แน่นอน	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	46.05	6.26	1.45	0.23
ไม่มีรายได้		41.49	4.50		
<= 5,000 บาท		41.86	5.03		
> 5,000 บาท	42.56	4.33	4.82	0.023	
มีรายได้ไม่แน่นอน	41.47	4.82			
ไม่มีรายได้	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.14			6.31
<= 5,000 บาท	55.40	6.29			
> 5,000 บาท	57.17	7.46			
มีรายได้ไม่แน่นอน	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	55.28	7.18	5.08	0.00**
ไม่มีรายได้		34.12	5.76		
<= 5,000 บาท		35.92	6.12		
> 5,000 บาท	37.15	5.42	6.14	0.004	
มีรายได้ไม่แน่นอน	35.12	6.14			
ไม่มีรายได้	10. ด้านเพศ	33.32			5.54
<= 5,000 บาท	34.22	6.56			
> 5,000 บาท	34.98	7.56			
มีรายได้ไม่แน่นอน	11. ด้านศีลธรรม	34.70	7.25	0.10	0.75
ไม่มีรายได้		41.03	5.40		
<= 5,000 บาท		41.27	4.86		
> 5,000 บาท	41.25	5.20	6.02	0.02	
มีรายได้ไม่แน่นอน	40.70	6.02			

ตารางที่ 13 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มารดามีรายได้แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

รายได้ต่อเดือนของมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มีรายได้	12. ด้านอุดมคติ	23.09	3.17	1.96	0.12
<= 5,000 บาท		22.67	3.13		
> 5,000 บาท		23.03	3.24		
มีรายได้ไม่แน่นอน		22.24	3.08		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มารดามีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์และด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ลักษณะครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ครอบครัวเดี่ยว	1. ด้านสภาวะอารมณ์	41.03	7.53	2.40	0.04*
ครอบครัวขยาย		42.14	7.79		
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว		41.39	8.20		
ครอบครัวที่มีกรแต่งงานใหม่		40.40	7.22		
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ		38.25	8.27		

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ลักษณะครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value	
ครอบครัวเดี่ยว	2. ด้านการควบคุม	32.43	5.78	0.97	0.43	
ครอบครัวขยาย		ความหุนหันพลันแล่น	33.55			5.68
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			32.26			6.25
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			32.90			7.67
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			31.73			6.74
ครอบครัวเดี่ยว	3. ด้านสุขภาพจิต	48.37	7.00	0.65	0.62	
ครอบครัวขยาย			49.48			7.58
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			48.75			7.83
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			47.35			6.89
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			47.95			7.37
ครอบครัวเดี่ยว	4. ด้านสังคม	35.91	5.39	1.38	.024	
ครอบครัวขยาย			35.89			5.37
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			36.45			5.06
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			38.25			5.91
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			35.29			5.18
ครอบครัวเดี่ยว	5. ด้านครอบครัว	80.82	10.29	7.31	0.00**	
ครอบครัวขยาย			79.83			11.13
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			77.56			10.88
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			74.45			9.34
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			73.74			12.23
ครอบครัวเดี่ยว	6. ด้านทัศนคติ	46.11	5.80	1.22	0.30	
ครอบครัวขยาย		เกี่ยวกับอาชีพ	46.34			5.38
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			47.35			5.45
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			47.60			4.98
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			46.24			5.90

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ลักษณะครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value	
ครอบครัวเดี่ยว	7. ด้านความมั่นใจ	41.51	5.01	2.40	0.04*	
ครอบครัวขยาย		ในตนเอง	42.13			4.34
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			43.00			3.84
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			40.70			45.20
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			41.66			5.38
ครอบครัวเดี่ยว	8. ด้านความเชื่อมั่น	55.56	6.95	0.38	0.82	
ครอบครัวขยาย		ในตนเอง	55.45			6.33
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			56.37			7.32
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			56.45			4.87
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			55.71			6.69
ครอบครัวเดี่ยว	9. ด้านภาพลักษณ์	35.86	6.24	0.16	0.96	
ครอบครัวขยาย		ทางร่างกาย	35.87			5.76
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			35.63			5.75
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			35.85			4.52
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			35.22			5.94
ครอบครัวเดี่ยว	10. ด้านเพศ	34.07	7.01	0.84	0.50	
ครอบครัวขยาย			35.50			7.06
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			34.68			7.03
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			34.65			7.58
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ			33.97			5.04
ครอบครัวเดี่ยว	11. ด้านศีลธรรม	40.94	5.23	0.40	0.81	
ครอบครัวขยาย			41.29			5.95
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว			41.55			5.26
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่			40.45			3.72

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ลักษณะครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ครอบครัวเดี่ยว	12. ด้านอุดมคติ	22.64	3.23	0.33	0.86
ครอบครัวขยาย		22.63	3.10		
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว		22.86	3.29		
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่		22.20	2.24		
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ		22.95	2.85		
ครอบครัวเดี่ยว	13. โดยรวม	458.51	45.59	1.21	0.31
ครอบครัวขยาย		461.55	42.02		
ครอบครัวที่มีพ่อ/แม่คนเดียว		460.34	42.94		
ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่		454.40	33.67		
ครอบครัวที่มีแต่ญาติ		446.68	48.31		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านครอบครัว และด้านความมั่นใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

สภาพครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	1. ด้านสภาวะอารมณ์	41.29	7.64	2.48	0.04*
บิดามารดาแยกกันอยู่		40.70	7.42		
บิดามารดาหย่าร้าง		42.93	6.63		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		39.60	9.17		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		38.72	8.71		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	32.64	5.87	0.67	0.61
บิดามารดาแยกกันอยู่		32.80	5.67		
บิดามารดาหย่าร้าง		32.76	6.84		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		31.95	7.60		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		31.44	5.72		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	3. ด้านสุขภาพจิต	48.622	7.30	1.80	0.13
บิดามารดาแยกกันอยู่		48.58	6.70		
บิดามารดาหย่าร้าง		50.12	7.18		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		48.79	7.40		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		46.47	7.63		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	4. ด้านสังคม	35.87	5.42	0.89	0.47
บิดามารดาแยกกันอยู่		36.34	5.14		
บิดามารดาหย่าร้าง		36.72	5.61		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		37.00	5.57		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		35.37	4.68		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	5. ด้านครอบครัว	81.13	10.54	8.99	0.00**
บิดามารดาแยกกันอยู่		77.21	10.31		
บิดามารดาหย่าร้าง		76.67	9.27		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		73.10	10.58		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		75.77	12.58		

ตารางที่ 15 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

สภาพครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	46.45	5.60	0.28	0.89
บิดามารดาแยกกันอยู่		46.67	6.45		
บิดามารดาหย่าร้าง		46.78	4.88		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		46.45	5.63		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		45.78	5.54		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.76	4.87	0.92	0.45
บิดามารดาแยกกันอยู่		42.17	4.92		
บิดามารดาหย่าร้าง		42.83	4.06		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		41.00	4.58		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		41.92	4.48		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.57	6.84	0.53	0.71
บิดามารดาแยกกันอยู่		56.56	7.58		
บิดามารดาหย่าร้าง		56.30	6.60		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		55.10	5.43		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		55.53	6.77		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	35.82	6.12	1.53	0.19
บิดามารดาแยกกันอยู่		35.94	5.74		
บิดามารดาหย่าร้าง		37.00	4.96		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		35.60	6.04		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		34.21	6.08		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	10. ด้านเพศ	34.38	7.16	1.83	0.12
บิดามารดาแยกกันอยู่		33.84	6.03		
บิดามารดาหย่าร้าง		36.56	7.27		
บิดา/มารดาแต่งงานใหม่		35.16	6.78		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต		33.26	5.61		

ตารางที่ 15 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

สภาพครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value	
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	11. ด้านศีลธรรม	41.26	5.23	1.21	0.30	
		บิดามารดาแยกกันอยู่	41.52			5.94
		บิดามารดาหย่าร้าง	39.85			4.49
		บิดา/มารดาแต่งงานใหม่	40.05			6.10
		บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	41.03			4.92
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	12. ด้านอุดมคติ	22.70	3.13	0.79	0.53	
		บิดามารดาแยกกันอยู่	22.91			3.42
		บิดามารดาหย่าร้าง	21.96			3.33
		บิดา/มารดาแต่งงานใหม่	22.87			3.17
		บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	22.85			2.75
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	13. โดยรวม	460.29	45.38	1.79	0.13	
		บิดามารดาแยกกันอยู่	458.50			44.74
		บิดามารดาหย่าร้าง	461.98			37.47
		บิดา/มารดาแต่งงานใหม่	448.66			41.33
		บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	446.41			45.14

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ และด้านครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามารดามีลักษณะความสัมพันธที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธบิดามารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	1. ด้านสภาวะอารมณ์	37.20	7.94	6.90	0.00**
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน		42.07	7.63		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		40.76	7.75		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	2. ด้านการควบคุมความ	31.36	5.92	1.53	0.22
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	หุนหันพลันแล่น	33.00	5.94		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		32.35	6.08		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	3. ด้านสุขภาพจิต	45.70	7.31	3.77	0.02*
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน		49.14	7.19		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		48.50	7.26		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	4. ด้านสังคม	35.27	4.42	0.43	0.65
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน		36.05	5.70		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		36.10	5.22		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	5. ด้านครอบครัว	75.00	12.53	14.62	0.00**
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน		82.33	10.79		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		77.79	10.40		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.40	5.72	1.38	0.25
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน		46.88	5.50		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		46.31	5.75		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.52	4.67	1.11	0.33
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน		42.28	4.80		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		41.68	4.75		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.47	7.73	0.77	0.46
เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน		56.23	7.50		
ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ		55.49	6.33		

ตารางที่ 16 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่บิดามารดามีลักษณะความสัมพันธที่แตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์บิดามารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	33.85	5.64	5.25	0.00**
		36.73	5.64		
		35.42	6.14		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ	10. ด้านเพศ	33.79	5.16	0.49	0.61
		34.30	7.23		
		34.57	6.83		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ	11. ด้านศีลธรรม	41.02	5.25	1.89	0.15
		41.67	5.73		
		40.75	5.06		
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน ทะเลาะกันบ้าง - ประจำ	12. ด้านอุดมคติ	22.77	3.11	0.22	0.80
		22.57	3.39		
		22.76	3.02		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่บิดามารดามีลักษณะความสัมพันธที่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านสุขภาพจิต ด้านครอบครัว และด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับบิดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับบิดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value	
บิดาเสียชีวิต	1. ด้านสภาวะอารมณ์	36.81	8.37	5.75	0.00**	
		สนิทสนมดี	42.22			7.34
		สนิทสนมพอสมควร	41.12			7.60
		ไม่สนิทกัน	38.71			7.67
		ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	39.20			9.81
บิดาเสียชีวิต	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	30.54	5.81	2.59	0.04*	
		สนิทสนมดี	32.74			5.88
		สนิทสนมพอสมควร	33.07			5.78
		ไม่สนิทกัน	31.00			5.40
		ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	31.87			8.99
บิดาเสียชีวิต	3. ด้านสุขภาพจิต	45.46	7.09	4.81	0.00**	
		สนิทสนมดี	49.32			7.09
		สนิทสนมพอสมควร	49.08			7.31
		ไม่สนิทกัน	46.21			6.93
		ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	46.53			7.47
บิดาเสียชีวิต	4. ด้านสังคม	35.53	4.03	2.40	0.04*	
		สนิทสนมดี	36.67			5.44
		สนิทสนมพอสมควร	35.95			5.51
		ไม่สนิทกัน	34.49			4.66
		ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	35.40			5.16
บิดาเสียชีวิต	5. ด้านครอบครัว	74.94	12.97	21.58	0.00**	
		สนิทสนมดี	82.28			10.23
		สนิทสนมพอสมควร	79.72			9.67
		ไม่สนิทกัน	72.80			10.74
		ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	68.37			10.07

ตารางที่ 17 (ต่อ)แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับบิดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับบิดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บิดาเสียชีวิต	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.62	5.81	3.95	0.00**
สนิทสนมดี		46.63	5.52		
สนิทสนมพอสมควร		47.15	5.28		
ไม่สนิทกัน		44.23	6.32		
ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		45.33	6.77		
บิดาเสียชีวิต	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.87	4.73	2.32	0.06
สนิทสนมดี		42.02	4.74		
สนิทสนมพอสมควร		42.28	4.61		
ไม่สนิทกัน		40.57	4.72		
ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		40.50	5.73		
บิดาเสียชีวิต	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.84	7.82	2.12	0.08
สนิทสนมดี		55.86	6.73		
สนิทสนมพอสมควร		56.34	6.50		
ไม่สนิทกัน		53.72	7.52		
ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		54.53	7.10		
บิดาเสียชีวิต	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	33.47	5.71	4.88	0.00**
สนิทสนมดี		36.76	5.56		
สนิทสนมพอสมควร		35.75	5.89		
ไม่สนิทกัน		33.98	6.39		
ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		34.20	7.69		
บิดาเสียชีวิต	10. ด้านเพศ	33.27	5.09	0.49	0.74
สนิทสนมดี		34.38	6.52		
สนิทสนมพอสมควร		34.29	7.57		
ไม่สนิทกัน		35.05	6.80		
ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		35.22	5.98		

ตารางที่ 17 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับบิดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับบิดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บิดาเสียชีวิต	11. ด้านศีลธรรม	40.72	5.42	1.43	0.22
	สนิทสนมดี	41.54	5.38		
	สนิทสนมพอสมควร	41.03	5.04		
	ไม่สนิทกัน	39.80	4.85		
	ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	41.03	7.28		
บิดาเสียชีวิต	12. ด้านอุดมคติ	22.72	33.33	0.44	0.78
	สนิทสนมดี	22.80	3.52		
	สนิทสนมพอสมควร	22.64	2.82		
	ไม่สนิทกัน	22.32	2.57		
	ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ	23.10	3.48		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับบิดาแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ และ ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับมารดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
มารดาเสียชีวิต	1. ด้านสภาวะอารมณ์	39.08	5.28	10.68	0.00**
	สนิทสนมดี	42.16	7.51		
	สนิทสนมพอสมควร	39.23	7.31		
	ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่	36.52	9.80		
	และขัดแย้งประจำ				

ตารางที่ 18 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับมารดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
มารดาเสียชีวิต	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	33.15	4.76	8.42	0.00**
สนิทสนมดี		33.17	6.06		
สนิทสนมพอสมควร		31.82	5.30		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		28.65	6.82		
มารดาเสียชีวิต	3. ด้านสุขภาพจิต	46.87	7.06	7.91	0.00**
สนิทสนมดี		49.51	7.10		
สนิทสนมพอสมควร		47.01	6.78		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		45.19	8.65		
มารดาเสียชีวิต	4. ด้านสังคม	34.00	5.05	2.87	0.03*
สนิทสนมดี		36.40	5.34		
สนิทสนมพอสมควร		35.69	4.95		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		34.36	6.20		
มารดาเสียชีวิต	5. ด้านครอบครัว	74.15	10.53	24.02	0.00**
สนิทสนมดี		81.35	9.93		
สนิทสนมพอสมควร		76.73	10.82		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		68.62	12.17		
มารดาเสียชีวิต	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	44.69	4.64	1.59	.019
สนิทสนมดี		46.78	5.30		
สนิทสนมพอสมควร		45.79	6.28		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		46.09	6.74		

ตารางที่ 18 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับมารดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
มารดาเสียชีวิต	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	40.00	4.74	1.95	0.12
สนิทสนมดี		42.13	4.84		
สนิทสนมพอสมควร		41.25	4.51		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่		42.17	4.75		
และขัดแย้งประจำ					
มารดาเสียชีวิต	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	53.46	6.34	5.11	0.00**
สนิทสนมดี		56.49	6.72		
สนิทสนมพอสมควร		54.67	6.8		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่		53.28	7.23		
และขัดแย้งประจำ					
มารดาเสียชีวิต	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	34.61	5.12	9.31	0.00**
สนิทสนมดี		36.67	5.76		
สนิทสนมพอสมควร		34.05	5.96		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่		33.57	6.61		
และขัดแย้งประจำ					
มารดาเสียชีวิต	10. ด้านเพศ	34.23	5.00	0.51	0.67
สนิทสนมดี		34.16	6.94		
สนิทสนมพอสมควร		34.90	7.09		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่		34.98	5.93		
และขัดแย้งประจำ					
มารดาเสียชีวิต	11. ด้านศีลธรรม	40.77	5.51	3.65	0.01*
สนิทสนมดี		41.54	5.24		
สนิทสนมพอสมควร		40.46	5.01		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่		39.09	6.42		
และขัดแย้งประจำ					

ตารางที่ 18 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับมารดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับมารดา	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
มารดาเสียชีวิต	12. ด้านอุดมคติ	22.54	2.85	0.35	0.79
สนิทสนมดี		22.79	3.28		
สนิทสนมพอสมควร		22.49	2.64		
ไม่สนิทกัน / ไม่เอาใจใส่ และขัดแย้งประจำ		22.59	3.70		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับมารดาแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย และด้านศีลธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับพี่น้องแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับพี่น้อง	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มีพี่น้อง	1. ด้านสภาวะอารมณ์	45.32	8.20	8.41	0.00**
สนิทสนมดี		41.85	7.51		
สนิทสนมพอสมควร		40.70	7.48		
ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ		37.17	7.80		
ไม่มีพี่น้อง	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	33.34	6.13	7.28	0.00**
สนิทสนมดี		33.15	5.91		
สนิทสนมพอสมควร		32.97	5.43		
ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ		29.65	6.78		

ตารางที่ 19 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับพี่น้องแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับพี่น้อง	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่มีพี่น้อง	3. ด้านสุขภาพจิต	49.60	7.22	6.91	0.00**
	สนิทสนมดี	49.15	7.40		
	สนิทสนมพอสมควร	48.56	6.72		
	ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	45.18	7.33		
ไม่มีพี่น้อง	4. ด้านสังคม	36.27	4.91	0.66	0.58
	สนิทสนมดี	36.09	5.56		
	สนิทสนมพอสมควร	36.15	4.93		
	ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	35.25	4.98		
ไม่มีพี่น้อง	5. ด้านครอบครัว	79.00	11.36	9.01	0.00**
	สนิทสนมดี	80.99	10.76		
	สนิทสนมพอสมควร	79.10	10.16		
	ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	73.69	11.01		
ไม่มีพี่น้อง	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	47.01	5.52	0.46	0.71
	สนิทสนมดี	46.40	5.51		
	สนิทสนมพอสมควร	46.34	5.59		
	ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	46.08	6.50		
ไม่มีพี่น้อง	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.57	5.18	4.26	0.01*
	สนิทสนมดี	42.29	4.69		
	สนิทสนมพอสมควร	42.21	4.46		
	ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	40.19	4.82		

ตารางที่ 19 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับพี่น้องแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับพี่น้อง	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value	
ไม่มีพี่น้อง	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.97	7.02	2.75	0.04*	
		สนิทสนมดี	56.36			6.78
		สนิทสนมพอสมควร	55.63			6.56
		ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	53.82			7.19
ไม่มีพี่น้อง	9. ด้านภาพลักษณ์ ทางร่างกาย	36.44	6.16	5.97	0.00**	
		สนิทสนมดี	36.70			5.67
		สนิทสนมพอสมควร	34.90			6.03
		ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	33.99			6.06
ไม่มีพี่น้อง	10. ด้านเพศ	35.23	6.69	0.60	0.61	
		สนิทสนมดี	34.24			6.62
		สนิทสนมพอสมควร	34.13			7.05
		ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	34.51			7.46
ไม่มีพี่น้อง	11. ด้านศีลธรรม	40.73	5.69	3.84	0.01*	
		สนิทสนมดี	41.54			5.40
		สนิทสนมพอสมควร	41.43			4.60
		ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	39.32			5.82
ไม่มีพี่น้อง	12. ด้านอุดมคติ	22.80	3.12	0.67	0.57	
		สนิทสนมดี	22.88			3.02
		สนิทสนมพอสมควร	22.48			3.18
		ไม่สนิทกัน / ต่างคนต่างอยู่/ ขัดแย้งประจำ	22.49			3.53

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับพี่น้องแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านครอบครัว ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย และด้านศีลธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 อย่าง	1. ด้านสภาวะอารมณ์	40.46	7.55	4.15	0.00**
2 อย่าง		39.13	7.76		
3 อย่าง		40.64	7.79		
4 อย่าง		41.21	7.60		
5 อย่างขึ้นไป		43.32	7.90		
1 อย่าง	2. ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น	32.35	5.84	.016	0.96
2 อย่าง		32.42	6.01		
3 อย่าง		32.61	5.79		
4 อย่าง		32.97	6.18		
5 อย่างขึ้นไป		32.46	6.52		
1 อย่าง	3. ด้านสุขภาพจิต	48.43	6.61	1.04	0.38
2 อย่าง		47.42	7.60		
3 อย่าง		48.63	7.87		
4 อย่าง		48.43	6.32		
5 อย่างขึ้นไป		49.17	7.89		
1 อย่าง	4. ด้านสังคม	35.71	5.39	1.95	0.10
2 อย่าง		35.33	5.15		
3 อย่าง		36.29	5.20		
4 อย่าง		35.71	5.50		
5 อย่างขึ้นไป		37.08	5.28		

ตารางที่ 20 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
ภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว
แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับ สมาชิกในครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 อย่าง	5. ด้านครอบครัว	77.79	10.25	1.68	0.15
2 อย่าง		78.27	10.92		
3 อย่าง		80.03	11.67		
4 อย่าง		79.51	11.31		
5 อย่างขึ้นไป		80.79	10.86		
1 อย่าง	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.34	5.53	7.03	0.00**
2 อย่าง		45.26	5.85		
3 อย่าง		46.64	5.56		
4 อย่าง		48.28	5.59		
5 อย่างขึ้นไป		47.85	5.25		
1 อย่าง	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.23	4.49	6.53	0.00**
2 อย่าง		40.87	5.06		
3 อย่าง		41.49	4.94		
4 อย่าง		43.16	4.26		
5 อย่างขึ้นไป		43.28	4.47		
1 อย่าง	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	54.57	6.18	6.63	0.00**
2 อย่าง		54.29	6.75		
3 อย่าง		55.57	6.62		
4 อย่าง		57.42	7.10		
5 อย่างขึ้นไป		57.74	6.95		
1 อย่าง	9. ด้านภาพลักษณ์ ทางร่างกาย	35.97	5.59	2.45	0.04*
2 อย่าง		34.77	6.03		
3 อย่าง		34.92	6.41		
4 อย่าง		36.66	4.91		
5 อย่างขึ้นไป		36.64	6.66		

ตารางที่ 20 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 อย่าง	10. ด้านเพศ	34.36	7.11	1.04	0.39
2 อย่าง		34.71	6.91		
3 อย่าง		33.63	6.34		
4 อย่าง		35.58	6.69		
5 อย่างขึ้นไป		33.96	7.04		
1 อย่าง	11. ด้านศีลธรรม	40.23	5.72	2.35	0.05
2 อย่าง		40.67	4.84		
3 อย่าง		41.54	5.19		
4 อย่าง		41.84	4.84		
5 อย่างขึ้นไป		41.79	5.52		
1 อย่าง	12. ด้านอุดมคติ	22.20	3.20	1.83	0.12
2 อย่าง		22.84	3.04		
3 อย่าง		23.15	2.67		
4 อย่าง		22.53	3.82		
5 อย่างขึ้นไป		22.96	3.06		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่ทำเลย	1. ด้านสภาวะอารมณ์	37.91	7.94	4.52	0.00**
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		40.18	7.73		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		41.81	8.15		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		42.19	7.31		
ไม่ทำเลย	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	30.15	6.36	3.12	0.02*
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		32.09	5.80		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		33.33	6.25		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		33.02	5.99		
ไม่ทำเลย	3. ด้านสุขภาพจิต	46.35	6.94	4.70	0.00**
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		47.62	6.54		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		49.23	8.36		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		49.88	7.26		
ไม่ทำเลย	4. ด้านสังคม	35.97	5.80	0.17	0.91
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		35.88	5.12		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		36.28	5.37		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		36.07	5.56		
ไม่ทำเลย	5. ด้านครอบครัว	74.50	11.42	5.76	0.00**
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		78.05	10.96		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		79.50	11.25		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		81.60	10.00		

ตารางที่ 21 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัดกรุงเทพมหานคร

เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่ทำเลย	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.15	5.38	0.65	0.58
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		46.58	5.51		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		46.40	6.12		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		46.52	5.61		
ไม่ทำเลย	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	40.88	5.00	1.48	0.22
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		41.91	4.64		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		41.42	5.25		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		42.38	4.46		
ไม่ทำเลย	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	54.94	6.47	0.30	0.82
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		55.85	6.97		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		55.46	6.61		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		55.96	6.93		
ไม่ทำเลย	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	34.44	6.31	1.00	0.39
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		35.59	5.68		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		35.81	5.71		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		36.26	6.60		
ไม่ทำเลย	10. ด้านเพศ	36.20	5.67	1.23	0.30
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		34.51	6.21		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		33.73	7.54		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		34.41	7.51		
ไม่ทำเลย	11. ด้านศีลธรรม	40.12	5.71	1.22	0.30
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		40.77	4.91		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		41.37	5.28		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		41.56	5.87		

ตารางที่ 21 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
ไม่ทำเลย	12. ด้านอุดมคติ	22.12	2.76	.087	0.45
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง		22.56	2.85		
สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง		22.87	3.09		
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์		22.70	3.15		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 21 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต และด้านครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
พึงพอใจมาก	1. ด้านสภาวะอารมณ์	42.01	7.52	11.35	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		40.59	7.91		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		35.63	6.80		
พึงพอใจมาก	2. ด้านการควบคุมความ	33.23	5.75	8.37	0.00**
พึงพอใจปานกลาง	หุนหันพลันแล่น	32.22	6.08		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		29.03	6.02		

ตารางที่ 22 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
พึงพอใจมาก	3. ด้านสุขภาพจิต	48.84	7.10	4.26	0.01*
พึงพอใจปานกลาง		48.65	7.27		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		45.08	7.93		
พึงพอใจมาก	4. ด้านสังคม	36.64	5.12	5.76	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		35.71	5.42		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		33.68	5.58		
พึงพอใจมาก	5. ด้านครอบครัว	83.09	10.54	43.31	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		76.36	10.20		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		69.88	11.14		
พึงพอใจมาก	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	47.61	5.56	14.54	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		45.68	5.52		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		43.23	5.64		
พึงพอใจมาก	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	42.18	4.71	3.93	0.02*
พึงพอใจปานกลาง		41.82	4.78		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		39.80	4.57		
พึงพอใจมาก	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	56.85	6.84	12.61	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		55.21	6.60		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		51.20	5.56		
พึงพอใจมาก	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	36.36	6.07	7.84	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		35.60	5.76		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		32.20	5.96		
พึงพอใจมาก	10. ด้านเพศ	33.18	6.92	8.45	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		35.50	6.82		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		35.34	5.19		

ตารางที่ 22 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
พึงพอใจมาก	11. ด้านศีลธรรม	41.98	5.14	12.16	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		40.60	5.33		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		37.80	4.97		
พึงพอใจมาก	12. ด้านอุดมคติ	23.00	3.20	2.48	0.08
พึงพอใจปานกลาง		22.44	3.16		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		22.31	2.56		
พึงพอใจมาก	13. โดยรวม	468.97	34.04	27.45	0.00**
พึงพอใจปานกลาง		452.14	42.34		
พึงพอใจน้อย / ไม่พอใจเลย		417.54	42.72		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 22 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิตด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรมและโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

การอบรมเลี้ยงดู	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
แบบประชาธิปไตย	1. ด้านสภาวะอารมณ์	42.81	6.99	14.58	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		37.39	8.31		
แบบรักตามใจ		40.50	6.69		
แบบใช้อำนาจควบคุม		39.41	8.27		
แบบประชาธิปไตย	2. ด้านการควบคุมความ	33.54	5.80	8.46	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย	ทุนหันพลันแล่น	30.41	6.42		
แบบรักตามใจ		30.34	5.53		
แบบใช้อำนาจควบคุม		32.12	5.93		
แบบประชาธิปไตย	3. ด้านสุขภาพจิต	50.07	7.19	12.80	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		45.01	6.93		
แบบรักตามใจ		47.00	6.30		
แบบใช้อำนาจควบคุม		47.48	7.04		
แบบประชาธิปไตย	4. ด้านสังคม	37.03	5.01	10.55	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		33.68	5.10		
แบบรักตามใจ		34.58	4.93		
แบบใช้อำนาจควบคุม		35.67	5.65		
แบบประชาธิปไตย	5. ด้านครอบครัว	82.17	9.42	22.21	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		72.41	11.81		
แบบรักตามใจ		76.71	9.13		
แบบใช้อำนาจควบคุม		77.43	11.54		
แบบประชาธิปไตย	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	47.36	5.44	11.34	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		43.79	5.56		
แบบรักตามใจ		44.13	5.27		
แบบใช้อำนาจควบคุม		46.60	5.70		

ตารางที่ 23 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

การอบรมเลี้ยงดู	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
แบบประชาธิปไตย	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	42.68	4.54	7.334	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		40.38	4.48		
แบบรักตามใจ		40.50	4.25		
แบบใช้อำนาจควบคุม		41.43	5.13		
แบบประชาธิปไตย	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	56.78	6.45	8.59	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		53.07	7.30		
แบบรักตามใจ		53.18	6.37		
แบบใช้อำนาจควบคุม		55.74	6.96		
แบบประชาธิปไตย	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	37.05	5.51	12.31	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		33.15	6.22		
แบบรักตามใจ		35.55	5.29		
แบบใช้อำนาจควบคุม		34.70	6.28		
แบบประชาธิปไตย	10. ด้านเพศ	34.28	6.93	6.13	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		34.93	6.72		
แบบรักตามใจ		38.55	5.80		
แบบใช้อำนาจควบคุม		33.40	6.74		
แบบประชาธิปไตย	11. ด้านศีลธรรม	41.54	5.13	9.10	0.00**
แบบปล่อยปละละเลย		39.30	5.14		
แบบรักตามใจ		38.13	6.34		
แบบใช้อำนาจควบคุม		41.81	5.10		
แบบประชาธิปไตย	12. ด้านอุดมคติ	22.92	3.26	1.85	0.14
แบบปล่อยปละละเลย		22.43	3.30		
แบบรักตามใจ		21.76	3.09		
แบบใช้อำนาจควบคุม		22.63	2.85		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 23 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ และด้านศีลธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ส่วนที่3 ปัจจัยด้านเพื่อน

ตารางที่ 24 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนเพื่อนสนิทต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนเพื่อนสนิท	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 - 3 คน	1. ด้านสภาวะอารมณ์	39.86	8.67	2.16	0.09
4 - 5 คน		40.54	7.26		
6 - 9 คน		41.61	7.68		
10 คนขึ้นไป		42.13	7.76		
1 - 3 คน	2. ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น	32.66	6.16	1.96	0.12
4 - 5 คน		32.07	5.96		
6 - 9 คน		33.56	5.78		
10 คนขึ้นไป		31.88	6.13		
1 - 3 คน	3. ด้านสุขภาพจิต	48.27	7.51	0.65	0.58
4 - 5 คน		45.15	6.77		
6 - 9 คน		49.24	7.59		
10 คนขึ้นไป		48.82	7.85		
1 - 3 คน	4. ด้านสังคม	34.98	5.74	3.51	0.01*
4 - 5 คน		36.21	4.91		
6 - 9 คน		36.61	5.49		
10 คนขึ้นไป		37.01	5.16		

ตารางที่ 24 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนเพื่อนสนิทต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนเพื่อนสนิท	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1-3 คน	5. ด้านครอบครัว	79.11	10.39	0.17	0.92
4-5 คน		79.44	10.74		
6-9 คน		79.82	11.96		
10 คนขึ้นไป		78.84	11.34		
1-3 คน	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	46.04	5.87	0.73	0.53
4-5 คน		46.94	5.40		
6-9 คน		46.69	5.59		
10 คนขึ้นไป		46.64	5.36		
1-3 คน	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.46	5.24	0.71	0.54
4-5 คน		42.2	4.39		
6-9 คน		41.75	4.74		
10 คนขึ้นไป		41.93	4.69		
1-3 คน	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	54.41	6.86	2.79	0.04*
4-5 คน		56.13	6.93		
6-9 คน		56.74	7.03		
10 คนขึ้นไป		55.79	6.39		
1-3 คน	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	34.98	6.55	2.48	0.06
4-5 คน		35.47	5.81		
6-9 คน		35.89	5.80		
10 คนขึ้นไป		36.98	5.49		
1-3 คน	10. ด้านเพศ	34.57	6.39	2.82	0.04*
4-5 คน		33.90	7.30		
6-9 คน		33.33	6.60		
10 คนขึ้นไป		35.81	6.85		

ตารางที่ 24 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนเพื่อนสนิทต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนเพื่อนสนิท	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 - 3 คน	11. ด้านศีลธรรม	41.02	5.63	3.02	0.03*
4 - 5 คน		41.07	4.98		
6 - 9 คน		42.31	5.06		
10 คนขึ้นไป		40.20	5.71		
1 - 3 คน	12. ด้านอุดมคติ	22.41	3.42	2.64	0.04
4 - 5 คน		23.01	3.10		
6 - 9 คน		23.16	2.52		
10 คนขึ้นไป		22.25	3.26		
1 - 3 คน	13. โดยรวม	452.79	47.34	1.45	0.23
4 - 5 คน		458.24	41.96		
6 - 9 คน		464.23	47.55		
10 คนขึ้นไป		460.23	42.39		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 24 พบว่ากลุ่มนักเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนเพื่อนสนิทต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานครต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตน ด้านสังคม ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านเพศ และด้านศีลธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	1. ด้านสภาวะอารมณ์	41.56	7.73	1.58	0.21
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		40.59	7.76		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		38.44	9.62		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	2. ด้านการควบคุมความ	33.08	6.67	2.04	0.13
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง	หุนหันพลันแล่น	32.14	5.46		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		30.89	7.32		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	3. ด้านสุขภาพจิต	49.16	7.42	1.93	0.15
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		48.11	7.21		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		46.22	4.89		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	4. ด้านสังคม	36.60	5.55	3.44	.033*
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		35.65	5.15		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		33.33	3.84		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	5. ด้านครอบครัว	79.48	11.68	0.63	0.53
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		78.98	10.39		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		75.55	13.23		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	46.93	5.70	2.42	0.09
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		46.15	5.60		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		43.67	6.30		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	42.21	4.89	1.17	0.31
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		41.60	4.63		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		41.78	6.02		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	56.43	6.72	2.23	0.11
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		55.24	6.91		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		54.89	4.67		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	9. ด้านภาพลักษณ์	35.85	5.93	0.08	0.92
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง	ทางร่างกาย	35.66	6.05		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		36.11	4.57		

ตารางที่ 25 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์กับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	10. ด้านเพศ	33.97	6.17	8.32	0.00**
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		34.48	7.19		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		43.33	6.87		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	11. ด้านศีลธรรม	41.79	5.55	3.50	0.03*
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		40.65	5.12		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		39.78	6.18		
สนิทดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน	12. ด้านอุดมคติ	23.23	3.01	6.54	0.00**
สนิทพอควร/ทะเลาะกันบ้าง		22.36	3.14		
ทะเลาะกันเป็นประจำ		21.22	4.46		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 25 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสังคม ด้านเพศ ด้านศีลธรรม และด้านอุดมคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

การแสดงบทบาทกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บทบาทผู้นำ	1. ด้านสภาวะอารมณ์	43.31	8.22	3.32	0.04*
บทบาทผู้ตาม		39.67	7.63		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		40.85	7.73		
บทบาทผู้นำ	2. ด้านการควบคุมความ	32.11	6.75	0.21	0.81
บทบาทผู้ตาม	หุนหันพลันแล่น	32.24	5.00		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		32.58	6.06		

ตารางที่ 26 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

การแสดงบทบาทกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บทบาทผู้นำ	3. ด้านสุขภาพจิต	50.26	8.11	1.89	0.15
บทบาทผู้ตาม		47.79	6.92		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		48.41	7.20		
บทบาทผู้นำ	4. ด้านสังคม	36.98	4.85	1.24	0.29
บทบาทผู้ตาม		35.42	4.41		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		35.99	5.48		
บทบาทผู้นำ	5. ด้านครอบครัว	79.55	9.96	0.34	0.71
บทบาทผู้ตาม		78.03	9.89		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		79.22	11.17		
บทบาทผู้นำ	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	47.13	6.51	6.22	0.00**
บทบาทผู้ตาม		43.98	5.47		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		46.66	5.52		
บทบาทผู้นำ	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	42.92	4.99	6.11	0.00*
บทบาทผู้ตาม		39.96	5.41		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		41.98	4.60		
บทบาทผู้นำ	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	57.59	8.79	6.81	0.00*
บทบาทผู้ตาม		52.98	7.09		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		55.86	6.47		
บทบาทผู้นำ	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	37.00	6.79	1.35	0.26
บทบาทผู้ตาม		35.37	6.39		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		35.66	5.83		
บทบาทผู้นำ	10. ด้านเพศ	37.59	7.10	7.97	0.00**
บทบาทผู้ตาม		35.51	7.42		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		33.91	6.67		
บทบาทผู้นำ	11. ด้านศีลธรรม	39.74	6.90	3.07	0.04*
บทบาทผู้ตาม		40.21	5.31		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		41.34	5.09		

ตารางที่ 26 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

การแสดงบทบาทกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
บทบาทผู้นำ	12. ด้านอุดมคติ	22.07	4.27	2.48	0.08
บทบาทผู้ตาม		22.12	3.46		
บทบาทผู้นำและผู้ตาม		22.84	2.95		

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 26 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีการแสดงบทบาทกับเพื่อนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านเพศ และด้านศีลธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ตารางที่ 27 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 อย่าง	1. ด้านสภาวะอารมณ์	39.95	7.22	2.91	0.03*
2 อย่าง		40.27	8.15		
3 อย่าง		40.52	7.33		
4 อย่างขึ้นไป		42.24	8.03		
1 อย่าง	2. ด้านการควบคุมความ	32.70	5.34	0.15	0.93
2 อย่าง	หุนหันพลันแล่น	32.67	6.14		
3 อย่าง		32.26	6.17		
4 อย่างขึ้นไป		32.46	6.19		
1 อย่าง	3. ด้านสุขภาพจิต	48.01	6.15	1.05	0.37
2 อย่าง		47.84	7.37		
3 อย่าง		48.72	7.04		
4 อย่างขึ้นไป		49.11	7.84		

ตารางที่ 27 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนกิจกรรมที่ ทำร่วมกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 อย่าง	4. ด้านสังคม	35.48	5.18	3.03	0.03*
2 อย่าง		35.15	5.39		
3 อย่าง		36.19	5.28		
4 อย่างขึ้นไป		36.78	5.31		
1 อย่าง	5. ด้านครอบครัว	77.43	9.62	1.33	0.26
2 อย่าง		79.20	11.96		
3 อย่าง		78.90	10.56		
4 อย่างขึ้นไป		80.08	11.02		
1 อย่าง	6. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ	45.08	5.59	3.96	0.01*
2 อย่าง		46.01	5.39		
3 อย่าง		46.52	5.90		
4 อย่างขึ้นไป		47.34	5.60		
1 อย่าง	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	40.70	4.76	6.77	0.00**
2 อย่าง		41.51	4.75		
3 อย่าง		41.41	4.46		
4 อย่างขึ้นไป		43.01	4.78		
1 อย่าง	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	54.26	6.20	7.52	0.00**
2 อย่าง		54.82	6.22		
3 อย่าง		55.15	6.89		
4 อย่างขึ้นไป		57.51	7.18		
1 อย่าง	9. ด้านภาพลักษณ์ ทางร่างกาย	35.36	5.88	0.67	0.58
2 อย่าง		35.80	5.74		
3 อย่าง		35.38	5.63		
4 อย่างขึ้นไป		36.18	6.44		

ตารางที่ 27 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

จำนวนกิจกรรมที่ ทำร่วมกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
1 อย่าง	10. ด้านเพศ	34.25	6.71	4.00	0.01*
2 อย่าง		32.81	6.88		
3 อย่าง		34.75	6.43		
4 อย่างขึ้นไป		35.34	7.07		
1 อย่าง	11. ด้านศีลธรรม	40.15	5.43	2.53	0.06
2 อย่าง		40.60	5.00		
3 อย่าง		41.83	5.08		
4 อย่างขึ้นไป		41.34	5.58		
1 อย่าง	12. ด้านอุดมคติ	22.60	2.80	0.17	0.91
2 อย่าง		22.58	3.40		
3 อย่าง		22.75	2.91		
4 อย่างขึ้นไป		22.79	3.31		

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตารางที่ 27 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านสังคม ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1. ด้านสภาวะอารมณ์	40.73	7.35	0.74	0.47
3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		40.44	8.36		
> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		41.35	7.77		
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	2. ด้านการควบคุมความ หุนหันพลันแล่น	32.83	5.52	0.46	0.63
3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		32.58	6.21		
> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		32.27	6.22		
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	3. ด้านสุขภาพจิต	48.01	6.34	0.62	0.53
3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		48.58	7.88		
> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		48.80	7.48		
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	4. ด้านสังคม	35.47	5.11	1.28	0.28
3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		36.15	5.00		
> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		36.29	5.60		
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	5. ด้านครอบครัว	80.23	10.52	1.29	0.27
3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		79.11	11.83		
> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		78.50	10.70		
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	6. ด้านทัศนคติ เกี่ยวกับอาชีพ	46.02	5.62	2.48	0.08
3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		45.85	6.24		
> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		46.98	5.36		
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	7. ด้านความมั่นใจในตนเอง	41.36	4.94	2.19	0.11
3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		41.64	5.15		
> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์		42.28	4.42		

ตารางที่ 28 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้าน ระหว่างกลุ่มนักเรียนใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนแตกต่างกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	ภาพลักษณ์แห่งตน	Mean	SD.	F	P-value	
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	8. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	55.57	6.83	0.40	0.67	
		3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	55.42			6.78
		> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	56.00			6.89
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	9. ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย	35.85	5.15	0.05	0.95	
		3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	35.62			6.19
		> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	35.76			6.35
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	10. ด้านเพศ	34.43	6.81	0.01	0.99	
		3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	34.32			7.19
		> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	34.43			6.76
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	11. ด้านศีลธรรม	41.21	5.14	1.37	0.25	
		3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	40.44			4.80
		> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	41.33			5.65
<=2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	12. ด้านอุดมคติ	22.59	3.45	0.14	0.87	
		3-5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	22.73			2.88
		> 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์	22.75			3.11

* P < 0.05 , ** P < 0.01

จากตารางที่ 28 พบว่ากลุ่มนักเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์แห่งตนด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม ด้านอุดมคติ และโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

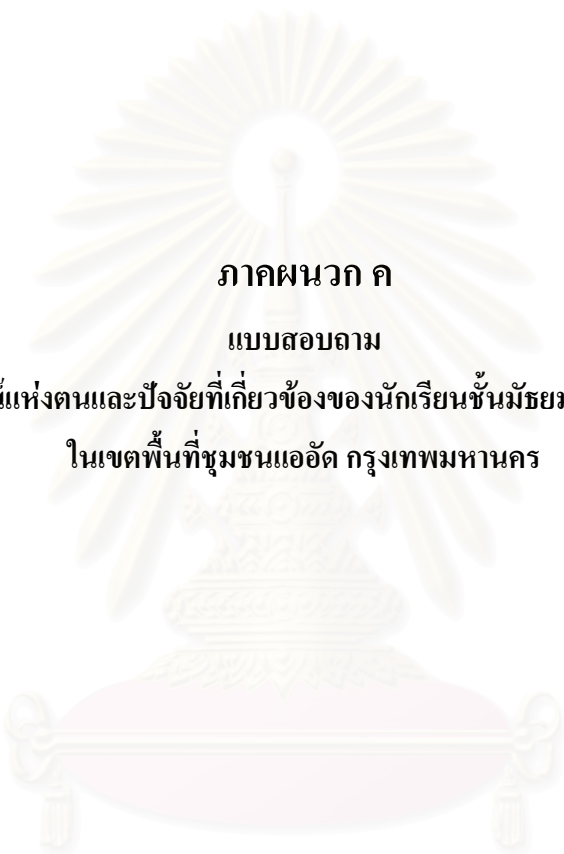
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายแพทย์สุจิต สุวรรณชีพ ที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต
2. อาจารย์กาญจนา ภู่วรรณ อาจารย์ 3 ระดับ 8 (หัวหน้าฝ่ายแนะแนวโรงเรียนวัดสังเวช)
3. คุณวนิดา ชนินทุทวงศ์ นักจิตวิทยา 8 สำนักพัฒนากรมสุขภาพจิต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม
ภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ 1) ชาย
 2) หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุ ปี เดือน
3. ท่านมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน (รวมตัวท่านด้วย) ทั้งหมด คน
 และท่านเป็นลูกคนที่
4. ภูมิลำเนาเดิมที่ท่านเติบโตมา (โปรดระบุจังหวัด)
5. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่กับใคร
 1) อาศัยอยู่กับพ่อและ/หรือแม่
 2) อาศัยอยู่กับญาติหรือคนรู้จัก
 3) เช่าบ้านหรือหอพักอยู่อาศัยเอง
6. ขณะนี้ท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น
 1) ม. 1
 2) ม. 2
 3) ม. 3
7. ผลการเรียนของท่านในเทอมต้นของปีการศึกษานี้ ท่านได้เกรดเฉลี่ยเท่ากับ
8. ท่านรู้สึกพึงพอใจในผลการเรียนของท่านหรือไม่
 พึงพอใจ
 ไม่พึงพอใจ
 เฉยๆ
9. ท่านเคยสอบตกหรือซ้ำชั้นหรือไม่
 1) เคย
 2) ไม่เคย
10. สุขภาพร่างกายโดยทั่วไปของท่าน
 1) แข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วย ไม่มีโรคประจำตัว
 2) เจ็บป่วยเล็กน้อยอยู่เสมอ (เช่น ปวดหัว ตัวร้อน ท้องเสีย)
 แต่ไม่มีโรครุนแรงหรือเรื้อรัง
 3) มีโรคประจำตัว หรือ เจ็บป่วยเรื้อรัง (ต้องรับประทานยาสม่ำเสมอ
 หรือพบแพทย์เป็นประจำ) โปรดระบุโรคหรืออาการ.....

11. เมื่อมีเวลาว่าง ท่านใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรมอะไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) กีฬา
- 2) ดนตรี
- 3) ศิลปะ
- 4) อ่านหนังสือ
- 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
12. (จากข้อ 11) ในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านใช้เวลาในการทำกิจกรรมดังกล่าวบ่อยแค่ไหน
- 1) ไม่ทำเลย
- 2) สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง
- 3) สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง
- 4) มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป
13. ท่านรู้สึกว่าคุณมีความสามารถพิเศษด้านใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) กีฬา
- 2) ดนตรี
- 3) ศิลปะ
- 4) การเรียน
- 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
- 6) ไม่มีความสามารถใดเป็นพิเศษ
14. ปัจจุบันบิดาของท่านประกอบอาชีพ
- 1) รับจ้าง
- 2) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
- 3) ค้าขาย / ทำธุรกิจ
- 4) เกษตรกรรม
- 5) ไม่ประกอบอาชีพ
- 6) อื่นๆ โปรดระบุ
15. ปัจจุบันมารดาของท่านประกอบอาชีพ
- 1) รับจ้าง
- 2) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
- 3) ค้าขาย / ทำธุรกิจ
- 4) เกษตรกรรม
- 5) ไม่ประกอบอาชีพ
- 6) อื่นๆ โปรดระบุ

16. รายได้ต่อเดือนของบิดา

- 1) ไม่มีรายได้
- 2) ต่ำกว่า 1,000 บาท
- 3) 1,000 – 5,000 บาท
- 4) 5,001 – 8,000 บาท
- 5) 8,001 – 10,000 บาท
- 6) 10,000 บาทขึ้นไป
- 7) มีรายได้ไม่แน่นอน

17. รายได้ต่อเดือนของมารดา

- 1) ไม่มีรายได้
- 2) ต่ำกว่า 1,000 บาท
- 3) 1,000 – 5,000 บาท
- 4) 5,001 – 8,000 บาท
- 5) 8,001 – 10,000 บาท
- 6) 10,000 บาทขึ้นไป
- 7) มีรายได้ไม่แน่นอน

18. ความเป็นอยู่ของท่านในปัจจุบัน ท่านอาศัยอยู่กับใคร

- 1) อยู่กับพ่อแม่
- 2) อยู่กับพ่อแม่และญาติ
- 3) อยู่กับพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว (อาจมีญาติหรือไม่มีก็ได้)
- 4) อยู่กับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง (อาจมีญาติหรือไม่มีก็ได้)
- 5) อยู่กับญาติ

19. สถานภาพสมรสของบิดามารดา

- 1) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
- 2) บิดามารดาแยกกันอยู่ ด้วยเหตุผลบางอย่าง แต่ไม่ได้หย่าร้าง
- 3) บิดามารดาหย่าร้าง แต่ไม่ได้แต่งงานใหม่
- 4) บิดามารดาหย่าร้างและฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแต่งงานใหม่
- 5) บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
- 6) บิดาและมารดาถึงแก่กรรมทั้งคู่

20. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาของท่านเป็นอย่างไร

- 1) เข้ากันได้ดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน
- 2) ทะเลาะกันบ้างเป็นบางครั้ง
- 3) ทะเลาะกันเป็นประจำ

21. ความสัมพันธ์ของท่านกับบิดาเป็นแบบใด

- 1)สนิทสนมดี พุดคุยปรึกษาได้เสมอ
- 2)สนิทสนมพอสมควร พุดคุยกันได้
- 3)ไม่สนิทกัน แต่ไม่ถึงกับไม่เอาใจใส่
- 4)ไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจกัน
- 5)ขัดแย้งและทะเลาะกันเป็นประจำ

22. ความสัมพันธ์ของท่านกับมารดาเป็นแบบใด

- 1)สนิทสนมดี พุดคุยปรึกษาได้เสมอ
- 2)สนิทสนมพอสมควร พุดคุยกันได้
- 3)ไม่สนิทกัน แต่ไม่ถึงกับไม่เอาใจใส่
- 4)ไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจกัน
- 5)ขัดแย้งและทะเลาะกันเป็นประจำ

23. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านและพี่น้องของท่านเป็นอย่างไร (ถ้าไม่มีพี่น้องไม่ต้องตอบข้อนี้)

- 1)สนิทสนมดี พุดคุยปรึกษากันได้เสมอ
- 2)สนิทสนมพอสมควร พุดคุยกันได้
- 3)ไม่ค่อยสนิทกัน
- 4)ต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกัน
- 5)ขัดแย้งและทะเลาะกันเป็นประจำ

24. เมื่อท่านมีปัญหาท่านขอคำปรึกษาจากใคร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1)คนในครอบครัว (เช่น บิดา มารดา พี่น้อง)
- 2)ญาติที่สนิทกัน
- 3)บุคคลนอกครอบครัว (เช่น เพื่อน หรือ ครู)
- 4)คิดเอง ไม่ขอคำปรึกษาจากใครเลย

25. กิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวของท่านทำร่วมกันมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ออกกำลังกาย
- 2) เล่นกีฬา
- 3) เล่นดนตรี
- 4) รับประทานอาหารร่วมกัน
- 5) ทำงานบ้าน
- 6) กิจกรรมทางศาสนา(เช่นไปวัดในวันสำคัญทางศาสนา)
- 7) ไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยว
- 8) ไปเดินช้อปปิ้ง

อื่นๆ ระบุ _____

26. (จากข้อ 25) ในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมาท่านและสมาชิกในครอบครัวของท่าน
ใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกันบ่อยแค่ไหน

- 1) ไม่ทำเลย
- 2) สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง
- 3) สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง
- 4) มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป

27. การทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวทำให้ท่านรู้สึกพึงพอใจมากน้อยเพียงใด

- 1) มาก
- 2) ปานกลาง
- 3) น้อย
- 4) ไม่เลย

28. ปัจจุบันท่านมีเพื่อนสนิทหรือไม่

- 1) มี (ระบุจำนวน) คน
- 2) ไม่มี

29. เพื่อนสนิทของท่านส่วนใหญ่

- 1) อยู่ในวัยเดียวกัน
- 2) อายุมากกว่า
- 3) อายุน้อยกว่า

30. ท่านคิดว่าเพื่อนของท่านส่วนใหญ่มีลักษณะนิสัยอย่างไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) เรียบร้อย
- 2) สนุกสนานร่าเริง
- 3) ไม่มีนิสัยเกเร
- 4) เกเรบ้างเป็นบางครั้ง
- 5) มีนิสัยเกเรมาก

31. ความสัมพันธ์โดยรวมของท่านกับเพื่อนๆเป็นอย่างไร

- 1) สนิทสนมกันดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน
- 2) สนิทสนมกันพอสมควร ทะเลาะกันเป็นบางครั้ง
- 3) ทะเลาะกับเพื่อนเป็นประจำ

32. เวลาที่ท่านอยู่กับเพื่อนท่านมักจะมีบทบาทเป็น
- 1) ผู้นำ
 - 2) ผู้ตาม
 - 3) ผลัดกันเป็นผู้นำและผู้ตาม
33. ท่านรู้สึกว่าเป็นเพื่อนของท่านชอบท่านหรือไม่
- 1) ชอบ
 - 2) ไม่ชอบ
 - 3) เฉยๆ
34. กิจกรรมที่ท่านทำร่วมกับเพื่อนมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) เล่นกีฬา
 - 2) ออกกำลังกาย
 - 3) เล่นดนตรี
 - 4) จับกลุ่มคุยกัน
 - 5) ไปเดินช้อปปิ้ง
 - 6) ไปเที่ยวตามสถานบันเทิง (เช่น โรงภาพยนตร์ สวนสนุก ที่เที่ยวกลางคืน)
 - 7) ไปเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ (เช่น สวนสาธารณะ ทะเล น้ำตก ภูเขา)
 - 8) อื่นๆ โปรดระบุ
35. (จากข้อ 34) ในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านและเพื่อนของท่านใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันบ่อยแค่ไหน
- 1) ไม่ทำเลย
 - 2) สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง
 - 3) สัปดาห์ละ 3 - 5 ครั้ง
 - 4) มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป
36. การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ทำให้ท่านรู้สึกพึงพอใจมากน้อยเพียงใด
- 1) มาก
 - 2) ปานกลาง
 - 3) น้อย
 - 4) ไม่เลย

ส่วนที่ 2 ภาพลักษณ์แห่งตน

คำชี้แจง

ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดแรกของท่านมากที่สุด เมื่ออ่านข้อความจบ โดย

6 คะแนน จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับตัวฉันมากๆ
5 คะแนน จริง	หมายถึง	ตรงกับตัวฉันมาก
4 คะแนน ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ตรงกับตัวฉันพอใช้
3 คะแนน ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ไม่ค่อยตรงกับตัวฉัน
2 คะแนน ไม่จริง	หมายถึง	ไม่ค่อยตรงกับตัวฉันอย่างมาก
1 คะแนน ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับตัวฉันเลย

ข้อความ	6 จริงที่สุด	5 จริง	4 ค่อนข้าง จริง	3 ค่อนข้าง ไม่จริง	2 ไม่จริง	1 ไม่จริง เลย	สำหรับ เจ้าหน้าที่ ลงรหัส
1. ฉันมีความแค้นเคืองอย่างมาก (-)							☐
2. เมื่ออยู่กับคนอื่น ฉันกลัวว่าจะมีคนล้อเลียนฉัน (-)							☐
3. ส่วนใหญ่ ฉันคิดว่าโลกนี้ตื่นเต้นน่าอยู่							☐
4. ฉันคิดว่า ฉันจะเป็นคนที่พ่อแม่ภูมิใจได้ในอนาคต							☐
5. ฉันจะไม่ทำร้ายใครโดยไม่มีเหตุผล							☐
6. การเปลี่ยนแปลงรูปร่างของฉันเมื่อเร็วๆ นี้ ทำให้ฉันพึงพอใจอยู่บ้าง							☐
7. ฉันจะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น							☐
8. ฉันหงุดหงิดง่าย (-)							☐
9. พ่อแม่ของฉันเข้าข้างคนอื่นเสมอ เช่น พี่น้องของฉัน (-)							☐
10. เพศตรงข้ามเห็นว่าฉันเป็นคนน่าเบื่อ (-)							☐
11. ถ้าฉันถูกแยกจากทุกคนที่ฉันรู้จัก ฉันจะรู้สึก ว่าฉันไม่สามารถทำอะไรได้เลย (-)							☐
12. ฉันรู้สึกเครียดอยู่เป็นประจำ (-)							☐
13. ฉันรู้สึกอยู่เสมอว่าฉันไม่เข้าพวก เมื่อไปเที่ยวหรือ ไปงานเลี้ยง (-)							☐
14. ฉันรู้สึกว่าการทำงานเป็นความรับผิดชอบที่ มากเกินไปสำหรับฉัน (-)							☐
15. ในอนาคตพ่อแม่จะผิดหวังในตัวฉัน (-)							☐

ข้อความ	6 จริงที่สุด	5 จริง	4 ค่อนข้าง จริง	3 ค่อนข้าง ไม่จริง	2 ไม่จริง	1 ไม่จริง เลย	สำหรับ เจ้าหน้าที่ ลงรหัส
16. เป็นเรื่องยากมากสำหรับวัยรุ่นที่จะรู้จักจัดการเรื่องเพศได้อย่างถูกต้อง (-)							☐
17. บางครั้งฉันรู้สึกอยากร้องไห้และ / หรือหัวเราะโดยที่ฉันไม่สามารถควบคุมได้ (-)							☐
18. ฉันจะทุ่มเทเพื่อหาเงินให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (-)							☐
19. ถ้าฉันใส่ใจ ฉันก็สามารถเรียนรู้ได้เกือบทุกอย่าง							☐
20. มีแต่คนโง่เท่านั้นที่ทำงาน (-)							☐
21. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกว่าพ่อเป็นคนที่ไม่มีอะไรดีเลย (-)							☐
22. ฉันรู้สึกสับสนวุ่นวายใจอยู่เสมอ (-)							☐
23. ฉันรู้สึกดียกเว้นคนส่วนใหญ่ที่ฉันรู้จัก (-)							☐
24. การเข้าใจพ่อแม่เป็นสิ่งที่ยากสำหรับฉัน (-)							☐
25. ฉันไม่ชอบทำอะไรเป็นระเบียบและทำความเข้าใจกับสิ่งนั้น (-)							☐
26. ฉันพึ่งพาพ่อแม่ได้เสมอ							☐
27. ในปีที่ผ่านมา ฉันรู้สึกวิตกกังวลมากเกี่ยวกับสุขภาพของฉัน (-)							☐
28. บางครั้งเรื่องสับสนก็สนุกดี							☐
29. ฉันมักจะตำหนิตนเองบ่อยครั้ง แม้ว่าฉันไม่ได้ทำผิด (-)							☐
30. ฉันจะไม่ลดราวาคอก ถ้าฉันรู้สึกว่ามีคนทำไม่ดีกับฉัน (-)							☐
31. ส่วนใหญ่แล้ว ฉันมีความสุข							☐
32. ฉันจะทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้โลกน่าอยู่กว่านี้							☐
33. ฉันสามารถรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ได้ โดยไม่รู้สึกไม่พอใจ							☐
34. โดยทั่วไปงานของฉันก็ดีพอๆกับงานของคนอื่นๆ							☐
35. บางครั้งฉันรู้สึกเหนื่อยตัวเองมาก จนกระทั่งอยากจะหนีไปนั่งร้องไห้คนเดียว (-)							☐
36. ฉันแน่ใจว่าฉันจะภาคภูมิใจกับอาชีพของฉันในอนาคต							☐
37. ฉันรู้สึกสะเทือนใจได้ง่าย (-)							☐

ข้อความ	6 จริงที่สุด	5 จริง	4 ค่อนข้าง จริง	3 ค่อนข้าง ไม่จริง	2 ไม่จริง	1 ไม่จริง เลย	สำหรับ เจ้าหน้าที่ ลงรหัส
38. เมื่อมีเรื่องโศกเศร้าเกิดขึ้นกับเพื่อน ฉันก็รู้สึก เศร้าใจด้วย							☐
39. ฉันจะโทษคนอื่น แม้จะรู้ว่าตนเองเป็นฝ่ายผิด ก็ตาม (-)							☐
40. เมื่อฉันต้องการอะไร ฉันจะนั่งรอและหวังว่าจะได้สิ่งนั้นมา (-)							☐
41. ภาพที่ฉันนึกถึงตนเองในอนาคต เป็นภาพที่ฉันพอใจ							☐
42. ฉันเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน							☐
43. ในสภาวะการณ์ปกติ ฉันรู้สึกผ่อนคลาย							☐
44. ส่วนใหญ่แล้ว ฉันรู้สึกว่างเปล่า (-)							☐
45. ฉันอยากนั่งเล่นและเที่ยวเตร่มากกว่าทำงาน (-)							☐
46. ฉันจะช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา แม้ว่าจะเป็นอันตรายก็ตาม							☐
47. การพูดความจริงไม่มีความหมายอะไรกับฉัน (-)							☐
48. สังคมของเราเป็นสังคมของการแข่งขัน แต่ฉันก็ไม่กลัวที่จะ อยู่ในสังคมนี้							☐
49. ฉันจะอาละวาด ถ้าไม่ได้ตั้งใจ (-)							☐
50. ส่วนใหญ่พ่อแม่ของฉันเข้ากันได้ดี							☐
51. ฉันคิดว่าคนอื่นไม่ชอบฉัน (-)							☐
52. ฉันเป็นคนที่คบคนยาก (-)							☐
53. ฉันวิตกกังวลอย่างมาก (-)							☐
54. เมื่อพ่อแม่ของฉันเข้มงวด ฉันรู้สึกว่าคุณทำถูกแล้ว แม้จะทำให้ฉันโกรธก็ตาม							☐
55. การทำงานใกล้ชิดกับใครก็ตาม ไม่เคยทำให้ฉัน สบายใจเลย (-)							☐
56. ฉันรู้สึกภูมิใจในรูปร่างของฉัน							☐
57. บางครั้งฉันคิดว่า ฉันจะทำงานอะไรในอนาคต							☐
58. แม้ว่าอยู่ในสภาพที่กดดัน ฉันก็สามารถสงบอารมณ์ได้							☐
59. เมื่อฉันโตขึ้นและมีครอบครัวของตัวเอง ครอบครัวของฉัน ควรมีบางอย่างที่เหมือนกับครอบครัวเดิมของฉันอยู่บ้าง							☐
60. บ่อยครั้ง ฉันจะรู้สึกอยากตายมากกว่ามีชีวิตอยู่ต่อไป (-)							☐
61. ฉันพบว่าการผูกมิตรกับผู้อื่น เป็นสิ่งที่ยากมาก (-)							☐

ข้อความ	6 จริงที่สุด	5 จริง	4 ค่อนข้าง จริง	3 ค่อนข้าง ไม่จริง	2 ไม่จริง	1 ไม่จริง เลย	สำหรับ เจ้าหน้าที่ ลงรหัส
62. ฉันอยากมีคนเลี้ยงดูไปตลอดชีวิตมากกว่าทำงานเอง (-)							☐
63. ฉันรู้สึกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครอบครัว							☐
64. ฉันยินดีแก้ไขสิ่งที่ผิด เพราะทำให้เข้าใจในสิ่งนั้นยิ่งขึ้น							☐
65. ฉันรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยวมาก (-)							☐
66. ฉันไม่สนใจว่าการกระทำของฉันจะมีผลกระทบอย่างไร ต่อผู้อื่น ตราบใดที่ฉันยังคงได้รับสิ่งที่ฉันต้องการ (-)							☐
67. ชีวิตฉันมีความสุข							☐
68. ฉันมีอาการมึนงงเป็นส่วนใหญ่							☐
69. การทำงานสำเร็จด้วยดี ทำให้ฉันมีความสุข							☐
70. พ่อแม่จะอดทนกับฉันอยู่เสมอ							☐
71. ฉันรู้สึกเหมือนถูกบังคับให้เลียนแบบคนที่ฉันชอบ (-)							☐
72. บ่อยครั้งที่พ่อแม่ไม่เข้าใจฉัน เพราะว่าคุณไม่ได้รับ ความสุขในวัยเด็ก (-)							☐
73. สำหรับฉัน ความมีน้ำใจนักกีฬาเป็นสิ่งที่สำคัญ เท่าๆกับการชนะในเกมการแข่งขัน							☐
74. ฉันชอบที่จะอยู่ตามลำพัง มากกว่าที่จะอยู่กับ คนรุ่นราวคราวเดียวกัน (-)							☐
75. เมื่อฉันตัดสินใจจะทำอะไรแล้ว ฉันก็ทำ							☐
76. ฉันคิดว่าเพศตรงข้าม เห็นว่าฉันเป็นคนมีเสน่ห์							☐
77. ไม่มีคนคอยจ้องจะเอาเปรียบฉัน							☐
78. ฉันรู้สึกว่ามีความรู้ที่ฉันสามารถเรียนรู้จากคนอื่นได้							☐
79. ฉันไม่ดูการแสดงที่สื่อถึงเรื่องเพศ (-)							☐
80. ฉันรู้สึกกลัวอะไรบางอย่างอยู่ตลอดเวลา (-)							☐
81. บ่อยครั้งที่ฉันคิดว่า ฉันไม่ได้เป็นคนอย่างที่ฉัน อยากจะเป็นเลย (-)							☐
82. ฉันชอบช่วยเหลือเพื่อน เมื่อไรก็ตามที่ฉันมีโอกาส							☐
83. ถ้าฉันรู้ว่าจะพบกับสถานการณ์ใหม่ ฉันจะพยายาม หาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ล่วงหน้า							☐
84. ฉันรู้สึกเสมอว่า ฉันเป็นคนที่น่ารำคาญสำหรับ คนในบ้าน (-)							☐

ข้อความ	6 จริงที่สุด	5 จริง	4 ค่อนข้าง จริง	3 ค่อนข้าง ไม่จริง	2 ไม่จริง	1 ไม่จริง เลย	สำหรับ เจ้าหน้าที่ ลงรหัส
85. ถ้าคนอื่นไม่เห็นด้วยกับฉัน ฉันจะอารมณ์เสียมาก (-)							☐
86. ฉันรักพ่อกับแม่ ไม่เท่ากัน (-)							☐
87. การอยู่กับคนที่มีอายุมากกว่า ทำให้ฉันรู้สึกดี							☐
88. เมื่อฉันทำงานล้มเหลว ฉันพยายามหาทางแก้ไขเพื่อไม่ให้ล้มเหลวอีก							☐
89. ฉันรู้สึกอับอายว่าตนเองน่าเกลียดและไม่มีเสน่ห์ (-)							☐
90. เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไกลตัวฉันมาก (-)							☐
91. ถ้าคุณไวใจคนอื่น เท่ากับคุณหาเรื่องไม่ได้ใส่ตัว (-)							☐
92. แม้ว่าฉันจะทำงานตลอดเวลา แต่ก็ดูเหมือนว่าทำอะไรไม่เสร็จเลย (-)							☐
93. เมื่อมีคนมองฉัน เขาต้องคิดว่าฉันเป็นคนที่ไม่ดีไม่มีที่ (-)							☐
94. พ่อแม่ของฉันรู้สึกอับอายในตัวฉัน (-)							☐
95. ฉันเชื่อว่าฉันแยกความจริงออกจากเรื่องเพื่อฝันได้							☐
96. การคิด การพูดคุยเรื่องเพศทำให้ฉันหวาดกลัว (-)							☐
97. ฉันไม่เห็นด้วยกับการให้เงินจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือคนยากจน (-)							☐
98. ฉันรู้สึกแข็งแรงและมีสุขภาพดี							☐
99. แม้ในเวลาที่ฉันรู้สึกเศร้า ฉันก็สามารถหัวเราะกับเรื่องตลกขบขันได้							☐
100. ไม่มีอะไรผิดที่จะเห็นตัวเองสำคัญกว่าคนอื่น (-)							☐
101. ฉันพยายามไม่อยู่ที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ (-)							☐
102. ฉันพบว่าชีวิตมีปัญหาไม่สิ้นสุด ไม่เห็นทางแก้ไข (-)							☐
103. บางครั้งฉันรู้สึกเหมือนเป็นผู้นำ และรู้สึกว่าคนอื่นสามารถเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างจากฉัน							☐
104. ฉันรู้สึกว่าฉันสามารถตัดสินใจเองได้							☐
105. ฉันรู้สึกไม่พอใจพ่อแม่มาเป็นเวลานาน (-)							☐
106. ฉันไม่สามารถรับผิดชอบต่อตัวเองในอนาคตได้ (-)							☐
107. เมื่อฉันเข้าไปอยู่ในสถานที่ใหม่ๆ ฉันจะรู้สึกแปลกๆ (-)							☐
108. ฉันรู้สึกว่า ฉันไม่มีพรสวรรค์ใดๆเลย (-)							☐

ข้อความ	6 จริงที่สุด	5 จริง	4 ค่อนข้าง จริง	3 ค่อนข้าง ไม่จริง	2 ไม่จริง	1 ไม่จริง เลย	สำหรับ เจ้าหน้าที่ ลงรหัส
109. ฉันไม่เคยลองข้อมควว่า ฉันจะจัดการกับเหตุการณ์จริง ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างไร (-)							☐
110. เมื่อฉันอยู่กับผู้คน ฉันมักจะถูกรบกวนด้วยเสียงแปลกๆ (-)							☐
111. ส่วนใหญ่พ่อแม่ของฉันมีความพึงพอใจในตัวฉัน							☐
112. ฉันไม่รู้สึกว่าการคบหาเพื่อนใหม่เป็นเรื่องที่ยากลำบาก							☐
113. ฉันไม่ชอบแก้ไขปัญหายากๆ (-)							☐
114. โรงเรียนและการศึกษาเล่าเรียนมีความหมาย กับฉันน้อยมาก (-)							☐
115. คิดที่ว่า ตาต่อตา ฟันต่อฟัน ใช่ว่าได้กับสังคมของเรา							☐
116. ประสบการณ์ทางเพศทำให้ฉันมีความพึงพอใจ							☐
117. บ่อยครั้งฉันรู้สึกว่ามีอะไรดีเลย (-)							☐
118. การมีแฟนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับฉัน							☐
119. ฉันไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับคนที่ไม่เคารพกติกา							☐
120. การมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคตของตนเองบ้าง จะช่วยให้มีทางออกที่ดียิ่งขึ้น							☐
121. ฉันนึกถึงเรื่องเพศอยู่เรื่อย							☐
122. ฉันควบคุมตัวเองได้เสมอ							☐
123. ฉันสนุกกับงานสังสรรค์ส่วนใหญ่ที่ฉันไปร่วม							☐
124. การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นสิ่งท้าทายสำหรับฉัน							☐
125. ฉันไม่รู้สึกลัวในสิ่งที่ฉันไม่เข้าใจ							☐
126. แม้จะมีคนไม่ชอบฉัน ก็ไม่ทำให้ฉันรู้สึกสะเทือนใจ							☐
127. ฉันกลัวการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (-)							☐
128. ฉันทำสิ่งต่างๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อให้แน่ใจว่า ฉันทำถูก (-)							☐
129. ฉันรู้สึกเศร้าอยู่บ่อยๆ (-)							☐
130. ฉันคิดเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์บ่อยๆ							☐

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง

1. ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่องคำตอบท้ายข้อความที่ท่านเห็นว่าตรงกับวิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อท่านมากที่สุดเพียงข้อละ 1 คำตอบ
2. พ่อแม่ในที่นี้อาจหมายถึงบุคคลที่ให้การอบรมเลี้ยงดูท่านมาเป็นเวลานานที่สุดเช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา หรือบุคคลอื่น ๆ ก็ได้

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย	สำหรับเจ้าหน้าที่
1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว พ่อแม่อนุญาตให้ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา						☐
2. เมื่อท่านขอความช่วยเหลือ พ่อแม่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดีที่สุด						☐
3. พ่อแม่ให้อิสระแก่ท่านที่จะคิดในเรื่องต่างๆ						☐
4. พ่อแม่ให้โอกาสท่านไปเที่ยวกับเพื่อนได้อิสระในที่ที่วัยรุ่นทั่วไปไปได้						☐
5. พ่อแม่ยอมรับฟังข้อเสนอแนะและเหตุผลของท่าน						☐
6. พ่อแม่มักจะให้รางวัลหรือคำชม เมื่อท่านทำสิ่งต่างๆสำเร็จ						☐
7. พ่อแม่จะลงโทษเมื่อท่านทำผิดจริง						☐
8. พ่อแม่จะพูดคุยกับเพื่อนของท่านที่มาที่บ้าน						☐
9. พ่อแม่อนุญาตให้ท่านร่วมกิจกรรมในสังคมนอกบ้านด้วยความเต็มใจ						☐
10. พ่อแม่อนุญาตให้ท่านมีอิสระในการจัดห้องส่วนตัว						☐
11. พ่อแม่มักไม่คำนึงถึงความรู้สึกของท่าน						☐
12. เมื่อท่านทำงานที่พ่อแม่มอบหมายให้เสร็จ ท่านไม่เคยได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่						☐
13. ท่านรู้สึกว่าคุณต้องทำอะไรตามลำพังเสมอ						☐
14. เมื่อท่านทำผิด พ่อแม่มักจะพูดเปรียบเทียบท่านกับคนอื่น ๆ						☐

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย	สำหรับเจ้าหน้าที่
15. ท่านทำงานบ้านไม่เป็นเพราะไม่ได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่						☐
16. พ่อแม่มักจะคอยจับผิดเสมอไม่ว่าท่านจะทำอะไร						☐
17. พ่อแม่ไม่เคยให้ในสิ่งที่ท่านต้องการ						☐
18. พ่อแม่ไม่เคยสนใจตอบคำถามท่าน						☐
19. พ่อแม่ไม่ค่อยให้ความสนใจท่าน ไม่ว่าในเรื่องใดๆ เช่น การเที่ยว การเล่น ฯลฯ						☐
20. พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ท่านได้ปรึกษาหารือ						☐
21. เมื่อท่านต้องการสิ่งใดที่พ่อแม่สามารถหาได้ พ่อแม่จะหามาให้ทุกอย่างเสมอ						☐
22. พ่อแม่มักจะไม่ค่อยห้ามปราม เมื่อท่านแสดงกิริยาไม่สุภาพ						☐
23. พ่อแม่ปล่อยให้ท่านได้แย้ง						☐
24. พ่อแม่จะไม่ห้ามปรามถ้าท่านมีเรื่องชกต่อยวิวาทกับผู้อื่น						☐
25. ท่านไม่ต้องทำตามกฎระเบียบในบ้าน						☐
26. เมื่อท่านไม่พอใจ ท่านสามารถแสดงอารมณ์โกรธได้กับทุกคน และทุกสถานที่						☐
27. พ่อแม่มักจะปล่อยให้ท่านให้ท่านทำอะไรก็ได้ตามที่ต้องการ						☐
28. พ่อแม่จะปล่อยให้ท่านไปเที่ยวกับเพื่อนได้อย่างอิสระทุกที่						☐
29. เมื่อกลับจากโรงเรียน ท่านไม่มีงานที่จะต้องทำและรับผิดชอบ						☐
30. เมื่อท่านทำผิดเล็กๆน้อยๆ พ่อแม่จะไม่ลงโทษ						☐

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย	สำหรับเจ้าหน้าที่
31. ท่านจะต้องเชื่อฟังพ่อแม่โดยปราศจากข้อโต้แย้ง						☐
32. เวลาท่านจะทำอะไร ท่านจะต้องขออนุญาตและชี้แจงรายละเอียดให้พ่อแม่ทราบเสมอ						☐
33. พ่อแม่ใช้งานท่านตลอดเวลา						☐
34. ท่านต้องกลับบ้านตรงเวลาตามที่พ่อแม่กำหนดเสมอ						☐
35. พ่อแม่มักจะไมยอมให้ท่านแสดงความคิดเห็นเมื่อพ่อแม่ดุด่าหรือลงโทษ						☐
36. ท่านต้องใช้เวลาส่วนใหญ่หลังเลิกเรียนและวันหยุดอยู่ในบ้านกับพ่อแม่						☐
37. ถ้าท่านไม่เชื่อฟังคำแนะนำของพ่อแม่ท่านจะถูกลงโทษ						☐
38. พ่อแม่จะตำหนิ ถ้าท่านโต้แย้งแสดงเหตุผล						☐
39. พ่อแม่มักจะไม่รับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจของท่าน						☐
40. เวลาท่านซักถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ พ่อแม่จะตำหนิและไม่ให้พูดถึง						☐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

เขียน นักเรียนผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่าน

ท่านเป็นผู้ได้รับเชิญให้เข้าร่วมในงานวิจัยเรื่องภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ก่อนที่นักเรียนจะตกลงเข้าร่วมวิจัยดังกล่าว จึงขอเรียนให้นักเรียนทราบถึงเหตุผลและรายละเอียดของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

งานวิจัยนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชนแออัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในด้านสภาวะอารมณ์ ด้านการควบคุมความหุนหันพลันแล่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ทางร่างกาย ด้านเพศ ด้านศีลธรรม และด้านอุดมคติ รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการวิจัยเสนอให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปวางแผนส่งเสริมการมีภาพลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น สนับสนุนปัจจัยที่ดีและแก้ไขปัจจัยที่บกพร่อง ซึ่งจะทำให้วัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ เป็นทรัพยากรที่มีค่า และกำลังที่สำคัญของชาติต่อไป

หากนักเรียนตกลงที่จะร่วมในการศึกษาวิจัย จะมีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามมาให้นักเรียนตอบ โดยจะมีแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล 7 ข้อ ปัจจัยด้านครอบครัวและเพื่อน 9 ข้อ แบบสอบถามภาพลักษณ์แห่งตน 130 ข้อ และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 40 ข้อ สำหรับวิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในแต่ละส่วนของแบบทดสอบให้เข้าใจ และตอบคำถามตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียน โดยจะใช้เวลาในการทำแบบ สอบถามประมาณ 40 นาที

ประการสำคัญที่ท่านควรทราบคือ การเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้ นักเรียนจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆเป็นพิเศษทั้งสิ้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นความลับและจะสรุปผลภาพลักษณ์แห่งตนแต่ละด้านของ วัยรุ่นในชุมชนแออัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลของนักเรียนต่อหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง จะกระทำเฉพาะในกรณีที่เกิดเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

หากท่านยังมีปัญหาข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อ นางสาวณภัทร อังคะสุวพลา ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ ตึกธนาคารกรุงเทพชั้นล่าง โทร. 02-256-4298 ผู้วิจัยยินดีตอบข้อสงสัยของนักเรียนทุกประการ

ขอขอบคุณในความร่วมมือของนักเรียนมา ณ ที่นี้

ใบยินยอมให้ทำการวิจัยในมนุษย์
การวิจัยเรื่อง : ภาพลักษณ์แห่งตนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

วันที่ให้คำยินยอม วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2547

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะลงนามในใบยินยอมในการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้อ่านคำชี้แจงจากผู้วิจัย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการมีภาพลักษณ์แห่งตนที่ดีของวัยรุ่น สนับสนุนปัจจัยที่ดีและแก้ไขปัจจัยที่บกพร่อง ซึ่งจะทำให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพและเป็นกำลังที่สำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

วิธีการวิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ข้อมูลที่ได้จะนำมาทำการวิเคราะห์ในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของแต่ละบุคคลไว้เป็นความลับ และจะเปิดเผยในเฉพาะรูปของการสรุปผลรวมของการวิจัย

ผู้วิจัยรับรองว่า จะตอบคำถามต่างๆที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความดังกล่าวข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ จึงได้ลงนามไว้ในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

()

ลงนาม.....พยาน

()

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(นางสาวณภัทร อังคะสุวพลา)

ในกรณีที่ผู้ยินยอมยังไม่บรรลุนิติภาวะจะต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง หรือผู้อุปการะโดยชอบด้วยกฎหมาย

ลงนาม.....ผู้ปกครอง/ผู้อุปการะโดยชอบด้วยกฎหมาย

()

ลงนาม.....พยาน

()

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(นางสาวณภัทร อังคะสุวพลา)

หมายเหตุ : ผู้ยินยอมมีสิทธิในการปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัยเมื่อใดก็ได้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ฌภทวิ์ อังคะสุวพลา เกิดเมื่อวันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2519 จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2542 เมื่อจบการศึกษาได้เข้าทำงานในตำแหน่งที่ปรึกษา ของบริษัทที่ปรึกษาธุรกิจอาร์เธอร์ แอนเดอร์เซน จำกัด ตั้งแต่ปี 2542 - 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย